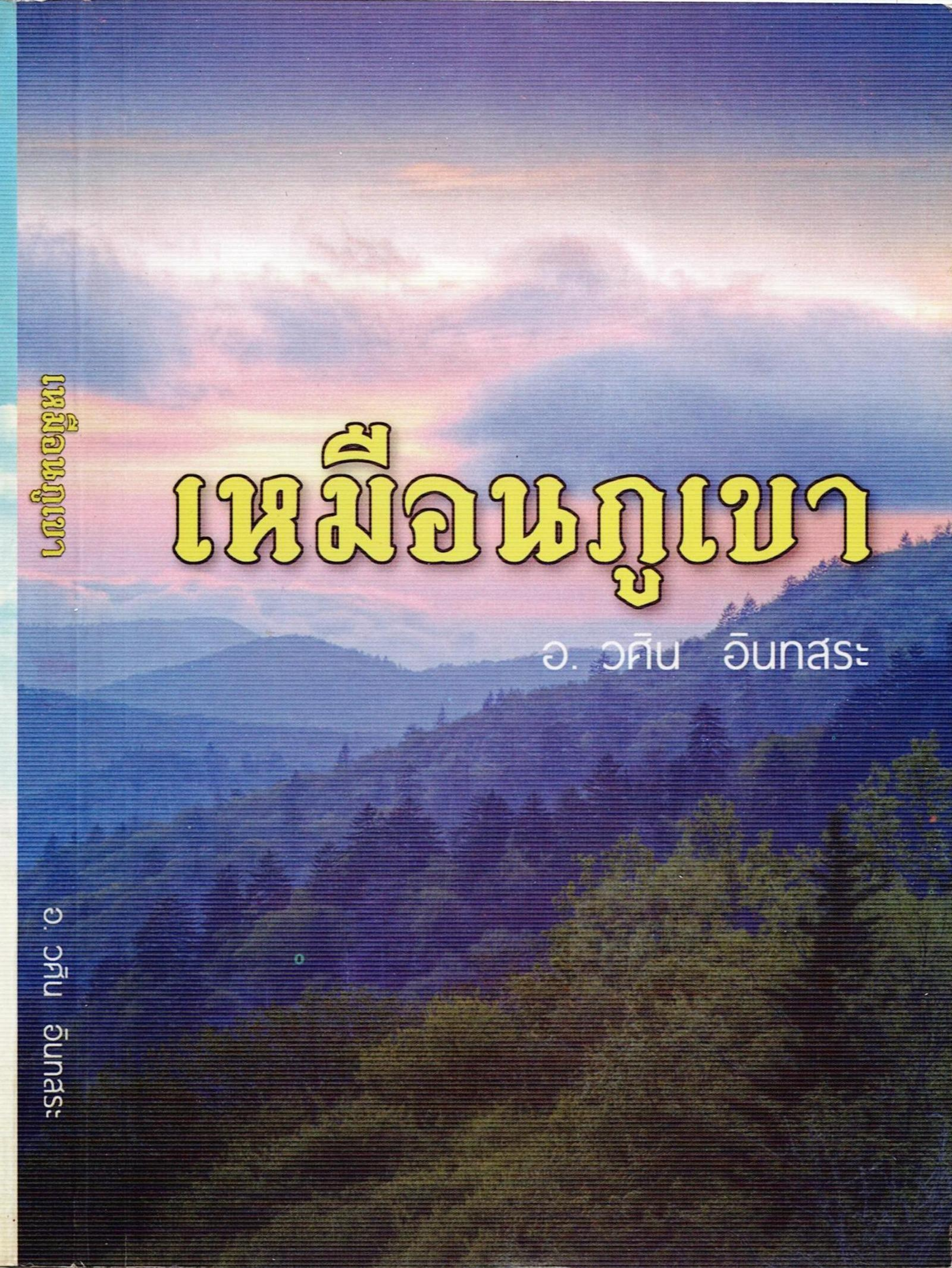

เหมือนภูเขา
อ. วศิน อินทสระ
เหมือนภูเขา
อ. วศิน อินทสระ

เ ห มื อ น ภู เ ข า

อาจารย์วศิน อินทสระ

หนังสือดีลำดับที่ ๒๘๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๒๕
พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๙
พิมพ์ครั้งที่ ๓ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม
มกราคม ๒๕๕๗

ชมรมกัลยาณธรรม
๑๐๐ ถนนประโคนชัย ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐ โทรศัพท์ ๐๒-๗๐๒-๗๓๕๓

ศิลปกรรม
ศิรัส วัชระสุขจิตร

แยกสี
แคนนา กราฟฟิค
โทรศัพท์ ๐๘๖-๓๑๔-๓๖๕๑

พิมพ์ที่
บริษัท ขุมทองอุตสาหกรรมและการพิมพ์ จำกัด
โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๕-๗๘๗๐-๓

สัพพทานัง ธัมมทานัง ชินาติ
การให้ธรรมะเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทั้งปวง
www.kanlayanatam.com

คำอนุโมทนา

ขออนุโมทนาต่อกุศลจริยา ของชมรมกัลยาณธรรม ซึ่งมี ทันตแพทย์หญิงอัจฉรา กลิ่นสุวรรณ์ เป็นประธาน ซึ่งมีฉันทะ อุตสาหะ ในการจัดพิมพ์ หนังสือ "เหมือนภูเขา" เล่มนี้เป็นธรรมทาน ขอให้ชมรมกัลยาณธรรมสถิตย์สถาพรอยู่คู่สังคมไทย เพื่อประโยชน์และความสุขแก่พหูชน เฉกเช่นภูเขาใหญ่ ตั้งมั่นไม่หวั่นไหวต่อแรงลม ขอให้ชมรมกัลยาณธรรม และประธานชมรมฯ เจริญรุ่งเรืองในธรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ด้วยความปรารถนาดีอย่างยิ่ง

๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๖

คำนำ (ชมรมกัลยาณธรรม)

"คนทั้งหลาย ทิ้งของสะอาดบ้างไม่สะอาดบ้าง อุจจาระ ปัสสาวะ และของปฏิกูลอื่นๆ เป็นอันมากบ้าง ลงบนแผ่นดิน แต่แผ่นดินก็คงรับสิ่งเหล่านั้นไว้ด้วยอาการดุษณี ทำนองเดียวกับที่รับของหอมไว้ นอกจากรับไว้แล้ว ยังแปรสภาพของสิ่งปฏิกูลเหล่านั้น ให้เป็นของดีมีประโยชน์แก่ผู้นำมาทิ้งนั่นเองอีกฉันใด บัณฑิตก็ฉันนั้น เมื่อคนทั้งหลายนินทาท่านบ้างสรรเสริญท่านบ้าง เคารพบูชาสักการะท่านบ้าง ท่านก็คงรับไว้ด้วยดวงจิตที่สงบมั่นคง และแปรสภาพสิ่งเหล่านั้นให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไปตามอัธยาศัยอันมุ่งประโยชน์ของท่าน"

จากอมตพจนาข้างต้นที่ท่านอาจารย์เมตตาอธิบาย เหมาะสมอย่างยิ่งแก่เจตนาของท่าน ที่ตั้งใจลิขิตธรรมเรื่อง "เหมือนภูเขา" นี้ เพื่อเป็นกำลังใจแก่เพื่อนมนุษย์ ผู้ร่วมทุกข์

เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกัน ซึ่งต้องประสบกับโลกธรรม อันเป็นธรรมดาโลก หากเราสามารถรักษาจิตให้มั่นคง ไม่หวั่นไหว ประดุจภูเขาใหญ่ที่ยืนทะมึน มั่นคงอยู่ พายุร้ายในชีวิตก็ย่อมจะพัดผ่านพ้นไปเอง พร้อมด้วย ดวงจิตที่แข็งแกร่งมั่นคงฉลาดรู้เท่าทันโลกและชีวิตตามความเป็นจริงยิ่งขึ้นตามลำดับ

ชีวิต กับ ความไม่สมปรารถนา ความพลัดพรากสูญเสีย ไม่ได้เป็นดั่งหวังไว้ ...ล้วนเป็นทุกข์สามัญที่ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ โลกธรรมยังคงหมุนวนอยู่ไม่รู้จบสิ้นตามการหมุนของโลก แต่เมื่อประสบโลกธรรมแล้ว ปุถุชนผู้มิได้สดับย่อมหวั่นไหว ส่วนสาวกของพระอริยเจ้า ผู้ได้สดับธรรมย่อมไม่หวั่นไหวในโลกธรรม ...ขอมอบหนังสือนี้เป็นธรรมแห่งกำลังใจและความมั่นคงในจิตใจเหมือนดั่งภูเขาใหญ่ที่มั่นคงแข็งแกร่งไม่หวั่นไหวต่อแรงลม ขอเป็นเพื่อนร่วมทางเดินแห่งชีวิตการต่อสู้สังเวียนกิเลส ปัญหาและอุปสรรค เพื่อแปรเปลี่ยนสิ่งเลวร้ายนานา เป็นความรุ่งเรือง เจริญในธรรม และความสุข สวัสดี ของทุกท่านตลอดไป

กราบขอบพระคุณและอนุโมทนาบุญยิ่ง

ทพญ.อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ์

ประธานชมรมกัลยาณธรรม

คำนำ ในการพิมพ์ครั้งที่ ๒

เรื่อง "เหมือนภูเขา" นี้ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ จำหน่ายหมดในปลายปี ๒๕๒๖ คิดจะพิมพ์ใหม่อยู่เสมอแต่ไม่ได้โอกาส คือหนังสืออื่นๆ ของข้าพเจ้าเข้าโรงพิมพ์อยู่ตลอดเวลา หนังสือเล่มนี้จึงรอคิวอยู่ มาได้โอกาสเอาปีนี้ จึงจัดพิมพ์เป็นครั้งที่ ๒ ด้วยทุนของคณะธรรมการย์ วัตถุประสงค์ในการเผยแพร่หนังสือเล่มนี้ มีแจ้งอยู่แล้วในคำนำการพิมพ์ครั้งที่ ๑

๓-๔ ปีที่ผ่านมา ข้าพเจ้ามีประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้นบ้างพอสมควร อะไรที่เขียนไว้ในคำนำแห่งหนังสือเล่มนี้เมื่อ ๔ ปีก่อน ได้ความมั่นใจในสิ่งนั้นมากขึ้น เวลาได้พิสูจน์ให้ข้าพเจ้าเห็นอย่างชัดเจนว่า ธรรมย่อมคุ้มครองรักษาผู้ประพฤติธรรมเหมือนร่มคันใหญ่ในฤดูฝน

ธรรมที่บุคคลประพฤติดีแล้วย่อมนำความสุขมาให้

ข้าพเจ้ากล่าวสอนศิษย์ และผู้ที่นับถือข้าพเจ้าเมื่อ ๔ ปีก่อนว่า **“อย่ากลัวความเปลี่ยนแปลง เพราะสำหรับคนดีแล้วย่อมเปลี่ยนแปลงไปในทางดีเสมอ”** เวลาได้พิสูจน์ความจริงข้อนี้ให้ข้าพเจ้าเห็นเหมือนกัน จึงทำให้มั่นใจในคุณงามความดีมากขึ้น และได้เห็นมากขึ้นว่า ใจที่ไม่มีธรรมเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงนั้น ทุรนทุราย ไร้ความสุข ไร้ความสงบเย็น ทรัพย์สินสมบัติช่วยให้มีความสุขได้พอสมควร สำหรับผู้มีธรรมเป็นเครื่องควบคุมเท่านั้น ปราศจากธรรมเสียแล้ว ทรัพย์สินสมบัติจะกลายเป็นโจรปล้นความสงบสุข เป็นหลุมพรางและเหยื่อล่อซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งทีเดียว

จิตใจที่มั่นคง สงบสุข และสว่างไสวด้วยญาณรัศมีนั้น เป็นขุมทรัพย์อันประเสริฐในชีวิตคน ทุกคนต้องการขุมทรัพย์อันนี้ แต่น้อยคนนักที่จะได้พบ อันที่จริงขุมทรัพย์อันนี้ก็ซ่อนอยู่ในตัวของทุกคนนั่นเอง เขาหาไม่พบเพราะไม่รู้จักวิธี เหมือนคนต้องการน้ำนมโคแต่ไปรีดเอาจากเขาโค แม้เขาจะใช้ความเพียรอย่างเข้มงวดสักเพียงใด ก็หาได้น้ำนมโคตามต้องการไม่

มนุษย์เรา ถ้าไม่ดื้อเกินไป ไม่อวดดีเกินไป ยอมรับฟังเสียงแห่งธรรมบ้าง อ่อนน้อมถ่อมตนต่อธรรมบ้าง

ใช้ธรรมมาเป็นเครื่องมือปราบตัวเองเสียบ้างแล้ว ก็จะได้รับรางวัลจากธรรม อันเป็นรางวัลที่ประเสริฐซึ่งใคร ๆ ให้ไม่ได้ แม้แต่มารดาบิดาและญาติทั้งหลายก็ให้ไม่ได้ แต่ธรรมที่บุคคลประพฤติดีแล้วให้ได้ เมื่อได้ประพฤติธรรมตามสมควรแล้ว ก็มอบตนให้ธรรมไปเลย สุดแล้วแต่ธรรมจะคุ้มครอง ด้วยประการฉะนี้ เราจะมีชีวิตที่สง่าสดใสและมีความมั่นใจในตน เพราะไว้วางใจในธรรมนั่นเอง

ขอพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ และคุณงามความดีที่ท่านได้ประพฤติแล้ว สั่งสมแล้ว ได้โปรดคุ้มครองให้ท่านผู้อ่านมีความสุขสดชื่นตลอดกาลทุกเมื่อ

วศิน อินทสระ

๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๕

คำนำ *ในการพิมพ์ครั้งแรก*

เรื่อง "เหมือนภูเขา" นี้ เขียนขึ้นเพื่อส่งเสริมกำลังใจของเพื่อนมนุษย์ ผู้ร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกัน ซึ่งทุกคนจะต้องประสบสุขบ้าง ทุกข์บ้าง นินทาและสรรเสริญบ้างเป็นธรรมดาโลก เป็นโลกธรรม ถ้าเราพยายามทำจิตให้มั่นคงไม่หวั่นไหว ประดุจภูเขาใหญ่ยืนทะมึนมั่นคงอยู่ ลมอันแรงร้ายหรือพายุร้ายของชีวิตก็จะพัดผ่านไปเอง

เมื่อพายุร้ายของชีวิตพัดผ่านไปแล้ว บรรยากาศก็จะแจ่มใส รื่นรมย์ร่มเย็นไปสักระยะหนึ่ง แล้วคงจะมีพายุร้ายพัดมาอีกเป็นครั้งคราวตามฤดูกาล หรือสุดแล้วแต่ความแปรปรวนแห่งบรรยากาศของโลก

สุข ทุกข์ สมหวัง ผิดหวัง เป็นฤดูกาลอย่างหนึ่งของชีวิต ทำให้ชีวิตของเราแข็งแกร่งยิ่งขึ้น เหมือนต้นไม้ที่เจริญเติบโต แข็งแรง จะต้องผ่านฤดูกาลทั้งสาม

อนึ่ง เราอยู่ในโลกนี้ สังคมนี้ จะให้ใคร ๆ เขานิยมชมชอบเราทุกคนนั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ สุภาษิตไทยที่ว่า "คนรักเท่าผืนหนัง คนชังเท่าผืนเสื่อ" นั่นยังเป็นความจริงอยู่เสมอ

เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๒๕ ข้าพเจ้าได้รับเชิญไปบรรยายที่ธนาคารแห่งชาติ เรื่องคุณภาพแห่งชีวิตในการทำงาน ในภาคคำถาม-ตอบ มีท่านผู้ฟังท่านหนึ่งถามว่า "คนที่เขาเห็นเราแล้ว เขาไม่ชอบหน้าเรา เราควรจะทำอย่างไร?" ข้าพเจ้าตอบว่า "หน้าของเราทุกคนไม่ใช่หน้ามาตรฐานที่จะให้ใคร ๆ เห็นแล้วชอบได้ทุกคน บางคนอาจชอบ บางคนไม่ชอบ เป็นเรื่องของเขา เราทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุดก็แล้วกัน" [๑]

"โลกธรรมยังหมุนวนอยู่ในโลกอย่างไม่รู้สิ้นสุดและโลกก็หมุนไปตามโลกธรรมเหมือนกัน แต่เมื่อประสบโลกธรรมแล้วปุถุชนผู้มิได้สดับธรรม กับสาวกของพระอริยเจ้าผู้ได้สดับธรรมย่อมมีพฤติกรรมต่างกัน กล่าวคือ

---

๑ การบรรยายทั้งหมด ๔ วัน วันละ ๓ ชั่วโมง ผู้ฟังแบ่งเป็น ๔ ชุด จัดพิมพ์แล้วในหนังสือชื่อ แนวทางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ฯ

ปุถุชนหวั่นไหวในโลกธรรม สาวกของพระอริยะไม่หวั่นไหวในโลกธรรม”

(นัยโลกธรรมสูตร)

โลกธรรม ๘ นั่นคือ

ลาภ	เสื่อมลาภ
ยศ	เสื่อมยศ
สรรเสริญ	นินทา
สุข	ทุกข์

เมื่อใด บุคคลได้ลาภ ยศ สรรเสริญ และสุข เมื่อนั้นพึงระลึกไว้ด้วยว่า ความเสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา และทุกข์ก็ตามมา ในทางตรงกันข้ามก็เช่นเดียวกัน

ชีวิตเป็นเสมือนคลื่นในมหาสมุทร ขึ้นลง-ลงขึ้น อยู่อย่างนั้นตลอดไป บางทีมองผิวเผินอาจไม่เห็น แต่หากมองอย่างลึกซึ้งก็จะเห็น และเห็นได้ทุกวัน

นินทาสรรเสริญนั้นเป็นเสียงจากคนอื่นที่มองตัวเรา บางทีก็มองถูก บางทีก็มองผิด หมายความว่า บางครั้งเราอาจเป็นจริงอย่างที่เขานินทา หรือสรรเสริญ แต่บางทีก็ไม่จริง

การที่เขานินทาเราว่าชั่ว หากเราไม่ได้ชั่วจริง เราก็หาชั่วไปตามคำของเขาไม่ เปรียบเสมือนต้นขนุน ใครจะ

มาทักมันว่าเป็นสะเดา มันก็ไม่เป็นสะเดาตามคำทัก ในทางตรงข้ามก็เหมือนกัน ใครทักสะเดาว่าเป็นขนุน มันก็ไม่เป็นขนุน

การที่ใครเขาเกลียดเราหรือนินทาเรา ว่าอย่างนั้นอย่างนี้ นั่นก็เป็นแต่เพียงความคิดเห็นของคนๆ หนึ่งที่มีต่อเราเท่านั้น มิได้หมายความว่า เราจะต้องเลวตามที่เขานินทาว่าร้าย นอกจากเราจะไปทำเลวเข้าด้วยจริงๆ

รถยนต์คันหนึ่ง จอดนิ่งอยู่ในอู่ขายรถยนต์ คนมาดูบางคนก็ชอบ บางคนก็ไม่ชอบ ทั้งๆ ที่มันไม่เคยไปทำอะไรให้ใครชอบหรือไม่ชอบมัน ความชอบหรือไม่ชอบของคน จึงขึ้นอยู่กับความรู้สึกของเขาเอง รถยนต์จึงมีหลายยี่ห้อเพื่อให้คนเลือกตามอัธยาศัย มันแตกต่างกันไปทั้งขนาด รูปร่างและเครื่องยนต์ ในคนก็ทำนองเดียวกัน เมื่อได้พิจารณาเห็นว่าตนได้ทำดี ตามความถูกต้องและตามความควรแล้ว ใครจะนินทาว่าร้ายบ้างก็ไม่ควรจะต้องหวั่นไหวไปตาม ควรพิจารณาการกระทำชอบหรือไม่ชอบของตนเป็นที่ตั้ง เรื่องนินทาเป็นเรื่องธรรมดาของโลก

เรื่องสรรเสริญก็เหมือนกัน ในการกระทำอย่างเดียวกันของเรา บางคนชอบก็สรรเสริญ บางคนไม่ชอบ

ก็นินทาว่าร้าย บัณฑิตผู้จะทำงานใหญ่ต้องมีใจมั่นคงไม่หวั่นไหวง่ายในนินทาสรรเสริญสุขและทุกข์ บางคนได้รับสรรเสริญมากเข้าก็หลงตัว แล้วยกตนข่มผู้อื่น เห็นผู้อื่นเลวกว่าตนไปหมด, โชคร้าย, เพราะเขาคนเดียวมองเห็นคนอื่นทั้งหลายเป็นคนเลว ปฏิกิริยาก็จะกลับมาว่า คนทั้งหลายอื่นจะมองเขาเป็นคนเลว เลวตรงไหน? เลวตรงมองเห็นคนอื่นเป็นคนเลวนั่นเอง

เรื่องเหล่านี้เป็นปรัชญา และจริยศาสตร์ หากจะพูดให้ละเอียดจะต้องใช้หน้ากระดาษไม่น้อยเลย ขอสรุปในทางปฏิบัติว่าบัณฑิตไม่ควรหวั่นไหวในเรื่องสรรเสริญหรือนินทา ควรควบคุมจิตของตนให้มั่นคง สำรวจความประพฤติและการกระทำของตน หากเห็นด้วยปัญญาแล้วว่าดำเนินไปในทำนองคลองธรรมอันควรแล้ว ก็ขอให้ทำความดีต่อไปเถิด เฉยต่อเสียงสรรเสริญและนินทานั้น เพื่อมิให้กังวลเกินไป จะได้ตั้งใจทำความดีเพื่อความดี เพื่อความถูกต้องเพื่อธรรมต่อไป ปล่อยให้บางคนสรรเสริญบางคนนินทา ตามความพอใจและไม่พอใจของเขา บุญบาปก็เป็นของเขาเอง ไม่ใช่ของเรา

แต่บางกรณีนินทาว่าร้ายกันอย่างรุนแรงถึงกับเรียกว่า “ใส่ร้ายป้ายสี” กันทีเดียว ในกรณีอย่างนั้น อาจ

ก่อความเสื่อมเสียแก่ผู้ถูกใส่ร้ายได้ ผู้ถูกใส่ร้ายควรแถลงความเป็นจริงให้ผู้เกี่ยวข้องรับผิดชอบทราบว่าความจริงเป็นอย่างไร ผู้เกี่ยวข้องที่ว่านี่เช่นผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่หวังดีต่อเราเป็นต้น แต่ถ้าไม่มีใครถามอาจจะเฉยๆ เสียก็ได้ เพราะไม่นานนักผู้ใส่ร้ายป้ายสีก็จะเดือดร้อนเอง อย่างเรื่องบุตรีของพ่อค้าที่ใส่ร้ายป้ายสีท่านฮากูอินในเรื่องแรกของหนังสือเล่มนี้ เรื่องอื่นๆ ก็ทำนองเดียวกัน การใส่ร้ายท่านผู้มีศีล มีคุณธรรมและดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อคนหมู่มากนั้น บาปแรงนัก

พระสงฆ์บางรูปมีศีลบริสุทธิ์ดี แต่เป็นที่ริษยาของภิกษุอื่น จึงใส่ความว่าเป็นปาราชิกด้วยสุนัข มีพยานหลักฐานซึ่งสร้างกันขึ้นเป็นพยานและหลักฐานเท็จทั้งสิ้น แต่ผู้ตัดสินไม่รู้ว่าเป็นพยานหลักฐานเท็จ จึงวินิจฉัยให้ท่านสึก ท่านเสียใจจนผูกคอตาย เมื่อท่านตายแล้ว พวกใส่ร้ายจึงพูดความจริงออกมา เพราะไฟแห่งความริษยาได้ดับลงแล้ว ลองคิดดูเถิด เรื่องทำนองนี้น่าเศร้าสลดใจเพียงใด แต่ก็ยังมีอยู่ในสังคมมนุษย์ที่ถือตัวว่าเป็นอารยชน

เมื่อว่างจากการงาน มนุษย์บางพวกพักผ่อนด้วยอะไรกัน พักผ่อนด้วยการนินทาว่าร้ายผู้อื่นหรือ? ก็มีอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน จนลิงต้องอุดหู

ลิงตัวหนึ่งออกจากป่ามาเที่ยวเล่นในถิ่นมนุษย์ ถูกมนุษย์จับได้ นำไปขังกรงไว้หลายปี ในที่สุดก็ปล่อยลิงไป มันกลับไปป่า เพื่อนลิงด้วยกันพากันมาห้อมล้อมถามเรื่องราวต่าง ๆ ที่มันหายไปเสียหลายปี มันเล่าให้ฟังตามเป็นจริง เมื่อเพื่อนลิงถามว่า มนุษย์เขาคุยอะไรกันบ้าง ลิงตัวนั้นเล่าให้ฟังเท่าที่มันได้ยินจากบ้านที่มันไปอยู่ ลิงทั้งฝูงพากันเอามือปิดหู แล้ววิ่งหนีกันหมด

แม้แต่ลิงก็ยังทนฟังคำพูดของคนบางพวกไม่ได้ ลองคิดดูเถิด

จะเป็นความสุขความพอใจของข้าพเจ้าหาน้อยไม่ ถ้าจริยาของบัณฑิตในหนังสือเล่มนี้จะเป็นเครื่องจรรโลงใจให้ท่านผู้อ่านมีสติมั่นคง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างดี มีใจหนักแน่น ยืนหยัดอยู่เหมือนภูเขาศิลาล้วน ปล่อยให้ลมคือโลกธรรมพัดผ่านไปครั้งแล้วครั้งเล่า

สำหรับส่วนตัวข้าพเจ้าเองนั้น บนถนนแห่งชีวิตที่ได้ผ่านมาแต่ละหัวเลี้ยว ข้าพเจ้าได้รับบทเรียนอันล้ำค่ายิ่ง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่ชีวิตไม่ว่าด้านดีหรือด้านร้าย ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจโลกและชีวิตดีขึ้น เข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น เป็นการเรียนรู้โลกและเรียนรู้ธรรมไปในตัว

เหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างโลกๆ ก็จริง แต่ถ้าผู้ใดมีกระจกธรรม (ธรรมาทาสะ) ไว้ส่องดูแล้ว เขาจะเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ลึกซึ้งยิ่งนัก

ความทุกข์ของโลกมีมากสุดจะพรรณนาได้ ขอให้ใช้สายตาอันประกอบด้วยปัญญามองดูให้ทั่วเถิด จะเห็นเพลิงทุกข์ไหมอยู่ทั่วไป เผาไหม้ทั้งกายและใจของสัตว์ทั้งหลายให้เร่าร้อนกระวนกระวายอยู่ มองไปทางไหนก็เห็นแต่กองทุกข์อันน่าสะพึงกลัว แอบแฝงซ่อนเร้นอยู่บ้าง แสดงตัวอย่างเปิดเผยอยู่บ้าง

ดูเถิด, ภายใต้ดอกกุหลาบงามก็มีหนามซ่อนเร้นอยู่ ป่าไม้ที่เขียวชะอุ่มน่าเพลิดเพลินนั้น ก็มีสัตว์ร้ายนานาชนิดแฝงตัวอยู่ เป็นต้นว่างูและสัตว์เลื้อยคลานอันพึงรังเกียจ ในทะเลสีครามงามตานั้นก็มีอันตรายแฝงอยู่เป็นอันมาก ภูเขาลำเนาไม้ ห้วยละหานธารน้ำ ล้วนมีอันตรายแทรกแซงอยู่ทั้งสิ้น

แม้บนตึกอันโอ่อ่าทันสมัย พรั่งพร้อมด้วยเครื่องประดับตกแต่งและเครื่องอำนวยความสะดวกอันสูงค่า ผู้คนประดับประดาด้วยสรรพาภรณ์อันวิจิตรเพริศพราย ก็ยังมีอันตรายแฝงเร้นอยู่ทุกซอกทุกมุม นี่แหละโลก-โลกที่เกลื่อนกล่นไปด้วยสรรพกิเลส ใครจะแย่งชิงโลกนี้กันก็เชิญเถิด

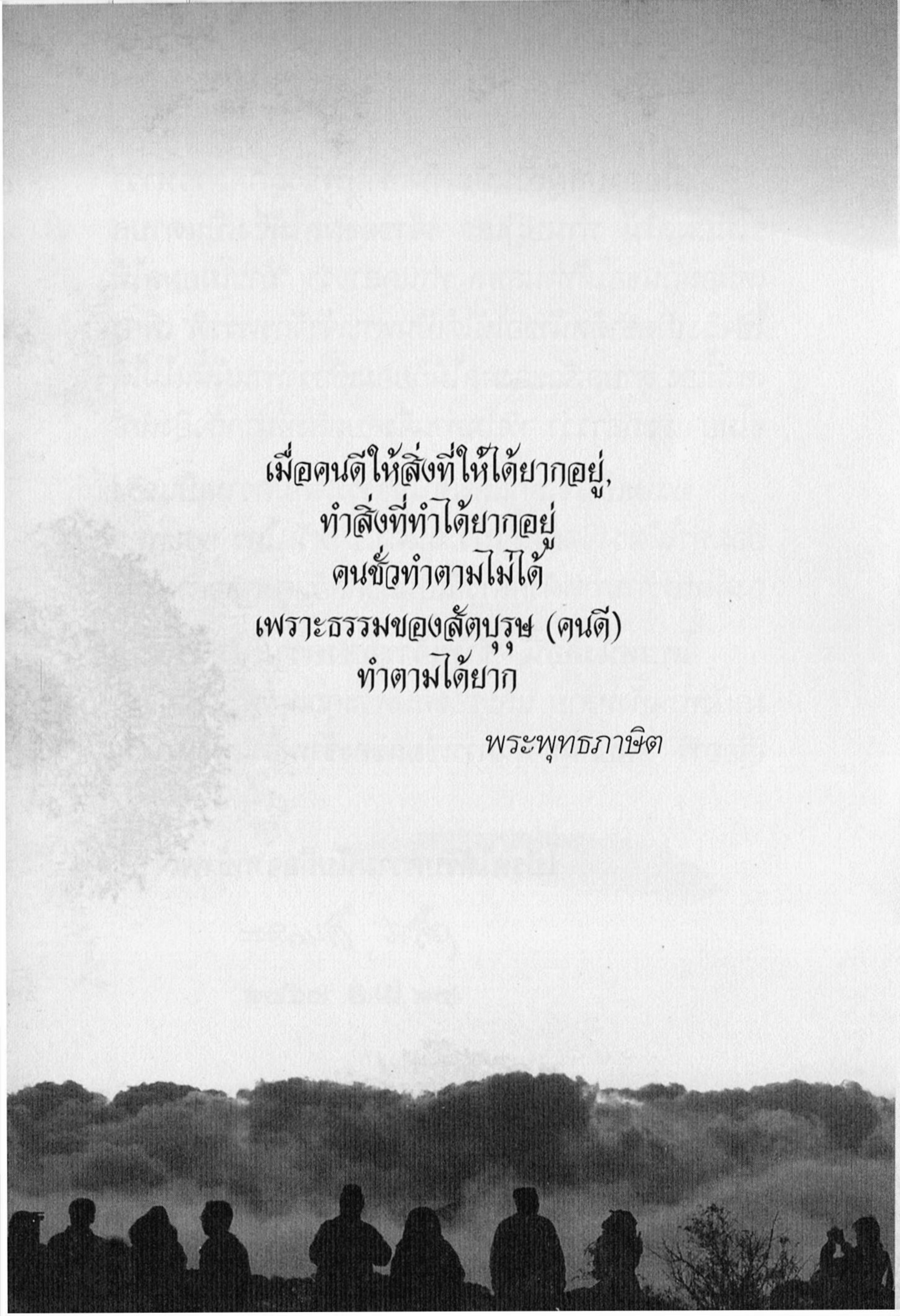
เมื่อดาบสผู้เป็นบัณฑิตท่านหนึ่งถูกกล่าวหาว่าขโมยผลไม้ ท่านปฏิเสธ เจ้าของผลไม้ซึ่งเป็นดาบสเหมือนกันขอให้ท่านสบถ ท่านกล่าวว่า “ถ้าขโมยผลไม้ไปจริง เกิดชาติหน้าขอให้ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ” เพียงเท่านี้เอง ดาบสเจ้าของผลไม้ก็ยอมเชื่อว่าท่านผู้นั้นไม่ได้ขโมย และกล่าวว่า “ทำไมท่านจึงสบถสิ่งที่น่ากลัวยิ่งนัก”

ความเข้าใจโลกและเข้าใจธรรมตามความเป็นจริงย่อมทำให้ดวงจิตผ่องแผ้ว มั่นคง ไม่หวั่นไหว พระพุทธองค์ตรัสว่า สภาพดังกล่าวนี้เป็นมงคลอันสูงสุดอย่างหนึ่ง

โดยหนังสือนี้ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมายังท่านทั้งหลาย และขอขอบพระคุณทุกท่านในความเอื้ออารี สนับสนุนงานการเขียนของข้าพเจ้าเสมอมา

โปรดได้รับความนับถือจากข้าพเจ้า

๒๙ เม.ย. ๒๕๒๙

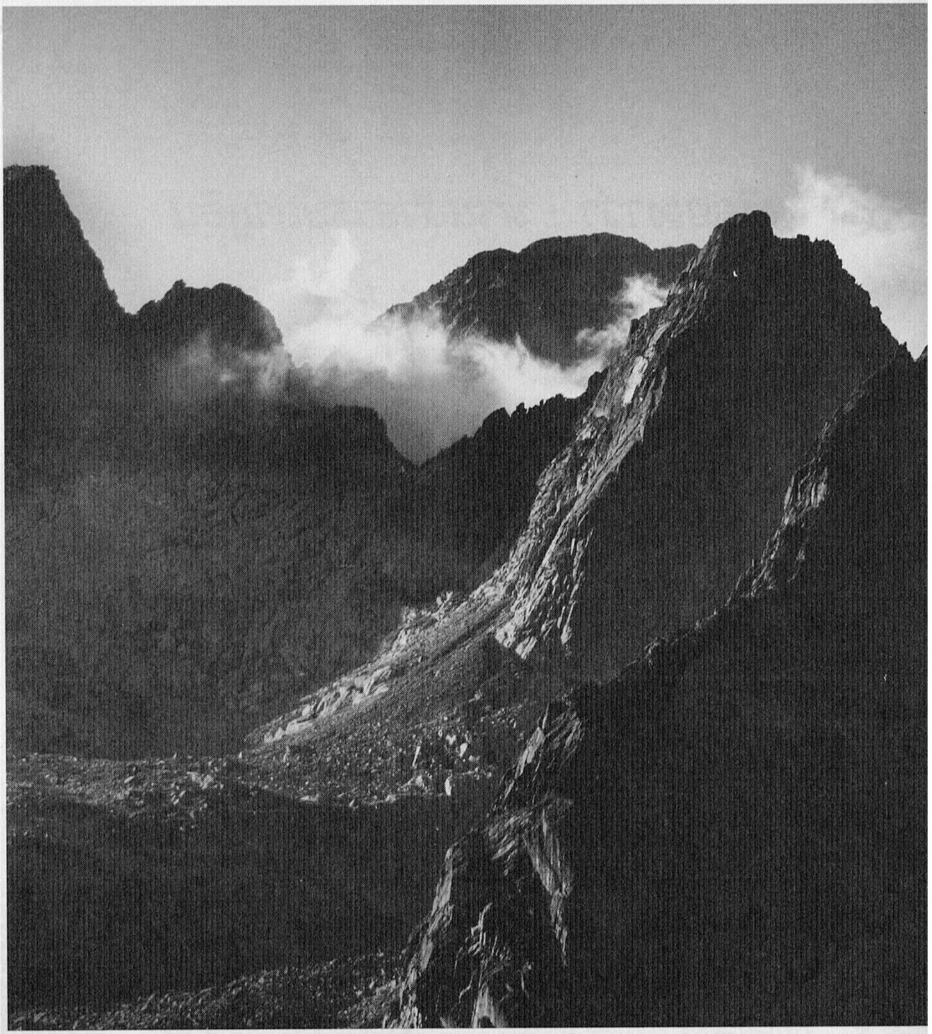

เมื่อคนดีให้สิ่งที่ให้ได้ยากอยู่,
ทำสิ่งที่ทำได้ยากอยู่
คนชั่วทำตามไม่ได้
เพราะธรรมของสัตบุรุษ (คนดี)
ทำตามได้ยาก

พระพุทธภาษิต

สารบัญ

มีบ่อยครั้งที่ไฟแห่งบาป
เผาผลาญใจของผู้ทำชั่ว
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ชั่วที่เกิดจากใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่น
จนไม่อาจทนทานได้ต่อไป
เขาต้องร่ำร้องเปิดเผยออกมาเอง
นี่แหละพระพุทธองค์จึงตรัสว่า ....
เมื่อใดบาปให้ผล เมื่อนั้นผู้ทำบาป
ย่อมเดือดร้อนเหมือนถูกไฟเผา

เรื่องเขาว่า : ท่านอาจารย์ฮากูอิน

บุตรีคนสวยของเจ้าของร้านค้าแห่งหนึ่งเกิดตั้งครรภ์ขึ้นโดยยังมิได้แต่งงาน พ่อแม่รู้สึกอับอายขายหน้าเพื่อนบ้านเหลือประมาณ ความโกรธลูกตัวเองก็ทวีสูงขึ้นพอ ๆ กับความอับอาย จึงขู่บังคับให้บุตรีบอกให้ได้ว่าบุตรในท้องเป็นลูกของใคร

เมื่อถูกบังคับหนักเข้า บุตรีไม่อาจอุบนิ่งไว้ต่อไปได้ จึงบอกพ่อแม่ว่า ท่านฮากูอิน เป็นพ่อของเด็กในท้อง

เหมือนฟ้าผ่าเปรี้ยงลงบนศีรษะของพ่อแม่ เพราะท่านฮากูอินเป็นอาจารย์สอนพุทธศาสนานิกายเซ็น ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้านเป็นอย่างยิ่ง ท่านสอนธรรมที่ลึกซึ้งแก่ประชาชนตามแนวของนิกายเซ็น พ่อแม่ของสตรีนั้นก็เคารพนับถือท่านฮากูอินอยู่มิใช่น้อย

แต่พอรู้จากลูกสาวเช่นนั้น ความเคารพนับถือในอาจารย์ฮากูอินก็ปลาสนาการไปสิ้น พ่อค้าและภรรยาจึงรีบร้อนไปหาท่านฮากูอินที่สำนัก ดูหมิ่นท่าน, ด่าท่านอย่างสาดเสียเทเสีย

"ดีแต่สอนผู้อื่นให้ประพฤติดี ตัวเองทำแต่สิ่งที่ชั่วช้าลามก ฯลฯ"

"เรื่องอะไรกัน?" ท่านฮากูอินถาม, ไม่มีท่าทางตกใจหรือโกรธขึ้งแต่ประการใด

"ทำเป็นไม่รู้ ก็ลูกสาวฉันท้อง, เขาบอกว่าท้องกับคุณ"

"อ้อ. เขาว่าอย่างนั้นรึ?" ท่านยังพูดเสียงเรียบเหมือนเดิม แล้วอยู่ในอาการสงบนิ่ง

เมื่อพ่อค้าและภรรยาได้ด่าท่านจนสะใจแล้วก็จากไป

วันเวลาล่วงไป เสียงนินทาว่าร้าย ซุบซิบ ติเตียนท่านฮากูอินก็แผ่กระจายไปทั่วหมู่บ้านนั้น และหมู่บ้านใกล้เคียง จนกระทั่งเด็กคลอดจากครรภ์มารดา ตาและยายของเด็กนำไปให้ท่านฮากูอินเลี้ยง พร้อมด้วยกระแทกกระทั้นว่า "นี่พยานแห่งความชั่วของคุณ"

ท่านอาจารย์รับเด็กไว้เลี้ยงด้วยความสงบ ทะนุถนอมรักใคร่อย่างบุตรของตน เสียงนินทาว่าร้ายยิ่งแพร่สะพัดมากขึ้นเพราะเห็นสมจริง คนที่เคยเคารพนับถือก็สิ้นความเคารพนับถือ แถมขยะแขยงชิงชังเสียอีก ส่วนคนที่ไม่เคยเคารพนับถือและมีท่าทีเป็นปฏิปักษ์อยู่แล้วนั้นไม่ต้องพูดถึง

จนกระทั่งเด็กน้อย ผู้ไม่รู้เรื่องอะไร แต่รักท่านฮากูอินเหลือเกิน อายุครบขวบ กำลังน่ารัก น่าเอ็นดู ความเร่าร้อน ซึ่งเผาอกของสตรีผู้เป็นมารดาอยู่เป็นเวลาเกือบ ๒ ปี แล้วก็ทวีรุนแรงขึ้น ไฟแห่งบาปอันเกิดจากการใส่ความประทุษร้าย ต่อท่านผู้ไม่มีภัย ไม่ประทุษร้าย ได้โหมรุนแรง จนเธอไม่อาจทนได้ต่อไป จึงเปิดเผยออกมาว่าพ่อของเด็กที่แท้จริงเป็นหนุ่มลูกจ้างร้านขายปลาในตลาด เธอละอายเกินไป (ในตอนแรก) ที่จะเปิดเผยว่า หนุ่มลูกจ้างร้านขายปลาเป็นคนรักของเธอ แต่ความทุกข์ซึ่งเกิดจากบาปแห่งการใส่ความท่านผู้สงบมันหนักหน่วงรุนแรงเหนือความละอาย ความทุกข์มักมีอำนาจเหนือความละอายเสมอ

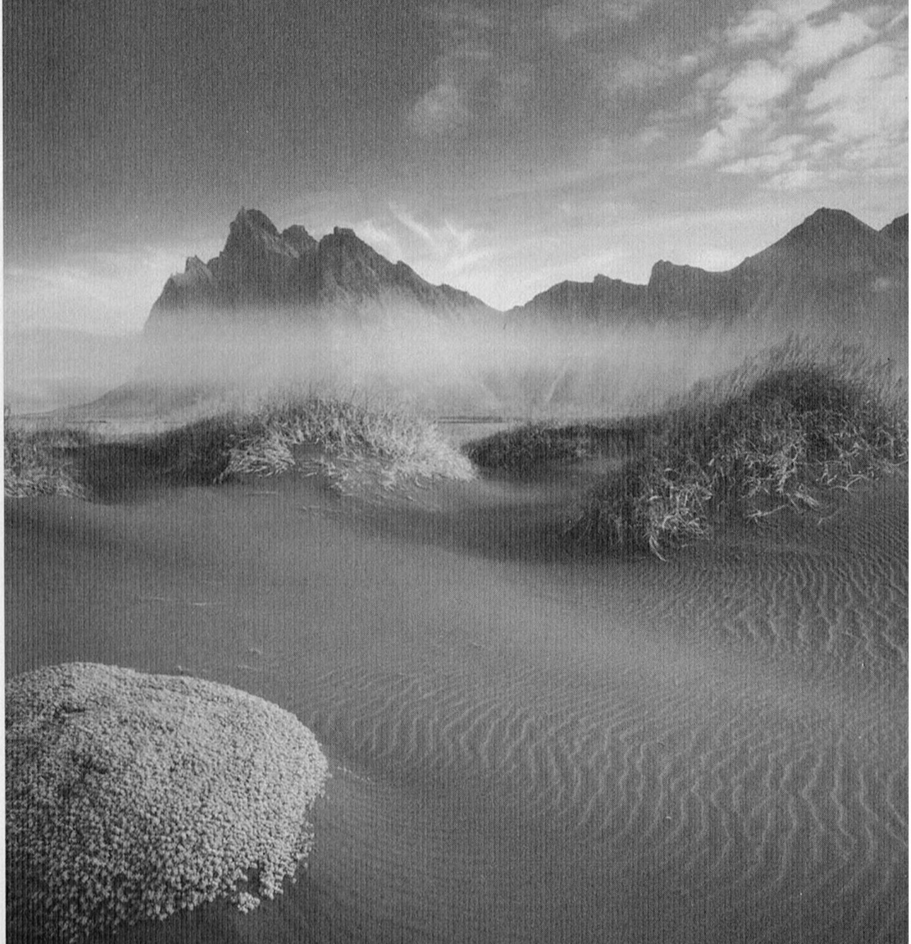
คราวนี้เหมือนแผ่นดินทรุด หรือเหมือนถูกโยนลงไปในเหว สองตายายเดือดร้อนอย่างหนัก รีบไปหาท่านฮากูอิน กราบแล้วกราบอีก ขอขมา ให้ท่านยกโทษให้พร้อมด้วยตำหนิติเตียนลูกสาวไปด้วย

“ลูกสาวของกระผมมันไม่ดีเอง ตอนนี้มันบอกแล้วว่ามันมีท้องกับลูกจ้างร้านขายปลาในตลาด”

“เขาว่าอย่างนั้นรึ?” เสียงเรียบเหมือนเดิมจากท่านฮากูอิน เมื่อเขาขอหลานคืนไป ท่านมอบให้ด้วยอาการสงบเหมือนตอนรับเด็กไว้เลี้ยงนั้นแล

บัณฑิต ทำงาน ทำหน้าที่ไปด้วยเหตุผล
อันสมควรแก่กรณีนั้น ๆ
แต่คนพาลผู้ชอบเพ่งโทษ
พยายามหาช่องตำหนิติเตียนใส่ร้ายป้ายสี
ความบริสุทธิ์ใจในการทำประโยชน์ต่อผู้อื่น
ของบัณฑิต เมื่อไปขัดผลประโยชน์ของคนพาลเข้า
หรือเพียงแต่เขาไม่ชอบใจเขาก็ใส่ความเอาได้
พระพุทธองค์ตรัสว่า

"สัตบุรุษคือคนดี ย่อมไม่เป็นที่รัก
ไม่เป็นที่พอใจของอสัตบุรุษ คือคนไม่ดี
แต่คนดีย่อมเป็นที่รักของคนดี
ดีเข้ากันได้กับดี ชั่วเข้ากันได้กับชั่ว"

จุดไฟเผาฟ้า

พระทัพพะ มัลลบุตร เป็นพระอรหันต์องค์หนึ่งสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อบรรลุอรหัตตผลแล้วท่านคิดว่าเราน่าจะช่วยกิจสงฆ์อย่างใดอย่างหนึ่ง จึงเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาค อาสาเป็นผู้จัดเสนาสนะและจัดอาหารแก่สงฆ์ คือเมื่อภิกษุสงฆ์จากทิศต่าง ๆ มาสู่เวฬุวันท่านจะเป็นผู้จัดเสนาสนะให้ว่ารูปใดควรพักที่ใด เช่นภิกษุผู้ทรงพระสูตรก็ให้พักด้วยกัน ผู้ทรงพระวินัยก็ให้พักด้วยกันหรือใกล้กัน เพื่อจะได้สนทนากันเรื่องพระสูตรหรือพระวินัยที่ตนถนัด พระทัพพะ มัลลบุตร ยังขออาสาเป็นผู้จัดอาหารหรือแจกอาหาร คือเป็นผู้จัดการเรื่องอาหารแก่ภิกษุทั้งหลายทั้งในอารามและนอกอารามตัวอย่างเช่นมีผู้มานิมนต์พระสงฆ์ไปฉันอาหารที่บ้าน

จำนวน ๑๐ รูป ๒๐ รูป เป็นต้น พระทัพพะ มัลลบุตร เป็นผู้จัดให้ไป ท่านทำหน้าที่ทั้ง ๒ นี้เรียบร้อยด้วยดีเสมอมา จนได้รับยกย่องจากพระศาสดา ว่าเป็นผู้เลิศ (เอตทัคคะ) ทางจัดเสนาสนะ

แต่แล้วเหตุร้ายก็ได้เกิดขึ้น เกิดขึ้นแม้แก่พระอรหันต์ผู้สิ้นกิเลสแล้ว คือวันหนึ่ง พระภิกษุ ๒ รูป ชื่อเมตติยะ และภุมมชกะเป็นเพื่อนกัน เป็นผู้บวชใหม่และมีบุญน้อย มีความประพฤติไม่เป็นที่เลื่อมใสของใคร ๆ ชาวบ้านที่วัดเวฬุวันจัดอาหารดี ๆ ถวายพระเถระทั้งหลาย แต่จัดอาหารไม่ดีถวายพระเมตติยะและภุมมชกะ เสนาสนะ (ที่อยู่) ที่ถึงแก่ท่านทั้งสองเล่า ก็เป็นเสนาสนะค่อนข้างเลวเพราะเป็นผู้บวชใหม่ เสนาสนะที่ดี ๆ ย่อมถึงแก่พระเถระตามลำดับลงมาก่อน

ต่อมาอีกวันหนึ่ง คหบดี (คนมั่งคั่ง) คนหนึ่งมาเลี้ยงพระที่วัด เขาและบุตรภรรยาคอยดูแลพระสงฆ์อังคาส (เลี้ยงดู) ด้วยอาหารอย่างดี แล้วนิมนต์พระไว้สำหรับไปฉันที่บ้านในวันรุ่งขึ้น

พระทัพพะ มัลลบุตร ได้จัดให้เป็นวาระของพระเมตติยะและภุมมชกะเป็นผู้ไป ท่านทั้งสองตื่นเต้นจนนอนไม่ค่อยหลับในคืนนั้น

บังเอิญตอนเย็น คหบดีได้แวะมาที่วัด ถามพระทัพพะ มัลลบุตรว่า พรุ่งนี้พระรูปใดจะไปฉันอาหารที่บ้านของตน พอรู้ว่าพระเมตติยะและภุมมชกะเท่านั้น คหบดีไม่พอใจกล่าวขึ้นว่า “ทำไมพระลามกสองรูปนี้จะต้องฉันอาหารที่บ้านของเราเล่า” ดังนี้แล้วรีบกลับบ้าน สั่งหญิงคนใช้ว่า “พรุ่งนี้จงเตรียมอาสนะ (ที่นั่ง) ไว้ที่ซุ้มประตู เมื่อพระมาจงเลี้ยงด้วยอาหารเลว ๆ ที่ซุ้มประตูนั่นแหละ”

เวลาเช้า พระเมตติยะและภุมมชกะไปยังนิเวศน์ของคหบดีด้วยความหวังเต็มเปี่ยมว่าจะได้ฉันอาหารอย่างดี มีคนคอยเอาใจปรนนิบัติ แต่พอไปถึงบ้าน หญิงรับใช้ปูอาสนะให้นั่งที่ซุ้มประตู และอังคาสด้วยอาหารอย่างเลว

“น้องหญิง เราเป็นพระฉันนิจภัตต์ ตามที่มาถึงเข้าในลำดับของเรานะ ทำไมจึงต้อนรับเราอย่างนี้” ภิกษุทั้งสองทักท้วง

“ข้อนั้น ดิฉันทราบเจ้าค่ะ” หญิงรับใช้ตอบ “แต่เมื่อวานตอนเย็น ท่านเศรษฐีสั่งให้ดิฉันทำอย่างนี้”

ภิกษุทั้งสองเพ่งความสงสัยไปยังพระทัพพะมัลลบุตร ว่าคงจะเป็นผู้ยุยงให้คหบดีต้อนรับตนเช่นนั้น เพราะเมื่อวานตอนเย็นเห็นคหบดีไปหาพระทัพพะมัลลบุตร มีความเคียดแค้นเป็นกำลัง

ตกเย็น ขณะนั่งซึมเซา เศร้าหมองอยู่ที่ซุ้มประตู ภิกษุณีรูปหนึ่ง ชื่อเมตติยาเดินเข้ามาหา นมัสการแล้วทักทายปราศัย แต่ภิกษุทั้งสองคงนั่งเฉยไม่พูดด้วย นางจึงถามว่า เธอมีความผิดอะไร ท่านทั้งสองจึงไม่พูดด้วย

เมตติยะและภุมมชกะจึงกล่าวว่า “เวลานี้เราทั้งสองถูกพระทัพพะ มัลลบุตรเบียดเบียนอยู่ เหตุไฉนน้องหญิงจึงทนเฉยอยู่ได้

“ดิฉันจะช่วยพระคุณเจ้าทั้งสองอย่างไร?”

ภิกษุทั้งสองเสี้ยมสอนเมตติยา ภิกษุณีให้ฟ้องพระทัพพะต่อพระผู้มีพระภาคเจ้าว่าเป็นปาราชิก โดยเสพเมถุนธรรมกับตน

เมตติยา ภิกษุณี เข้าเฝ้าพระศาสดา ทูลตามที่พระลามกทั้งสองเสี้ยมสอน พระพุทธองค์ทรงให้ประชุมสงฆ์ แล้วตรัสถามพระทัพพะว่า ได้ทำอย่างที่เขากล่าวหาหรือไม่

พระทัพพะทูลว่า "เรื่องนี้ พระองค์ทรงทราบดีว่าข้าพระองค์จะทำได้หรือไม่"

พระพุทธองค์ตรัสถามถึง ๓ ครั้ง และพระทัพพะก็ทูลอย่างเดียวกันนั้นถึง ๓ ครั้ง ในที่สุดพระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่า

"ทัพพะ บัณฑิตย่อมไม่แก้คำกล่าวหาอย่างนี้ ถ้าเธอทำก็จงบอกว่าทำ ไม่ได้ทำก็จงบอกว่า ไม่ได้ทำ"

"ข้าพระพุทธเจ้าไม่เคยรู้จักการเสพเมถุนธรรมแม้ในความฝัน จะกล่าวใยถึงตอนที่ตื่นอยู่เล่า พระเจ้าข้า"

พระศาสดารับสั่งให้ภิกษุทั้งหลายสึกเมตติยาภิกษุณีเสีย แล้วให้สอบสวนภิกษุทั้ง ๒ รูป

เมื่อเห็นเหตุการณ์มาถึงขั้นนี้ เมตติยะและภุมมชกะจึงรับสารภาพว่าเป็นเรื่องที่พวกตนแค้นเคืองพระทัพพะมัลลบุตร จึงสร้างเรื่องใส่ร้ายป้ายสี อย่าให้ภิกษุณีเมตติยาสึกเลย เพราะนางไม่มีความผิด พวกตนต่างหากที่ผิด

พระศาสดาทรงติเตียนภิกษุทั้งสองเป็นอเนกปริยาย ตรัสโทษแห่งความเป็นคนเลี้ยงยาก, ความเป็นคนมักมาก ความไม่สันโดษ ความคลุกคลี ความเกียจคร้าน แล้วตรัสพรรณนาคุณแห่งธรรมที่ตรงกันข้ามกับกิเลสเหล่านั้น แล้วทรงบัญญัติสิกขาบทว่า

"ภิกษุใด ขัดใจ มีโทสะ ไม่แช่มชื่น ตามกำจัดภิกษุอื่นด้วยโทษถึงปาราชิก ไม่มีมูล ด้วยหมายใจว่า เธอจะต้องเคลื่อนจากเพศบรรพชิตนี้ ต่อมาใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ตาม คดีนั้นหามูลมิได้ ภิกษุนั้น เป็นอาบัติสังฆาทิเสส"

อาบัติสังฆาทิเสส นั้นถือเป็นอาบัติหนักที่ ๒ รองจากปาราชิก ผู้ต้องอาบัตินี้มีพิธีอยู่กรรมนานวันกว่าจะออกได้

ภิกษุเมตติยะและภุมมชกะ ยังไม่หายเคืองแค้นและยังไม่เข็ดหลาบตามประสาคนพาล วันหนึ่งลงจากภูเขาคิชฌกูฏ เห็นแม่แพะและแพะตัวผู้สังวาสกันอยู่ จึงสมมติให้พระทัพพะ มัลลบุตรเป็นแพะตัวผู้ เมตติยาภิกษุณีเป็นแพะตัวเมีย แล้วบอกเล่าภิกษุทั้งหลายว่า เห็นพระทัพพะมัลลบุตร สังวาสกับเมตติยา ภิกษุณี

เรื่องก็คงเป็นอย่างเดิม คือเมื่อสอบสวนแล้วก็ไม่เป็นความจริงแต่ประการใด พระพุทธองค์ต้องทรงบัญญัติสิกขาบทเพิ่มเติมอีก แต่เป็นทำนองคล้ายกับสิกขาบทก่อน

ดูเถิด-ดูการกระทำของคนพาล ช่างไม่มีความปรานีต่อผู้บริสุทธิ์เสียเลย

คนพาลเห็นบาปเหมือนน้ำผึ้งหวาน
ตลอดเวลาที่บาปยังไม่ให้ผล
แต่เมื่อบาปให้ผล
เขาย่อมเดือดร้อนเหมือนถูกไฟเผา

พระพุทธภาษิต

ในสิ่งที่เลว ยังมีสิ่งที่เลวกว่า
ในสิ่งที่ดี ยังมีสิ่งที่ดีกว่า เหนือฟ้ายังมีฟ้า
เพราะฉะนั้น เมื่อประสบเหตุการณ์ที่เลว
ขอให้ปลอบใจว่า ยังมีสิ่งที่เลวกว่านี้อีกมาก
แต่เรายังไม่ประสบ เป็นโชคดีของเราแล้ว
เมื่อประสบเหตุการณ์ที่ดี พึงทำในใจว่า
ยังมีสิ่งที่ดีกว่านี้ ขอให้พยายามดำเนิน
ในทางที่ดีต่อไปเพื่อประสบกับสิ่งนั้น
พระพุทธองค์ตรัสว่า
**"อย่าหยุดความเพียรชอบ
และอย่าสันโดษในกุศลธรรม"**

เขาด่าดีกว่าเขาตี

พระปุณณะเป็นชาวแคว้นสุนาปรันตะ ไปนครสาวัตถีเพื่อค้าขาย ได้ฟังเทศนาของพระศาสดาแล้วเลื่อมใสใคร่จะบวช จึงเรียกขุนคลังของตนสั่งว่า "จงนำหมู่เกวียนกลับไป และมอบทรัพย์สมบัติทั้งหมดให้แก่น้องชายของเรา ผู้ชื่อ จูฬปุณณะ" ดังนี้แล้วขอบวชในสำนักพระศาสดา ตั้งใจทำกัมมัฏฐาน แต่ตลอดเวลาที่อยู่เมืองสาวัตถี ใจของท่านไม่แล่นไปในกัมมัฏฐาน กัมมัฏฐานไม่ปรากฏเลย ท่านคิดว่า สาวัตถีไม่เป็นที่สบายสำหรับท่าน คิดจะไปยังชนบทชื่อสุนาปรันตะ จึงเข้าไปทูลลาพระศาสดา ทูลขอพระโอวาท

พระศาสดาตรัสพระโอวาทแก่ท่าน ดังปรากฏแล้วในปุณโณวาทสูตร มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ (๑๔/๔๘๒) แล้วตรัสถามว่า

"ปุณณะ เธอจะไปอยู่ชนบทไหน?"

"สุนาปรันตะ พระเจ้าข้า"

"ปุณณะ มนุษย์ชาวสุนาปรันตะเป็นคนหยาบคายดุร้าย ถ้าเขาด่าเธอจะทำอย่างไร?"

"จักคิดว่าเขาด่าดีกว่าเขาตีพระเจ้าข้า"

"ถ้าเขาตีด้วยฝ่ามือล่ะ"

"ดีกว่าปาด้วยก้อนดินพระเจ้าข้า"

"ถ้าเขาปาด้วยก้อนดินล่ะ?"

"ดีกว่าตีด้วยท่อนไม้ พระเจ้าข้า"

"ถ้าเขาตีด้วยท่อนไม้ล่ะ?"

"ดีกว่าประหารด้วยศัสตราพระเจ้าข้า"

"ถ้าเขาประหารด้วยศัสตราล่ะ?"

"ข้าพระองค์จักคิดว่าพวกมนุษย์ชาวสุนาปรันตะนี้ดีจริงหนอ ที่ปลงชีวิตของข้าพระองค์ด้วยศัสตรา

ข้าพระองค์ไม่ต้องพยายาม ไม่ต้องแสวงหา อย่างเช่นสาวกของพระผู้มีพระภาคบางคนที่อึดอัดอยู่ ระอาอยู่ชังร่างกายของตนเที่ยวแสวงหาศัสตรามาปลงชีวิตตน ข้าพระองค์มิต้องทำดังนั้นเลย มีคนมาทำให้เสร็จ”

พระพุทธเจ้าตรัสชมเชยพระปุณณะว่า ประกอบด้วยความสงบ มีความข่มใจ จักอาจเพื่ออยู่ในสุนาปรันตะชนบทได้ แล้วทรงอนุญาตให้ไป

ขันตินี้เป็นธรรมเครื่องปราบปรามพยาบาท ความเบียดเบียน ความถือตัวเป็นต้นให้พินาศ

พระปุณณะบันลือสีหนาท อันประกอบด้วยความอดทนดังกล่าวแล้ว ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคแล้วไปยังแคว้นสุนาปรันตะ จำพรรษาในมกุฬการามได้บรรลุวิชชา ๓ ในพรรษานั่นเอง และปรินิพพานในกาลอันควรแล้ว

ท่านพรรณนาสภาพของขันติไว้อีกว่า ความอดทนคือการยอมยกความชั่วของคนอื่นไว้เสียโดยไม่โกรธตอบ ความไม่โกรธนั้น ท่านเรียกว่าความไม่ดุร้าย, การไม่เกรี้ยวกราด ไม่ให้น้ำตาของผู้อื่นออก เพราะการกระทำของตน เรียกว่าไม่ปลูกน้ำตา, การมีใจเบิกบาน ไม่มีพยาบาทจองเวรกับใคร ก็เป็นอาการหนึ่งของความอดทน

หยดน้ำท่ามกลางหนาม
ที่นกจะต้องยื่นจะงอยปากเข้าไปดื่ม,
ใบบัวท่ามกลางหนาม ลมพัดมาทางไหน
เอนไปทางใดก็ถูกตำจนใบพรุนไปหมด
การดำรงอยู่ในสังคม
ช่างเหมือนสองอย่างนี้เสียจริง ๆ

ศิษย์ผู้ไม่เข้าใจอาจารย์
อาจตำหนิติเตียนอาจารย์ได้
เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
เข้าไม่ถึงใจของอาจารย์ตน
ได้อาศัยท่านผู้มีภูมิธรรมสูง
เข้าถึงปฏิปทาและคุณธรรมของอาจารย์แล้ว
จึงช่วยคลายความสงสัยของพวกเขาเสียได้
มีบ่อยๆ ที่ศิษย์ประพฤติไม่สมควรต่ออาจารย์
เพราะความเข้าใจผิด
คิดว่าอาจารย์ของตนลำเอียง
หรือประพฤติตนไม่สมควร
แก่ฐานะของอาจารย์

เห็นแก่ความดีของศิษย์

พระอานนท์มีสัทธิวิหาริก (ศิษย์ที่บวชกับท่าน) ประมาณ ๕๐๐ บรรดาสัทธิวิหาริกเหล่านั้น มีภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งมีอุปการะแก่ท่านมาก เช่น ปัดกวาดบริเวณกุฏิ ตั้งน้ำฉันน้ำใช้ไว้ให้ ถวายไม้ชำระฟัน น้ำล้างหน้าและน้ำอาบ ชำระเวจกุฎี (ส้วม) เรือนไฟ (สำหรับผิงหน้าหนาว) และเสนาสนะ ทำการนวดมือ เท้าและหลัง เป็นต้น

คราวหนึ่งพระเถระได้ผ้ามา ๕๐๐ ผืน ซึ่งพระเจ้าปเสนทิโกศลถวาย ท่านได้ให้ผ้าทั้ง ๕๐๐ ผืนนั้น แก่ภิกษุหนุ่มรูปนั้นทั้งหมด เพราะคิดว่า “ภิกษุหนุ่มรูปนี้มีอุปการะมากต่อเรา” และท่านต้องการยกย่องเธอให้ปรากฏแก่เพื่อนฝูงด้วย

ภิกษุหนุ่มนั้นได้แบ่งผ้าเหล่านั้นแก่ภิกษุผู้ร่วมอุปัชฌายะกับตนทั้งสิ้น

ภิกษุเหล่านั้นห่มผ้านั้นแล้วไปเฝ้าพระศาสดา ทูลถามว่า

"ข้าแต่พระองค์! พระโสดาบันยังมีอคติอยู่หรือ? ยังให้อะไรกับใครเพราะเห็นแก่หน้าอยู่หรือ?"

"ไม่เลยภิกษุ" พระศาสดาตอบ

"ข้าแต่พระองค์! พระอานนท์เถระเป็นอุปัชฌายะของพวกข้าพระองค์ ได้ให้ผ้า ๕๐๐ ผืน แก่ศิษย์เพียงคนเดียว อย่างนี้จะเรียกว่ามิได้ให้เพราะเห็นแก่หน้าดอกหรือ? แม้ภิกษุนั้นจะแบ่งผ้าเหล่านั้นให้พวกข้าพระองค์โดยทั่วถึงก็ตาม"

"ภิกษุทั้งหลาย! อานนท์จะทำดังนั้นเพราะเห็นแก่หน้าก็หามิได้ แต่เธอคิดว่า ภิกษุรูปนั้นมีอุปการะมากแก่เธอ-เธอจึงตอบแทนเขา เธอคิดว่า ธรรมดาคนดีควรทำการตอบแทนผู้มีอุปการคุณต่อตน เพราะความที่อานนท์เป็นผู้มีกตัญญูกตเวทีจึงทำอย่างนั้น หาใช่เพราะเห็นแก่หน้าไม่ แม้บัณฑิตในปางก่อน ก็ได้ตอบแทนผู้มีอุปการคุณต่อตนมาแล้วเหมือนกัน"

คนดีย่อมเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทีอย่างนี้

อีกอย่างหนึ่ง คติในเบื้องหน้าของคนกตัญญูเป็นสุคติ ของคนอกตัญญูเป็นทุคติ ผู้อกตัญญูย่อมมีทุคติเป็นที่ไปในเบื้องหน้าอย่างแน่นอน ส่วนผู้กตัญญูมีสุคติเป็นที่ไป เพราะฉะนั้น**ผู้ฉลาดจึงควรเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที ไม่ถือเอาสิ่งที่ตนเห็นว่าเป็นข้อบกพร่องเล็กน้อยของผู้มีอุปการคุณมาเป็นเครื่องลบล้างความดีส่วนใหญ่ของท่าน ถ้าทำดังนั้นก็เหมือนคนเอาฝ่ามือปิดตาของตัวเพื่อบังดวงอาทิตย์ ตัวไม่เห็นดวงอาทิตย์ก็จริง แต่ดวงอาทิตย์พร้อมทั้งแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ยังปรากฏแก่คนอื่น ๆ อยู่**

คนทั้งหลายทิ้งของสะอาดบ้างไม่สะอาดบ้าง
อุจจาระปัสสาวะ และของปฏิกูลอื่นๆ เป็นอันมากบ้าง
ลงบนแผ่นดิน
แต่แผ่นดินก็คงรับสิ่งเหล่านั้นไว้ด้วยอาการดุษณี
ทำนองเดียวกับที่รับของหอมไว้
นอกจากรับไว้แล้วยังแปรสภาพของสิ่งปฏิกูลเหล่านั้น
ให้เป็นของดีมีประโยชน์แก่ผู้นำมาทิ้งนั่นเองอีกฉันใด
บัณฑิตก็ฉันนั้น เมื่อคนทั้งหลายนินทาท่านบ้าง
สรรเสริญท่านบ้าง เคารพบูชาสักการะท่านบ้าง
ท่านก็คงรับไว้ด้วยดวงจิตที่สงบมั่นคง
และแปรสภาพสิ่งเหล่านั้นให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไป
ตามอัธยาศัยอันมุ่งประโยชน์ของท่าน

ผู้มีจิตเสมอด้วยแผ่นดิน

แม้จะได้รับการยกย่องจากพระศาสดาและเพื่อนพรหมจารีในพระศาสนามากเหลือเกินก็ตาม พระสารีบุตรก็ยังประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นอย่างยิ่ง ดังเรื่องต่อไปนี้

คราวหนึ่งเมื่อออกพรรษาแล้ว พระธรรมเสนาบดีสารีบุตรประสงค์จะจาริกไปชนบท เพื่อประกาศธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทูลลาผู้มีพระภาค ถวายบังคมแล้วออกไปด้วยบริวารของตน

มีภิกษุไปส่งท่านกันมาก พระสารีบุตรเถระได้ทักทายปราศรัยกับภิกษุทั้งหลายผู้มีน้ำใจไปส่งตามสมควรและให้เหมาะกับฐานานุรูปของท่านนั้นๆ แล้วบอกให้กลับ

ภิกษุรูปหนึ่ง คิดว่า “จะเป็นการดีหาน้อยไม่ ถ้าพระเถระจะทักทายปราศรัยกับเราแล้วบอกให้กลับ”

แต่เนื่องจากมีภิกษุจำนวนมากด้วยกัน พระเถระจึงไม่อาจทักทายปราศรัยให้ทั่วถึงได้ ด้วยเหตุเพียงเท่านี้ ภิกษุนั้นเกิดความไม่พอใจในพระเถระ ว่ามิได้ยกย่องตนเหมือนภิกษุทั้งหลายอื่น บังเอิญชายสังฆาฏิของพระสารีบุตรเถระไปกระทบภิกษุนั้นเข้าหน่อยหนึ่งขณะท่านเดินผ่าน

ภิกษุนั้นเห็นได้ช่องที่จะกล่าวหา จึงรีบเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า กราบทูลว่า “พระเจ้าข้า พระสารีบุตรทะนงตนว่าเป็นอัครสาวก เมื่อจะจากไปแกล้งเอาชายสังฆาฏิกระทบข้าพระองค์ แล้วมิได้ขอโทษแม้แต่น้อย”

พระศาสดารับสั่งให้พระรูปหนึ่งไปตามพระสารีบุตรกลับมา ขณะนั้นเองพระโมคคัลลานะและพระอานนท์ได้ทราบเรื่องนั้น คิดว่า “พระบรมศาสดาจะไม่ทรงทราบความจริงเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็หาไม่ แต่รับสั่งให้พระสารีบุตรพี่ชายของเรากลับเข้าไปเฝ้า คงจะประสงค์ให้บรรลือสีหนาท คือกล่าววาจาอันอาจหาญ ประทับใจท่ามกลางพุทธบริษัท เราควรให้พุทธบริษัทประชุมกันดังนี้แล้ว เที่ยวประกาศให้ภิกษุทั้งหลายในเชตวนาราม

ประชุมกันเพื่อฟังการบรรลือสีหนาทของพระธรรมเสนาบดี ณ เบื้องพระพักตร์แห่งพระศาสดา ภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ประชุมกันแล้ว

เมื่อพระสารีบุตรเข้าเฝ้าแล้ว พระศาสดาตรัสว่า "เพื่อนพรหมจารีรูปหนึ่ง กล่าวหาเธอว่ากระทบเขาด้วยชายสังฆาฏิแล้วไม่ขอโทษ หลีกไปสู่ที่จาริก สารีบุตรว่าอย่างไร?"

นิ่งอยู่ครู่หนึ่ง พระสารีบุตรจึงกราบทูลว่า

"ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นที่พึ่งของโลก! พึงเป็นไปได้ที่ภิกษุผู้มิได้อบรมกายคตาสติภาวนา (การอบรมสติอันเป็นไปในกาย) กระทบเพื่อนพรหมจารีรูปใดรูปหนึ่งแล้วไม่ขอโทษ หลีกไปสู่ที่จาริก"

"พระองค์ผู้เจริญ! ชนทั้งหลายทิ้งของสะอาดบ้างไม่สะอาดบ้าง คูถบ้าง มูตรบ้าง น้ำลายบ้าง น้ำเลือดบ้างน้ำหนองบ้างลงบนแผ่นดิน แผ่นดินก็มิได้เกลียดชังสิ่งนั้น มิได้ระอิดระอาต่อสิ่งนั้น คงรับไว้ด้วยอาการอย่างเดียวกัน ทั้งกองหยากเยื่อและกองดอกไม้ ฉันใดข้าพระองค์ก็ฉันนั้นเหมือนกัน มีใจเช่นเดียวกับแผ่นดินอันกว้างใหญ่ ไม่มีประมาณ ไม่เลือกที่รักผลักที่ชัง มีใจเสมอในบุคคลทั้งปวง ไม่มีเวร ไม่มีความคิดเบียดเบียน

"ข้าแต่พระจอมมุนี! น้ำย่อมรับของสะอาดบ้าง ไม่สะอาดบ้าง—ลมย่อมพัดของสะอาดบ้าง ไม่สะอาดบ้าง—ไฟย่อมเผาของสะอาดบ้าง ไม่สะอาดบ้าง น้ำ ลม ไฟ ย่อมไม่เกลียดชัง ไม่ระอิดระอาต่อของเหล่านั้น ฉันใด ข้าพระองค์ก็ฉันนั้น มีใจเสมอด้วย น้ำ ลม และไฟ ไม่มีเวรกับใคร ไม่คิดเบียดเบียนใคร"

ต่อจากนั้น พระธรรมเสนาบดีได้เปรียบตนเองกับผ้าเช็ดธุลี, เด็กจัณฑาล, โคเขาขาด, สตรีหรือบุรุษผู้เกลียดชังซากศพงู, คนประคองภาชนะน้ำมัน โดยนัยว่า

"อันว่าผ้าเช็ดธุลี ย่อมเช็ดได้ทั้งของหอมของเหม็นของสะอาดและของโสโครก, เด็กจัณฑาล ถือตะกร้านุ่งผ้าเก่าเข้าไปยังบ้านหรือนิคม ย่อมตั้งใจนอบน้อมเข้าไป, โคที่เขาขาดแล้ว ย่อมสงบเสงี่ยม เดินไปตามถนนหนทาง ตามตรอกเล็กซอกน้อย ก็ไม่เอาเท้าหรือเขากระทบอะไร ๆ ฉันใด

ข้าพระองค์ก็ฉันนั้น มีใจอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่มีเวร ไม่คิดเบียดเบียนใคร"

"พระองค์ผู้เจริญ" พระธรรมเสนาบดีทูลต่อไป "อนึ่ง บุรุษหรือสตรีรุ่นหนุ่มสาว เป็นคนชอบประดับประดา พึงอึดอัดระอาต่อซากศพงูหรือซากศพสุนัข ที่มีคนมาผูก

ไว้ที่คอฉันใด ข้าพระองค์ก็ฉันนั้น ย่อมอึดอัดระอาต่อกายอันเปื่อยเน่านี้

"พระองค์ผู้เจริญ! อันว่าบุคคลผู้ประคองภาชนะน้ำมันข้น มีรูทะลุเป็นช่องเล็กช่องใหญ่ ไหลเข้าไหลออกอยู่ ฉันใด ข้าพระองค์ก็ฉันนั้น บริหารกายนี้ ประคับประคองกายนี้ซึ่งมีรูทะลุเป็นช่องเล็กช่องใหญ่ มีสิ่งปฏิกูลไหลเข้าไหลออกอยู่เนืองนิตย์ ข้าพระองค์ย่อมระอิดระอาต่อกายนี้ อนึ่ง บุรุษผู้ประคองถาดน้ำมันที่เต็มและมีคนอื่นถือดาบอันคมกริบอยู่ข้างหลัง พลางบังคับให้ถือถาดน้ำมันโดยดี ถ้าหกเพียงหยดเดียวจะประหารชีวิตเสีย บุรุษนั้นย่อมตั้งใจประคับประคองถาดน้ำมันนั้นอย่างไร ข้าพระองค์ก็ประคับประคองกายของตนฉันนั้น พระองค์ผู้เจริญ! สติอันเป็นไปในกายอันภิกษุใดมิได้ตั้งไว้ด้วยดีแล้ว ภิกษุนั้นพึงกระทบเพื่อนพรหมจารีแล้วหลีกไปโดยมิได้ขอโทษเป็นแน่แท้

เมื่อพระธรรมเสนาบดีกล่าวคุณของตนอยู่อย่างนี้ มหาปฐวีได้แสดงอาการหวั่นไหวแล้ว ขณะที่พระเถระเปรียบตนด้วยผ้าเช็ดธุลี เด็กจัณฑาล โคเขาขาดและถาดน้ำมันแล้ว ภิกษุผู้เป็นปุถุชนไม่อาจกลั้นน้ำตาได้ ฝ่ายพระอรหันต์ ขีณาสพ ปลงธรรมสังเวช

ขณะนั้นเอง ความเร่าร้อนในสรีระได้เกิดขึ้นแก่ภิกษุผู้กล่าวตู่ หมอบลงแทบพระยุคลบาทแห่งพระศาสดาแล้วทูลว่า

"พระองค์ผู้เจริญ! ข้าพระองค์เป็นคนพาล เป็นคนหลง ไม่ฉลาด ได้กล่าวตู่พระธรรมเสนาบดีด้วยคำเท็จ ขอได้โปรดอดโทษให้ข้าพระองค์ด้วยเถิด เพื่อความสำรวมระวังต่อไป"

พระศาสดาตรัสว่า "การทำความผิดแล้วรู้สึกผิดแล้วขอโทษเสีย เพื่อสำรวมระวังต่อไปนั้นเป็นความเจริญในวินัยของพระอริยเจ้า" ดังนี้แล้ว ตรัสกับพระสารีบุตรว่า

"สารีบุตร! ท่านควรอดโทษให้โมฆะบุรุษนี้ ก่อนที่ศีรษะของเขาจะแตกเป็น ๗ เสี่ยง"

พระธรรมเสนาบดีรีบลุกจากอาสนะ นั่งกระโหย่งประคองอัญชลีและกล่าวว่า "ผู้มีอายุผมอดโทษให้ท่าน ถ้าโทษไรๆ ของผมมีอยู่ ขอท่านได้โปรดอดโทษให้ผมด้วย"

ภิกษุทั้งหลายได้เห็นดังนั้น ชมเชยพระสารีบุตรว่าเป็นผู้ที่มีคุณไม่ต่ำทราม (อโนมคุณ) มิได้โกรธหรือ

ถือโทษภิกษุผู้กล่าวตู่เลยแม้แต่น้อย ยังนั่งกระโหย่งประคองอัญชลี ขอให้ภิกษุนั้นอดโทษตนเสียอีก

พระศาสดาทราบเรื่องนั้นแล้ว ตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า "ภิกษุทั้งหลาย! คนเช่นสารีบุตรนั้น ใคร ๆ จะทำให้โกรธไม่ได้ ภิกษุทั้งหลาย! จิตของสารีบุตรเหมือนแผ่นดิน เหมือนเสาเขื่อน" ดังนี้แล้วตรัสย้ำว่า

"บุคคล ผู้มีจิตเสมอด้วยแผ่นดิน ย่อมไม่แสดงอาการขึ้นลง ท่านเป็นผู้มั่นคงเหมือนเสาเขื่อน เป็นผู้มีวัตรดีผ่องใสอยู่ประดุจห้วงน้ำลึกใสแจ๋วไม่ขุ่นมัวด้วยตม"

ดูเถิด ดูคุณอันไม่ต่ำทรามของพระเถระผู้เป็นที่สองรองจากพระบรมศาสดา และเป็นเลิศกว่าพระสาวกทั้งหลายทางปัญญา เป็นผู้มีจิตอ่อนโยน และมั่นคงอย่างยิ่ง ไม่หวั่นไหวด้วยโลกธรรม, อันความพอใจ หรือความไม่พอใจ ถูกต้องไม่ได้ ใจของท่านผ่องใสอยู่อย่างนั้น อารมณ์อะไร ๆ ทำให้ขุ่นมัวไม่ได้ ไม่ดีใจ ไม่เสียใจเพราะได้และไม่ได้ปัจจัยหรือสักการะสัมมานะ

อยู่อย่างสงบในยามทุกข์
ใช้ชีวิตให้มีประโยชน์มากในยามสุข
นั่นคือวิถีชีวิตของคนดี

ดวงจันทร์วันเพ็ญสาดแสงสีนวลใย
ให้ความชุ่มเย็นเป็นสุขแก่มวลชนทั่วหน้า
ไม่ว่าเป็นคฤหาสน์ของมหาเศรษฐี
หรือกระท่อมน้อยของขอทาน
แต่ดวงจันทร์ก็หาได้ติดข้องในสิ่งใดไม่
เพียงแต่ปรากฏแก่คนทั้งหลาย
เสมือนจงใจส่องแสงให้แก่ตนฉันใด
บัณฑิตผู้ตั้งใจบำเพ็ญประโยชน์ก็ฉันนั้น
ให้ความชุ่มเย็นเป็นสุขแก่มวลชนผู้คบหาสมาคม
แต่ชักกายชักใจออกห่างอยู่เสมอ
มีปกติเห็นโทษในสิ่งที่เข้าไปเกี่ยวข้อง
มีปัญญาในการสลัดออก
แต่เพื่อประโยชน์แก่เขา
จึงยังต้องเกี่ยวข้องกับเขาอยู่
คนเขาปัญญาหาเข้าใจลึกซึ้งอย่างนี้ไม่
จึงติเตียนได้แม้ผู้ซึ่งมีปฏิปทาดังดวงจันทร์

ผู้มีปฏิปทาดังดวงจันทร์

สมัยนั้นพระศาสดาประทับอยู่ ณ เวฬุวัน เมืองราชคฤห์ รับสั่งกับภิกษุทั้งหลายว่า อีกครึ่งเดือนจะเสด็จจาริกไปในที่ต่าง ๆ ด้วยมีพระพุทธประสงค์ว่า ภิกษุทั้งหลายจักได้เตรียมตัว เช่น เตรียมบาตรและจีวรให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย เพื่อออกเดินทางได้ทันทีเมื่อถึงเวลานั้น

ภิกษุทั้งหลายรู้พระพุทธประสงค์ จึงเตรียมตัว มีการระบมบาตร (ทำบาตรให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยใช้ได้ดี) และซัก ย้อม เย็บจีวร เป็นต้น แม้พระมหากัสสปเถระก็ทำด้วยเหมือนกัน

พวกภิกษุทั้งหลายเห็นดังนั้น จึงพูดกันว่า

"ในราชคฤห์นี้มีคนจำนวนมาก มนุษย์เหล่านั้นถ้าไม่เป็นญาติพระเถระก็เป็นอุปฐาก ไม่เป็นอุปฐากก็เป็นญาติ คนเหล่านั้นเคารพสักการะ นับถือพระมหากัสสปเหลือเกิน ท่านจักละอุปการะอย่างนี้ไปไหนได้ ถ้าไปได้ก็คงไม่พ้นตรอกมาปมาทะเป็นแน่แท้ เมื่อเป็นดังนี้ เหตุใดพระมหากัสสปจำต้องระบมบาตร ซัก ย้อมจีวรเหมือนภิกษุทั้งหลายด้วยเล่า"

(คราวหนึ่งพระศาสดาเสด็จถึงตรอกหนึ่ง แล้วตรัสให้ภิกษุทั้งหลายกลับ และตรัสว่า เธอทั้งหลายอย่าประมาท ดังนั้น ตรอกนั้นจึงเรียกกันว่า "มาปมาทะ-ตรอกอย่าประมาท")

เมื่อถึงวันเสด็จจาริก พระศาสดาเสด็จมาถึงที่แห่งหนึ่ง ทรงรำพึงว่า "ภิกษุทั้งหมดติดตามเราไป เวฬุวันว่างลงแล้ว ก็คนในเมืองราชคฤห์นี้ย่อมต้องการภิกษุเพื่องานมงคล อวมงคลอยู่เสมอ เราควรให้ภิกษุบางพวกอยู่ที่เวฬุวันบ้าง หากกัสสปและบริวารอยู่ คงเป็นที่ชื่นชอบของคนทั้งหลาย เราจักให้กัสสปและบริวารอยู่" ดังนี้แล้ว ตรัสให้พระมหากัสสปและบริวารกลับ

พระมหากัสสปรับพระพุทธบัญชา แล้วพาบริวารของตนกลับสู่เวฬุวัน

ภิกษุทั้งหลายเห็นดังนั้นจึงกล่าวกันว่า "เห็นไหมเล่าพวกเราพูดอยู่เทียวว่า พระมหากัสสปจะไปรอดได้อย่างไร คำที่พวกเราพูดเป็นความจริงแล้ว บัดนี้พระมหากัสสปกลับแล้ว"

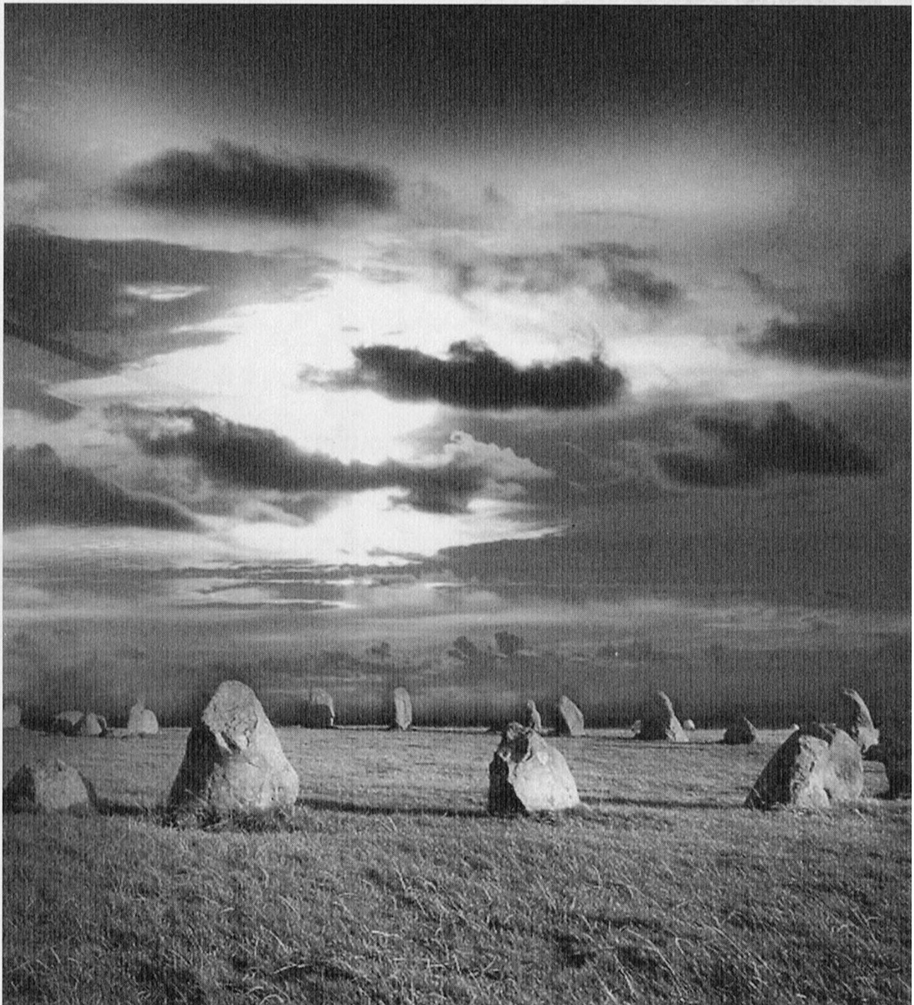
พระศาสดาทรงทราบเรื่อง ที่ภิกษุทั้งหลายกล่าวแล้วจึงตรัสว่า

"ภิกษุทั้งหลาย! พวกเธอเข้าใจว่ากัสสปข้องในสกุลและปัจจัย ๔ จึงกลับ แต่ความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ กัสสปกลับเพราะสนองความต้องการของเรา ในกาลก่อนกัสสปได้ตั้งความปรารถนาไว้อย่างรุนแรงว่า ขออย่าได้เป็นผู้ข้องในปัจจัย ๔ เข้าไปสู่สกุลโดยมีใจมิได้ผูกพันในสกุล อุปมาดังดวงจันทร์ให้แสงแก่นิกรชน แต่มิได้ลงไปพัวพันหวงแหนสกุลเหล่านั้น เรากล่าวสรรเสริญกัสสปว่า มีปฏิปทาอุปมาดังดวงจันทร์ กัสสปได้ตั้งความปรารถนาไว้ในสมัยแห่งพระพุทธเจ้าพระนามปทุมุตตระ ว่าขออย่าให้เป็นผู้มีใจพัวพันในสกุล

"ภิกษุทั้งหลาย! ข้อปฏิบัติอันเปรียบด้วยดวงจันทร์และข้อปฏิบัติแห่งอริยวงศ์นั้น มีกัสสปเป็นตัวอย่าง กัสสปบุตรของเรามิได้ข้องในปัจจัย หรือในสกุลใด ๆ เลย เปรียบเหมือนพญาหงส์ร่อนลงในสระแล้ว หลีกไปตามปรารถนา มิได้มีใจหวงแหนสระนั้น" ดังนี้แล้ว ตรัสพระพุทธภาษิตว่า

"ผู้มีสติย่อมหลีกออก คือไม่ติดที่อยู่ เหมือนหงส์ละเปือกตมไปอย่างไม่มีอาลัย"

ความกลัวต่อการถูกลงโทษจากผู้ใหญ่
ทำให้บุคคลสิ้นความเกรงกลัวต่อบาป
กระทำทารุณกรรมต่อท่านผู้ทรงศีล
ผู้หวังอนุเคราะห์แม้สัตว์เล็กๆ ตัวหนึ่ง
แต่ท่านผู้ทรงศีลก็มิได้โทษผู้ใด
เห็นเป็นโทษของสังสารวัฏ
และโทษที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้อง
กับบ้านเรือนของผู้อื่น
ดูเถิด ดูจริยาอันงามของท่าน
ผู้ได้ขัดเกลาแล้ว

พระกับสกุลช่างแก้ว

พระติสสะคุ้นเคยกับสกุลช่างแก้วมาเป็นเวลาถึง ๑๒ ปี ได้รับนิมนต์มาฉันที่บ้านเป็นประจำ สองสามีภรรยาแห่งสกุลนั้นอยู่ในฐานะเพียงดังมารดาของท่านติสสะ

วันหนึ่ง นายช่างแก้วกำลังนั่งหั่นเนื้ออยู่เบื้องหน้าพระเถระ พระเจ้าปเสนทิโกศลให้ราชบุรุษนำแก้วมณีดวงหนึ่งไปให้นายช่างแก้วเจียระไน นายช่างแก้วรับแก้วทั้ง ๆ ที่มือยังเปื้อนเลือดอยู่ วางไว้บนเขียงแล้วเข้าไปล้างมือในเรือน

ในเรือนช่างแก้วมีนกกะเรียนอยู่ตัวหนึ่ง นกได้กลืนแก้วมณีเข้าไป ด้วยเข้าใจว่าเป็นก้อนเนื้อ พระเถระเห็นอยู่ในขณะที่นกกะเรียนกลืนแก้วมณีนั้น

นายช่างแก้วกลับออกมาเมื่อไม่เห็นแก้วจึงถามภรรยา ธิดา และบุตรโดยลำดับ แต่ไม่มีใครรู้เห็น จึงตอบปฏิเสธกันทุกคน นายช่างแก้วจึงปรึกษาภรรยาว่า เห็นทีพระเถระจะเอาแก้วมณีเป็นแน่แท้ เพราะในที่นี้ไม่มีใครอื่นเลย ฝ่ายภรรยาพูดกับนายช่างแก้วว่า อย่าได้คิดสงสัยในพระเถระ เพราะตั้งแต่ท่านคุ้นเคยกับสกุลมา ยังไม่เคยเห็นข้อบกพร่องไร ๆ ของท่านเลย จะเป็นบาปเป็นกรรมเปล่า ๆ

นายช่างแก้วมิได้เชื่อภรรยา อนึ่งความเกรงกลัวราชภัย ทำให้เขาต้องพยายามหาแก้วมณีให้ได้ เขาเข้าไปถามพระเถระ ท่านบอกว่าท่านมิได้เก็บไว้

"ท่านขอรับ ในที่นี้ไม่มีใครเลย มีแต่ท่านเท่านั้น ถ้าท่านเอาไปก็จงส่งคืนกระผมเสียเถิด"

พระเถระยังคงยืนยันว่า ท่านมิได้เอาไป

นายช่างแก้วพูดกับภรรยาว่า พระเถระต้องเอาไปแน่ ๆ ต้องบีบคั้นเอาคืนมาให้ได้

ภรรยาของเขากล่าวว่า

"นาย อย่าให้พวกเราต้องพากันฉิบหายเสียเลย การที่พวกเราทั้งหมดต้องเป็นทาสของพระราชาประเสริฐกว่าการใส่ร้ายพระเถระนี้ไม่ดีเลย"

นายช่างแก้วเถียงว่า

“แม้พวกเราทั้งหมดจะเป็นทาสก็ยังไม่เท่าค่าของแก้วมณี”

พูดดังนี้แล้ว นายช่างได้เอาเชือกและไม้มาขันศีรษะของพระเถระให้แน่นเข้าทีละน้อย นัยน์ตาของท่านถลนออกมา เลือดออกทางจมูก ศีรษะ และหูของท่าน ทุกขเวทนาแสนสาหัสได้เกิดขึ้นแล้ว ท่านล้มลงยังภาคพื้น นกกะเรียนได้กลิ่นเลือดจึงมาเพื่อจะดื่มเลือดนั้น

นายช่างแก้วเตะมันตกลงไปตายทันที

พระเถระเห็นดังนั้นจึงกล่าวว่า “อุบาสก นกกะเรียนตายหรือไม่?”

“ท่านก็จะต้องตายเหมือนนกนั้น” นายช่างแก้วพูด

เมื่อพระเถระรู้ว่านกตายแล้วจึงกล่าวว่า

“อุบาสก นกนั้นได้กลืนแก้วมณีเข้าไป ถ้านกนั้นยังไม่ตาย แม้อาตมาจะต้องตายก็หาบอกไม่”

นายช่างแก้วแหวะท้องนกนั้น เห็นแก้วมณี เขาตกใจมาก ตะลึงอยู่ครู่หนึ่ง เศร้าสลดใจ หมอบลงแทบเท้าพระเถระ พลางกล่าวว่า

"ขอพระคุณเจ้าจงอดโทษแก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด ข้าพเจ้าทำไปเพราะไม่รู้"

"อุบาสก โทษของท่านหามีไม่ แม้โทษของอาตมาก็ไม่มี แต่สิ่งที่เกิดขึ้นนี้เป็นโทษของวัฏฏะ อาตมาอดโทษให้ท่าน"

"พระคุณเจ้า หากท่านอดโทษให้ข้าพเจ้าจริง ขอได้โปรดมานั่งรับภิกษา (อาหาร) ในเรือนของข้าพเจ้าดังเดิม" พระเถระกล่าวว่า

"อุบาสก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เป็นโทษของการเข้าสู่สกุลโดยตรง อาตมาจะไม่เข้าสู่ชายคาเรือนของใครอีก เมื่อแสวงหาภิกษาก็จะยืนอยู่ที่ประตูเรือนเท่านั้น" ดังนี้แล้วท่านได้สมาทานธุดงค์ว่า

ปจฺจติ มุนิโน ภตฺตํ โถกํ โถกํ กุเล กุเล

ปิณฺฑิกาย จริสฺสามิ อตฺถิ ชงฺฆพลํ มม

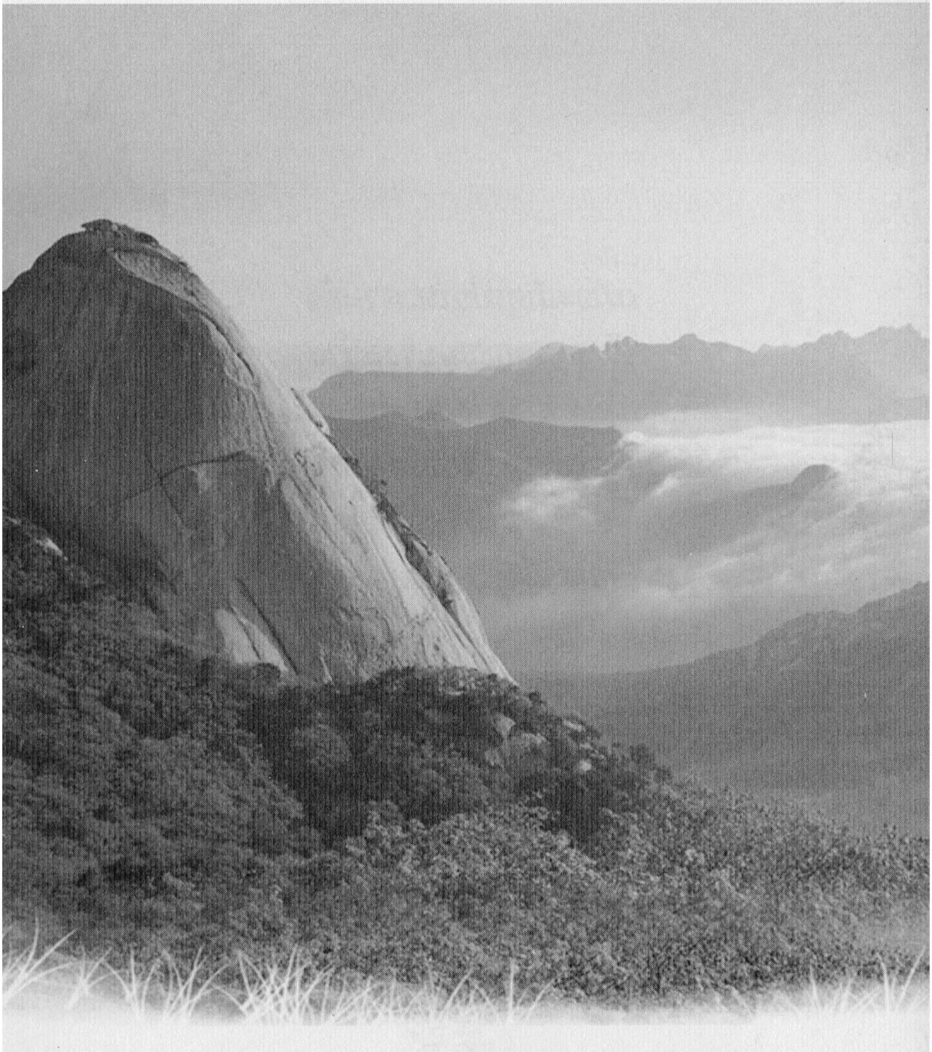
"อาหารที่เขาหุงไว้เพื่อมุนี ตระกูลละเล็กตระกูลละน้อยมีอยู่ หากกำลังแข้งของเรามีอยู่ เราจักแสวงหาอาหารด้วยปลีแข้งนั้น"

พระเถระปรินิพพานในเวลาไม่นานนัก เพราะทุกขเวทนานั้น

นกกะเรียนตายแล้ว ถือปฏิสนธิในท้องของภรรยาแห่งนายช่างแก้ว นายช่างแก้วเกิดในนรก ส่วนภรรยาของนายช่างแก้วเกิดในสวรรค์ เพราะมีจิตใจอ่อนโยนในพระเถระ

เมื่อภิกษุทั้งหลาย ทูลถามถึงอภิสัมปรายภพของคนและสัตว์เหล่านั้น พระศาสดาตรัสว่า

"ภิกษุทั้งหลาย! สัตว์บางพวกเกิดในครรภ์ บางพวกทำบาป เกิดในนรก บางพวกทำกรรมดีไปสวรรค์ ส่วนผู้ไม่มีอาสวะย่อมปรินิพพาน"

แม้จะเกิดเป็นเทวดาแล้ว
ด้วยกุศลกรรมบางอย่าง
แต่ก็ยังมีนิสัยเกเร ชอบเห็นคนแตกกัน
จึงทำอุบายให้พระผู้มีศีลต้องเศร้าหมอง
สะเทือนใจ เศร้าสลด
เขามีนรกเป็นเรือนนอนอยู่นาน
ในที่สุดก็มีภาพมายาอันเกิดแต่กรรม
คอยติดตามตน

ภาพมายาอันเกิดแต่กรรม

พระพุทธภาษิต

มาโวจ ผรุสํ กญฺจิ วุตฺตา ปฏิวเทยฺยุ ตํ
ทุกฺขา หิ สารมฺภกถา ปฏิทณฺฑา ผุเสยฺยุ ตํ
สเจ เนเรสิ อตฺตานํ กํโส อุปหโต ยถา
เอส ปตฺโตสิ นิพพานํ สารมฺโภ เต น วิชฺชติ

ท่านอย่ากล่าวคำหยาบกับใคร ๆ เมื่อเขาถูกด่าว่า

ก็จะพึงด่าว่าท่านตอบมา อันการกล่าวแข่งดีกันนั้น เป็นเหตุให้เกิดทุกข์

โทษต่าง ๆ ก็จะพึงหวนกลับมาถูกต้องท่าน ถ้าท่านทำตนมิให้หวั่นไหว (อยู่อย่างสงบเสงี่ยม ไม่มีปาก ไม่มีเสียง)

เหมือนกังสดาลที่ปากขาดเสียแล้ว

ท่านจะถึงนิพพาน การกล่าวแข่งดีกันก็จะไม่มีแก่ท่าน

คำหยาบนั้น คือคำที่ออกมาจากจิตหยาบ กล่าวขณะที่จิตมีโทสะหรือโมหะ กล่าวมุ่งร้ายให้โทษแก่ผู้อื่นฟังแล้วก่อความสะเทือนใจ ไม่ไพเราะหู ลักษณะของคำหยาบ เช่น

- คำด่า
- คำเสียดสี
- คำกระทบกระเทียบเปรียบเปรย
- คำประชด
- คำหยาบโลน

ท่านผู้อ่านคงเข้าใจลักษณะคำเหล่านี้ดีอยู่แล้ว ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องอธิบายรายละเอียด คำทั้งหมดนี้รวมเรียกว่า คำหยาบ

คำด่านั้น กดให้เขาต่ำลง เช่นว่า เขาเป็นสัตว์ เป็นสุนัข เป็นวัว เป็นควาย เป็นเปรต เป็นสัตว์นรก เป็นต้น

คำเสียดสี คือคำพูดที่ผู้ฟังฟังแล้วรู้ว่า หมายถึงตนแม้มิได้ออกชื่อโดยตรง

คำกระทบกระเทียบเปรียบเปรย คือการนำเอาสิ่งอื่นมาเปรียบให้ผู้ฟังเข้าใจว่าหมายถึงตน เช่นจะเปรียบเปรยกับคนหัวล้านก็พูดสิ่งล้านเลี่ยนอื่นๆ เป็นต้น

คำประชด คือการยกให้สูงเกินจริง แต่เจตนาแฝงไว้ด้วยการดูหมิ่น น้ำเสียงก็บอกว่ามิได้ยกย่องจริง

คำหยาบโลน คือคำพูดอันไม่สุภาพ สองแง่สองง่ามคิดได้หลายทาง แต่ส่วนมากมุ่งไปทางเพศ โดยเฉพาะอวัยวะเพศและการประกอบกิจทางเพศ

คำหยาบที่พระศาสดาตรัสในพระคาถานี้ หมายเอาคำด่า เพราะในท้องเรื่อง ภิกษุด่ากันว่า ท่านทุศีล อีกฝ่ายหนึ่งก็ว่า ท่านก็ทุศีลเหมือนกัน

พระศาสดาทรงโอวาทว่า อย่ากล่าวคำหยาบกับใครๆ เพราะจะได้รับคำหยาบตอบมาเหมือนกัน เข้าทำนอง

"ผู้ฆ่าย่อมได้รับการฆ่าตอบ ผู้ชนะย่อมได้รับการชนะตอบ ผู้ด่าได้ย่อมได้รับการด่าตอบ ผู้ประทุษร้ายย่อมได้รับการประทุษร้ายตอบ"

และ "ผู้ไหว้ย่อมได้รับการไหว้ตอบ ผู้บูชาย่อมได้รับการบูชาตอบ"

ในบาทที่ ๓ ตรัสว่า การกล่าวแข่งดีกันเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ การกล่าวแข่งดีคือการพูดอวดกันว่าใครจะพูดมากกว่า ใครจะด่าได้แรงกว่า ใครจะขุดเอาความชั่วของฝ่ายปรปักษ์มากล่าวได้มากกว่า หากความร้ายของเขาไม่พอก็หาใส่เข้าบ้าง เรียกว่า **“ใส่ร้าย”** หากยังด่าไม่พอก็ป้ายสีเข้าไปเรียกว่า **“ป้ายสี”** เพื่อให้ฟังดูรุนแรงเข้มข้นขึ้น

เมื่อต่างฝ่ายต่างแข่งกันในเรื่องนี้ การใส่ร้ายป้ายสีกันก็รุนแรงขึ้น เหมือนเอาโคลนสาดเข้าหากันย่อมจะแปดเปื้อนกันฝ่ายละมาก ๆ คนดูก็ชอบใจ แต่ความย่อยยับตกอยู่แก่คนทะเลาะกัน ดังที่พระพุทธเจ้าทรงโอวาทภิกษุชาวเมืองโกสัมพีว่า

“ปเร จ น วิชานนฺติ มยเมตฺถ ยมามฺหเส
เย จ ตตฺถ วิชานนฺติ ตโต สมฺมนฺติ เมธคา

คนพวกอื่นย่อมไม่รู้ดอกว่า พวกเราย่อยยับอยู่ในท่ามกลางสงฆ์นี้ พวกใดรู้ ความหมายมั่นของคนพวกนั้นย่อมสงบลง”

คือรู้ว่า เมื่อทะเลาะกัน สาดโคลนเข้าหากันก็มีแต่ความย่อยยับด้วยกันทั้งสองฝ่าย ไม่มีใครได้ดี แต่วิสัยโลก ยากเหลือเกินที่จะให้คนกลมเกลียวกันได้ทั้งหมด เพราะต่างคนต่างมีกิเลสกันอยู่ หน้าของบางคนไม่ถูก

กับตาของบางคน เสียงของบางคนไม่ถูกหูของบางคน ท่าทางของบางคนไม่ถูกใจของคนบางคน มีการหมั่นไส้กันบ้าง การกระทบกันบ้าง เห็นมีอยู่ทุกสังคม ไม่ว่าในสังคมใด ที่คนในสังคมยังมีกิเลสอยู่

เพื่อแก้ปัญหาเรื่องนี้ พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เป็นคนมั่นคง สงบปากสงบเสียงของตนเสีย คำด่าว่า ใส่ร้ายป้ายสีก็จะสงบไปเอง ใครจะไปยืนตะโกนด่าภูเขาอยู่ทั้งวันทั้งคืน อนึ่งทรงเตือนให้สงบปากเสียงเหมือนกังสดาลปากขาด ตีไม่ดัง กังสดาลหรือเครื่องดนตรีประเภทกลองตะโพน ที่เขาชอบตี ก็เพราะตีแล้วมันดัง ถ้าลองตีดูทีสองทีมันไม่ดัง ใครก็ไม่อยากตีมันอีก

เมื่อทำได้ดังนี้ คำพูดแสดงการแข่งดีก็จะไม่มี ใจสงบเพราะมีความมั่นคงเป็นพื้นฐาน ย่อมบรรลุนิพพานได้ไม่ยาก เพราะท่านว่า ใจที่ตั้งมั่นเป็นสมาธิแล้ว ย่อมรู้ตามความเป็นจริง *(สมาหิโต ยถภูตํ ปชานาติ)*

พระพุทธเจ้า ทรงย้ำแก่ภิกษุพุทธสาวกเสมอว่า อย่ากล่าวกถาเป็นเหตุโต้เถียงทะเลาะวิวาทกัน แต่จงกล่าวกถาอันประกอบด้วยองค์ ๑๐ (กถาวัตถุ ๑๐) คือ กล่าวถึงเรื่องทาน, ศีล, เรื่องความสันโดษ, มักน้อย, ความเพียร, ปัญญา, วิมุตติ, วิมุตติญาณทรรศนะ, การไม่คลุกคลีด้วยหมู่คณะและความวิเวก

กถาใด เมื่อกล่าวแล้วให้อกุศลธรรมเจริญขึ้น กุศลธรรมเสื่อมไป ไม่ควรกล่าวกถานั้น กถาใดเมื่อกล่าวแล้วให้อกุศลธรรมเสื่อมไป กุศลธรรมเจริญขึ้น ควรกล่าวกถานั้น นี่กล่าวโดยสรุป

พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเรื่องนี้ เมื่อประทับอยู่ที่เชตวนาราม เมืองสาวัตถี ทรงปรารภ พระโกณฑธานมีเรื่องย่อดังนี้ :-

เรื่องพระโกณฑธานเถระ

ดำเนินความว่า ตั้งแต่พระโกณฑธานบวชวันแรกทีเดียว มีสตรีคนหนึ่งเที่ยวติดตามท่านไปทุกหนทุกแห่ง คนอื่นๆ เห็นแต่ท่านไม่เห็น ไม่ใช่สตรีจริง แต่เป็นภาพที่เกิดขึ้นด้วยแรงกรรมที่ท่านเคยทำมา

เมื่อท่านเข้าไปบิณฑบาตในบ้าน พวกชาวบ้านได้ถวายภิกษาแก่ท่าน ๒ ส่วนพร้อมพูดว่า “ส่วนหนึ่งเป็นของท่าน อีกส่วนหนึ่งเป็นของสตรีสหายของท่าน”

ถามว่า ท่านเคยทำกรรมอะไรมาจึงเกิดมีภาพหลอนเกิดขึ้นเช่นนั้น? เรื่องต่อไปนี้เป็นคำตอบ

ปุพพกรรมของพระโกณฑธาน

ในศาสนาของพระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสป ภิกษุ ๒ รูปเป็นสหายกัน กลมเกลียวกัน เอื้อเฟื้อกันเสมือนหนึ่งว่าเกิดจากครรภ์มารดาเดียวกัน

ในสมัยนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีพระชนมายุยืน ภิกษุสาวกของพระองค์ร่วมประชุมกันทำอุโบสถปีละสองครั้ง หรือทุกๆ ๖ เดือน วันหนึ่งภิกษุ ๒ รูปนั้นออกจากที่อยู่ ด้วยตั้งใจว่าจะไปทำอุโบสถที่โรงอุโบสถ

ในระหว่างทาง ภิกษุรูปหนึ่งปวดอุจจาระ จึงบอกสหายให้คอยอยู่ก่อน ตนขอแวะทำสรีรกิจเล็กน้อย แล้วเดินเข้าไปในพุ่มไม้

ขณะนั้นเทวดาผู้เกิดในดาวดึงส์ท่านหนึ่ง เห็นภิกษุทั้งสองรูปนั้นกลมเกลียวกันยิ่งนัก อยากจะให้แตกกันเพราะนิสัยเกเรของตน จึงรีบลงมา ปลอมเพศเป็นหญิงสาวสวยคนหนึ่ง เมื่อภิกษุทำสรีรกิจเสร็จแล้วเดินออกมา เทวดาในรูปของหญิงงามเดินตามออกมาจากพุ่มไม้ด้วยทำทีเป็นเกล้ามวยผมและจัดผ้านุ่งให้เรียบร้อย ภิกษุไม่เห็นหญิงนั้น แต่สหายที่คอยอยู่แล้วเห็นนาง, เทวดารู้ว่า ภิกษุผู้รอคอยเห็นพฤติกรรมของตนแล้วก็หายไป

เมื่อภิกษุรูปนั้นเดินเข้ามาใกล้ ภิกษุผู้รอคอยได้กล่าวขึ้นว่า

"ผู้มีอายุ ศีลของท่านวิบัติเสียแล้ว"

"ทำไมหรือท่าน" อีกรูปหนึ่งสงสัย "ข้าพเจ้ามิได้ทำกรรมอันใดอันเป็นเหตุให้ศีลวิบัติเลย"

"ท่านไม่เห็น แต่ข้าพเจ้าเห็น" อีกรูปหนึ่งพูด "ข้าพเจ้าเห็นหญิงรุ่นสาวคนหนึ่งเดินตามหลังท่านออกมาจากพุ่มไม้ เธอเกล้าผมเสียใหม่ และจัดแจงผ้านุ่งให้เรียบร้อย การเข้าไปของท่านก็มิใช่ประเดี๋ยวประด๋าว อาการอย่างนี้จะให้หมายความอย่างไร นอกจากศีลของท่านได้ถึงความวิบัติกับสตรีนั้นแล้ว ท่านอย่าปฏิเสธเลย ข้าพเจ้าเห็นกับตาเอง"

ภิกษุนั้น ฟังแล้วมีอาการเสมือนหนึ่งว่าสายฟ้าฟาดลงกลางกระหม่อม กล่าววิงวอนขอความเห็นใจว่า "ท่านอย่าให้ข้าพเจ้าต้องวิบัติเลย ข้าพเจ้ามิได้ทำกรรมอย่างนั้นจริง ๆ"

แต่ภิกษุผู้สหายหาฟังไม่ แตกกัน ต่างคนต่างแยกกันไป เมื่อถึงโรงอุโบสถ ภิกษุผู้เห็นไม่ปรารถนาทำอุโบสถร่วมเพราะถือว่าอีกรูปหนึ่งไม่มีศีลเสียแล้ว เธอได้บอกแก่สงฆ์ในชุมนุมนั้นว่าได้เห็นมาอย่างไร

ส่วนภิกษุผู้ถูกกล่าวหาได้พยายามชี้แจงในที่ประชุมสงฆ์ ว่ามิได้ทำกรรมอย่างนั้น มองไม่เห็นความเศร้าหมองแห่งศีลของตนแม้เท่าเมล็ดงา จึงอ้อนวอนขอความเห็นใจจากสงฆ์

เทวดาเห็นเรื่องเลยไปถึงอย่างนั้น จึงร้อนตัวกลัวกรรม จึงยืนอยู่ในอากาศ ประกาศความที่ตนต้องการทดลองความสามัคคีของท่านทั้งสอง แล้วปลอมเพศเป็นสตรีมาทำอาการอย่างนั้น ขอท่านทั้งสองจงทำอุโบสถร่วมกันเถิด

ภิกษุผู้เห็นจึงยอมทำอุโบสถร่วม แต่ความสนิทชิดเชื้อมิได้เหมือนเดิมแล้ว

เมื่อสิ้นอายุพระภิกษุทั้งสองบังเกิดในเทวโลก ฝ่ายเทวดาจุติจากเทวโลกแล้วเกิดในอเวจีมหานรก หมกไหม้อยู่ในอเวจีพุทธันดรหนึ่ง ในกาลแห่งพระพุทธเจ้าของเรานี้เกิดในเมืองสาวัตถี เมื่อเจริญวัยได้บรรพชาอุปสมบท จำเดิมแต่วันที่ท่านบวชแล้ว รูปสตรีปรากฏขึ้นตามไปเบื้องหลังของท่าน ภิกษุทั้งหลายจึงเรียกท่านว่า "โกณฑธาน"

ภิกษุทั้งหลายเห็นพระโกณฑธานเที่ยวไปตามอย่างนั้น คือมีสตรีตามหลังอยู่เสมอ จึงรังเกียจ ฟ้อง

อนาถปิณฑิกเศรษฐีเจ้าของวัดเชตวัน ให้ไล่พระโกณฑธานออกเสียจากวิหาร (ที่อยู่) เศรษฐีถามว่า ก็พระศาสดาประทับอยู่มิใช่หรือ? เมื่อทราบว่า พระศาสดาประทับอยู่ เศรษฐีจึงตอบพระทั้งหลายว่า ถ้ากระนั้นพระศาสดาคงจักทรงทราบดี

ภิกษุทั้งหลายได้ฟ้องนางวิสาขา เจ้าของปุพพาราม อย่างนั้นเหมือนกัน นางได้ตอบเช่นเดียวกับอนาถปิณฑิกเศรษฐี ภิกษุทั้งหลายจึงทูลเรื่องนี้แก่พระเจ้าปเสนทิโกศลว่า “ภิกษุชื่อโกณฑธานเที่ยวไปโดยมีสตรีตามหลังอยู่เสมอ ยังความเสียหายให้เกิดขึ้นแก่ภิกษุทุกรูป ขอพระองค์จงไล่ภิกษุนั้นออกเสียจากแคว้น”

พระเจ้าปเสนทิเสด็จมายังเชตวนาราม พร้อมด้วยข้าราชบริพารจำนวนมาก ให้ราชบุรุษล้อมเสนาสนะที่อยู่ของพระโกณฑธานไว้ ทรงผินพระพักตร์ตรงไปยังด้านหน้าของกุฏินั้น

พระเถระได้ยินเสียงอึงคะนึง จึงออกมายืนอยู่ที่หน้ามุข ภาพสตรีปรากฏเบื้องหลังของท่าน พระเถระทราบว่าพระราชาเสด็จมา จึงออกมาต้อนรับ นั่งที่สมควรแห่งหนึ่ง พระราชาเข้าไปหาพระเถระ แต่มิได้ทรงประคองอัญชลี มิได้ทอดพระเนตรเห็นสตรีนั้น ทรงตรวจดูทุกแห่งแม้ที่ใต้เตียงก็มิได้ทรงเห็น จึงตรัสว่า

"ท่านผู้เจริญ! ข้าพเจ้าเห็นสตรีผู้หนึ่งยืนอยู่เบื้องหลังท่าน ขณะที่ท่านยืนอยู่หน้ามุข บัดนี้สตรีนั้นไปไหนเสีย?"

"ถวายพระพร อาตมาภาพไม่เห็นสตรีนั้นเลย" พระเถระทูลตอบ

เมื่อพระราชาทรงยืนยันว่าได้ทอดพระเนตรเห็นท่านก็ถวายพระพรว่า ท่านมิได้เห็น พระราชาจึงนิมนต์ให้ลองไปยืนที่หน้ามุขอีก มีสตรีปรากฏอยู่เบื้องหลังของท่าน พระราชาเสด็จขึ้นไป เมื่อพระเถระนั่งลงต้อนรับภาพสตรีนั้นก็หายไป พระราชาให้ค้นดูทุกแห่งก็ไม่พบ

"สตรีนั้นไปอยู่ที่ไหนพระคุณเจ้า โปรดบอกเถิด"

"อาตมาภาพไม่เห็น มหาบพิตร"

"แต่ข้าพเจ้าเห็นอยู่สักครู่นี้เอง"

"ขอถวายพระพร คนทั้งหลายก็พูดกันอย่างนี้เหมือนกัน แต่อาตมาภาพไม่เห็นสตรีนั้นเลย"

พระราชาจึงขอให้พระเถระลองไปยืนดูอีกครั้งหนึ่งก็ได้ทอดพระเนตรเห็นสตรีนั้นอีก คราวนี้ทรงแน่พระทัยว่าเป็นภาพหลอนหาใช่สตรีจริงไม่ จึงตรัสถามพระเถระด้วยความกรุณาว่า

"พระคุณเจ้า, การที่มีรูปอันเศร้าหมองแก่สมณเพศเที่ยวติดตามอยู่เช่นนี้หาเป็นมงคลไม่ คนทั้งหลายจักไม่ถวายภิกษาแก่ท่าน เพราะฉะนั้นขอท่านจงเข้าไปในพระราชวังเนืองนิตย์ รับอาหารบิณฑบาตของข้าพเจ้า" ดังนี้แล้วเสด็จกลับ

ภิกษุทั้งหลายทราบเรื่องนี้แล้วโพนทนาว่า

"ดูเถิดผู้มีอายุทั้งหลาย! ขอท่านทั้งหลายจงดูกิริยาของพระราชาลามก ได้ปวารณาพระโกณฑธานด้วยปัจจัย ๔ แทนการไล่ออกจากวิหาร"

ภิกษุทั้งหลาย เมื่อพบพระโกณฑธานก็เรียกว่า "เฮ้ย พระทุศีล บัดนี้พระราชาก็กลายเป็นคนชั่วช้าไปแล้ว"

พระโกณฑธาน, ก่อนนี้ไม่เคยเอ่ยปากโต้ตอบใครเลย, บัดนี้ได้พระราชาเป็นกำลังสนับสนุน กำเริบใจขึ้นได้กล่าวโต้ตอบภิกษุทั้งหลายว่า "พวกท่านนั่นแหละเป็นผู้ทุศีล, พวกท่านเป็นคนชั่วช้า และพวกท่านพาผู้หญิงเที่ยวไป"

ภิกษุทั้งหลายนำความนั้นกราบทูลพระศาสดา พระสุคตเจ้าทรงเรียกมาทั้งสองฝ่าย ตรัสถามพระโกณฑธานก่อนว่าทำไมจึงพูดอย่างนั้น

"ภิกษุทั้งหลายเหล่านี้ว่าข้าพระพุทธเจ้าก่อน"

"เพราะเหตุไร พวกเธอจึงว่าโกณฑธาน?" พระศาสดาตรัสถามภิกษุทั้งหลาย

"เพราะข้าพระพุทธเจ้าเห็นหญิงผู้หนึ่งตามหลังพระโกณฑธานอยู่เสมอ พระเจ้าข้า"

พระศาสดาจึงตรัสกับพระโกณฑธานว่า

"ภิกษุเหล่านั้นเห็นหญิงเที่ยวไปกับเธอจึงกล่าวเช่นนั้น แต่เธอไม่เห็นหญิงเที่ยวไปกับภิกษุเหล่านั้นเลย เหตุไฉนจึงไปด่าว่าเขา การที่เธอมีภาพหญิงเที่ยวติดตามไปเบื้องหลังนั้น เพราะกรรมอันลามกของเธอในอดีต เหตุไฉนในบัดนี้จึงถือทิฐิชั่วอีกเล่า"

ภิกษุทั้งหลายทูลถามว่า ภิกษุชื่อโกณฑธานได้ทำกรรมอะไรไว้ พระศาสดาทรงแสดงปุพพกรรมของท่านในสมัยเป็นเทวดาแล้วตรัสเตือนพระโกณฑธานว่า

"เธออาศัยกรรมอันชั่วช้าของตน จึงได้รับผลอันแปลกประหลาดเช่นนี้แล้ว บัดนี้การถือทิฐิชั่วหาควรไม่ เธออย่าว่ากล่าวโต้เถียงภิกษุทั้งหลายอีก จงสงบปากสงบคำเหมือนกังสดาลที่เขาเลาะเอาปากออกเสียแล้ว เมื่อทำได้ดังนี้เธอจะบรรลุนิพพาน"

พระศาสดาทรงสืบอนุสนธิแสดงธรรมว่า

"ท่านอย่ากล่าวคำหยาบกับใคร ๆ เมื่อเขาถูกด่าว่าก็จะด่าว่าท่านตอบมา อันการกล่าวแข่งดีกันนั้นเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ โทษต่าง ๆ พึงหวนกลับมาถูกต้องท่าน ถ้าท่านทำตนมิให้หวั่นไหว (อยู่อย่างสงบเสงี่ยม ไม่มีปากไม่มีเสียง) เหมือนกังสดาลที่ปากขาดแล้ว ท่านจะถึงนิพพาน การกล่าวแข่งดีกันก็จะไม่มีแก่ท่าน" ดังนี้

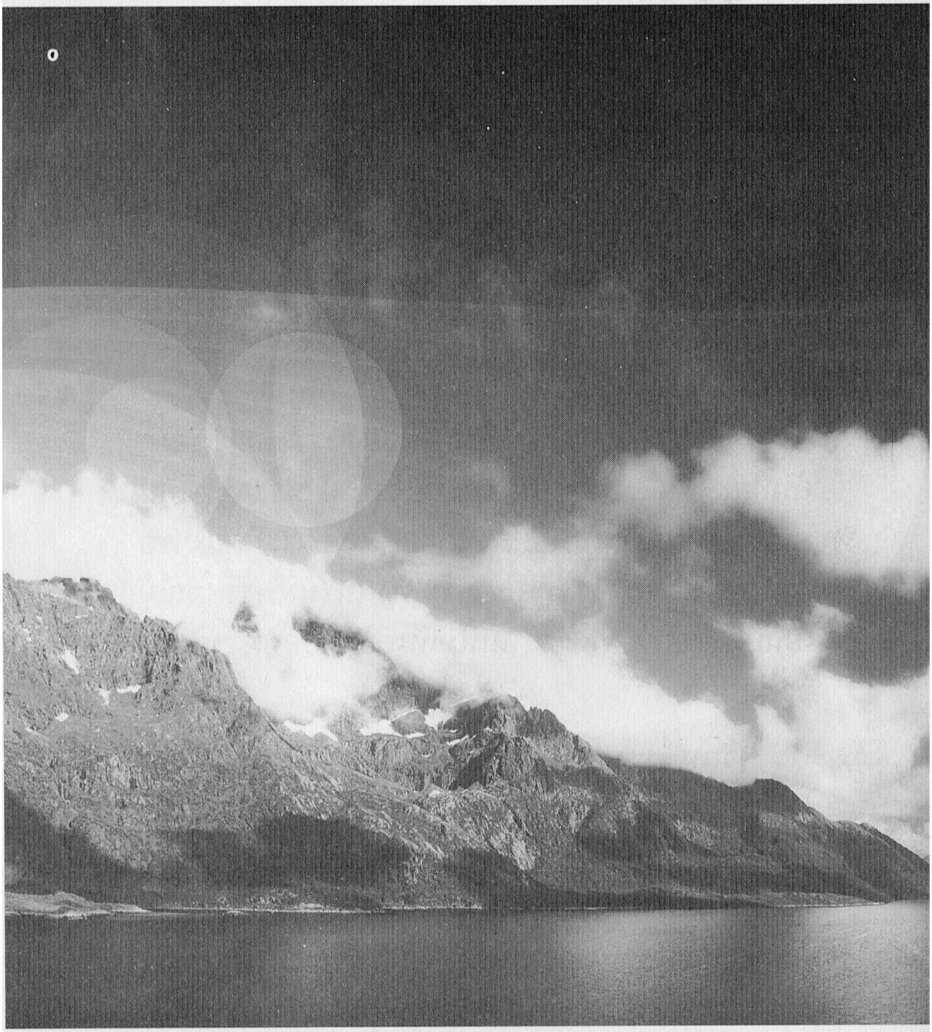
พระโกณฑธาน ตั้งอยู่ในโอวาทที่พระศาสดาทรงประทานแล้ว ไม่นานนักได้บรรลุอรหัตตผล ต่อมาได้รับยกย่องจากพระศาสดาว่าเป็นผู้เลิศในการจับฉลาก*

---

* คัมภีร์มโนรถปุรณี อรรถกถาอังคุตตรนิกาย เล่ม ๑ หน้า ๒๘๓ ได้กล่าวไว้ว่า พระโกณฑธานจับฉลากได้ที่หนึ่งถึง ๓ ครั้ง คือ ๑. เมื่อพระศาสดาเสด็จไปสู่อุคคนครในกิจนิมนต์ของนางมหาสุภัททา ๒. เมื่อพระศาสดาเสด็จไปสู่เมืองสาเกตในกิจนิมนต์ของนางจูฬสุภัททา ๓. เมื่อพระศาสดาเสด็จไปสู่สุนาปรันตชนบท

กิจนิมนต์เหล่านี้ต้องการพระอรหันต์ขีณาสพล้วน ๆ ๕๐๐ รูป แต่พระอรหันต์มีมากด้วยกัน จึงต้องจับฉลาก พระโกณฑธานได้เป็นที่ ๑ เสมอ (ว.ศ.)

ท่านผู้มีใจสูง มีความกรุณา
มุ่งประโยชน์แก่คนที่ควรได้รับประโยชน์
แต่ผู้ที่ไม่ต้องการประโยชน์นั้นติดกลุ่มอยู่ด้วย
จึงพลอยได้ยินได้ฟัง เนื่องจากไม่ใคร่ประโยชน์
จึงถือเอาคำที่ตนได้ฟัง นั้นเป็นเครื่องปองร้าย
จองเวรต่อท่านผู้ไม่จองเวร อย่างเช่นมาคันทิยา
เธอเป็นคนสวย และทะนงในความสวย
ความงามของสตรีนั้น มักเป็นดาบสองคม
คือให้ทั้งคุณและโทษแก่เธอ
และมีสตรีน้อยคนนัก
ที่จะจับแต่เพียงคมเดียว เพราะฉะนั้น
เธอจึงมักประสบทั้งความสุขและความเศร้า
เพราะความงามเป็นเหตุ

ให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นถึงตัว

พระนางมาคันทิยาเป็นบุตรีของพราหมณ์ ชื่อมาคันทิยะ ในแคว้นกุรุ (นิวเดลฮีปัจจุบัน) ปรากฏว่าเป็นคนสวยมาก ปานเทพอัปสร เมื่ออยู่ในวัยสาวมีคนมาขอกันมาก ล้วนแต่ตระกูลใหญ่ ๆ ทั้งนั้น แต่พราหมณ์ผู้เป็นบิดาบอกว่า คนเหล่านั้นไม่เหมาะสมกับบุตรีของตน จึงไม่ยอมยกให้

วันหนึ่ง พระศาสดาทรงตรวจดูสัตว์โลกในเวลาใกล้รุ่ง ทรงเห็นอุปนิสัยของพราหมณ์มาคันทิยะและภรรยาว่า หากพระองค์เสด็จไปโปรดก็จะสามารถสำเร็จอนาคามิผลได้ จึงเสด็จไปสู่ที่บูชาไฟของพราหมณ์นั้น พราหมณ์ได้เห็นพระตถาคตผู้ทรงสมบูรณ์ ด้วยพระลักษณะทุกประการแล้ว คิดว่า “คนอื่นจะเลิศกว่านี้มิได้

บุรุษผู้นี้สมควรแก่ธิดาของเรา เราจะให้เขาครองเรือนอยู่ด้วยกัน"

เขากล่าวกับพระศาสดาว่า

"สมณะ! ข้าพเจ้ามีบุตรีอยู่คนหนึ่ง สวยมาก ข้าพเจ้ามองไม่เห็นใครเหมาะสมเท่าท่าน ท่านควรเป็นภัสดาของเธอ ข้าพเจ้าจะยกเธอให้แก่ท่าน ขอท่านจงยืนคอยอยู่ตรงนี้สักประเดี๋ยวหนึ่ง"

พระศาสดามิได้ตรัสอะไร

พราหมณ์เข้าไปในบ้าน บอกภรรยาให้แต่งตัวบุตรีให้ดี แล้วนำออกไปภายนอก เพราะได้พบบุรุษอันสมควรแก่นางแล้ว

ข่าวเรื่องนี้แพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็ว มีคนมาดูกันมาก ด้วยสงสัยว่าชายผู้นั้นจะมีลักษณะประการใด

พระศาสดาได้เหยียบรอยพระบาทไว้ แล้วเสด็จเลี่ยงไปประทับที่อื่น ท่านกล่าวว่ารอยพระบาทที่พระศาสดาทรงอธิษฐานแล้วเหยียบไว้นั้น ทรงประสงค์ให้บุคคลใดเห็นบุคคลนั้นเท่านั้นจึงจะเห็น รอยพระบาทนั้นจะไม่ลบเพราะช้างเหยียบ ฝนตกหนัก หรือลมพัดแรง

พราหมณ์และภรรยา พร้อมทั้งบุตรีเที่ยวเดินตามหาพระศาสดาแต่ไม่เห็น นางพราหมณ์ได้เห็นรอยพระบาทก่อน จึงถามพราหมณ์ว่านี้เป็นรอยเท้าของผู้นั้นหรือ? พราหมณ์ตอบว่าใช่ นางพราหมณ์ตรวจดูลักษณะพระบาทแล้วกล่าวกับสามีว่า "นี้มิใช่รอยเท้าของผู้ข้องในกามารมณ์" แลแล้วได้กล่าวลักษณะแห่งเท้าว่า

"คนเจ้าราคะ รอยเท้ากระหย่ง (คือเว้ากลาง) คนเจ้าโทสะ รอยเท้าหนักส้น คนเจ้าโมหะ หนักทางปลายนิ้วเท้า รอยเท้าเช่นนี้ เป็นรอยเท้าของคนไม่มีกิเลส"

พราหมณ์บอกว่า นางพราหมณ์อวดดี อวดรู้ไม่เข้าเรื่อง บอกให้นางนิ่งเสีย แต่พราหมณีก็ยังยืนยันความเห็นของตนว่ารอยเท้าเช่นนี้ เป็นของคนที่ไม่มีกิเลส

พราหมณ์เที่ยวเดินตามหาจนพบพระพุทธเจ้า จึงทูลขอให้รับลูกสาวของตนไว้เป็นภรรยา

พระศาสดาตรัสเล่าชีวประวัติของพระองค์ ให้พราหมณ์ฟังตั้งแต่ต้นว่า ทรงมีความสุขมาอย่างไร จนเสด็จออกผนวช ถูกนางตัณหา ราคา อรดียั่วเย้า แต่หาทรงพึงพระทัยในนางเหล่านั้นไม่ แล้วตรัสย้ำว่า

"พราหมณ์เอย! เรามิได้พอใจในเมถุน (การเสพกาม) เพราะได้เห็นนางตัณหา ราคา อรดี ผู้สวยเลิศ ก็ไฉนเล่า เราจักพอใจในธิดาของท่านอันเต็มไปด้วยมูตรและกรีส (อุจจาระปัสสาวะ) เราไม่ปรารถนาจะแตะต้องธิดาของท่านแม้ด้วยเท้า" เป็นต้น

พระศาสดาทรงแสดงธรรมอื่นอีกโดยเอนกปริยายเมื่อจบลงพราหมณ์และพราหมณีได้บรรลุอนาคามิผล ฝ่ายนางมาคันทิยาผูกอาฆาตในพระศาสดาว่า

"สมณะนี้ปากร้ายนัก เมื่อไม่ต้องการเราก็ควรจะบอกเพียงว่า ไม่ต้องการ หรือตอบเลี่ยงอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมารยาทอันดีของสุภาพบุรุษ แต่นี่กลับดูหมิ่นเราว่าเต็มไปด้วย อุจจาระ ปัสสาวะ เอาเถอะ เมื่อใดเราได้ภัสดาอันพรั่งพร้อมด้วยชาติตระกูล ประเทศ โภคะ ยศ และวัยแล้ว เราจักแก้แค้นพระสมณโคดมนี้ให้ได้"

มีปัญหาที่ถามกันอยู่เสมอว่า พระศาสดาตรัสคำเช่นนี้ทำไม? พระองค์ไม่ทรงทราบหรือว่าเมื่อตรัสออกไปแล้ว นางมาคันทิยาจักผูกอาฆาตในพระองค์ พระอรรถกถาจารย์อธิบายไว้ว่า พระศาสดาทรงทราบดี แต่ทรงมุ่งมรรคผลแก่พราหมณ์และพราหมณีทั้งสอง ธรรมดาพระพุทธเจ้าย่อมไม่ทรงคำนึงว่าตรัสออกไป

แล้วใครจะชอบหรือไม่ชอบ แต่ทรงมุ่งประโยชน์เป็นที่ตั้ง ใครจะอาฆาตก็เป็นเรื่องของใครคนนั้น พระวาจาที่พระองค์ตรัสนั้นต้องจริงและเป็นประโยชน์

ฝ่ายพราหมณ์และพราหมณีสำเร็จอานาคามิผล แล้วพามาคันทิยาบุตรี ไปฝากกับจูฬมาคันทิยะผู้เป็นอา แล้วออกบวชในสำนักพระศาสดา ไม่นานนักก็ได้สำเร็จอรหัตตผล

ฝ่ายจูฬมาคันทิยะ คิดว่าหลานของตนไม่สมควรแก่คนต่ำ จึงนำไปสู่โกสัมพี ถวายแก่พระเจ้าอุเทน พระเจ้าอุเทนทรงรับไว้และแต่งตั้งไว้ในตำแหน่งอัครมเหสี มีบริวาร ๕๐๐

ขณะที่พระนางมาคันทิยา ทรงเป็นอัครมเหสีที่โปรดปรานของพระเจ้าอุเทนอยู่นั้น พระศาสดาก็เสด็จมาโกสัมพี พระนางมาคันทิยาได้โอกาสจึงจ้างคนไปเที่ยวตามด่าพระพุทธเจ้าและภิกษุสงฆ์ จนพระอานนท์ทนไม่ไหว ทูลให้เสด็จไปเมืองอื่น แต่พระศาสดามิได้ทรงหวั่นไหว ตรัสกับพระอานนท์ว่า ถ้าไปไหนมีคนด่าแล้วหนี ก็ต้องหนีกันอยู่เรื่อยไป ในที่สุดจะไม่มีแผ่นดินอยู่ พระศาสดาทรงเตือนและทรงยืนยันว่า

"เราจักอดทนต่อถ้อยคำล่วงเกินของผู้อื่น ดังช้างศึกในสงคราม อดทนต่อลูกศรซึ่งมาจากทิศทั้ง ๔ เพราะคนส่วนมากเป็นคนชั่ว บุคคลย่อมนำสัตว์พาหนะที่ฝึกแล้วไปสู่ที่ประชุม สัตว์ที่ฝึกแล้วเป็นสัตว์ประเสริฐฉันใด ในหมู่มนุษย์ก็ฉันนั้น คนที่ฝึกให้อดทนต่อคำล่วงเกินของผู้อื่นได้ จัดว่าเป็นผู้ประเสริฐที่สุด"

พระศาสดาตรัสแก่พระอานนท์ว่า เรื่องที่เกิดขึ้นแก่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย จะสงบลงภายในวันที่ ๗ จะไม่เกินนั้น เพราะฉะนั้นอย่าได้วิตกไปเลย

ฝ่ายพระนางมาคันทิยาทราบว่าจ้างคนเที่ยวตามด่าพระพุทธเจ้านั้น ไม่สามารถทำให้พระองค์เสด็จออกจากเมืองโกสัมพีได้ จึงคิดว่า พระนางสามาวดีเป็นผู้เลื่อมใสในพระพุทธเจ้าและภิกษุสงฆ์ คอยอุปถัมภ์บำรุงอยู่ พระพุทธเจ้าจึงอยู่ได้ หากกำจัดพระนางสามาวดีเสีย พระพุทธเจ้าขาดผู้อุปถัมภ์บำรุง ก็จะเสด็จออกจากเมืองโกสัมพีไปเอง

พระนางหาเรื่องจะใส่ความพระนางสามาวดีว่าคิดนอกพระทัยพระเจ้าอุเทน เอาพระทัยไปฝักใฝ่กับพระพุทธเจ้า จึงให้อามาคันทิยะเอาไก่เป็น ๘ ตัว และไก่ตาย ๘ ตัว มาถวายพระราชา ขณะที่พระราชาประทับ ณ ห้องเสวยน้ำจันฑ์

“มีผู้นำไก่มาถวาย พระเจ้าข้า” มหาดเล็กทูล

“ใคร?” พระราชาตรัสถาม

“ปุโรหิต มาคันทิยะ พระเจ้าข้า”

“เท่าไหร่?”

“๘ ตัว พระเจ้าข้า”

“เออดี แกงแกล้มเหล้า” พระราชาตรัสพลางทรงพระสรวล “ให้ใครแกงดี? ”

“พระนางสามาวดี พะยะค่ะ” พระนางมาคันทิยาทูล “พระนางสามาวดี และบริวารว่างงาน เที่ยวเตร่อยู่ทุกวัน”

พระราชารับสั่งให้มหาดเล็กนำไก่ไปให้พระนางสามาวดีแกง พระนางมาคันทิยาให้รางวัลแก่มหาดเล็กกระซิบให้นำไก่เป็น ๘ ตัวไป

พระนางสามาวดีทูลกลับมาว่า พระนางแกงถวายไม่ได้ เพราะไม่ทรงทำปาณาติบาต

พระนางมาคันทิยาทูลพระเจ้าอุเทนว่า “ขอพระองค์ทรงลองใหม่ คือรับสั่งว่าให้แกงไปถวายพระสมณโคดม คราวนี้พระองค์จักทรงทราบว่าหญิงเหล่านั้นทำปาณาติบาตหรือไม่ทำ”

พระราชารับสั่งอย่างนั้น

พระนางมาคันทิยากระซิบให้นำไก่ตาย ๘ ตัวไป พระนางสามาวดีทอดพระเนตรเห็นไก่ตายแล้ว และพระราชามีกระแสรับสั่งให้แกงไปถวายพระพุทธเจ้าก็ทรงโสมนัส ตรัสว่า "นี่เป็นหน้าที่ของเรา"

มหาดเล็กนำความข้อนี้มาทูลแด่พระราชา

พระนางมาคันทิยาได้โอกาสจึงทูลว่า "ทรงเห็นไหม? หญิงเหล่านั้นเป็นอย่างไร? เมื่อรับสั่งให้แกงไปถวายพระองค์ ไม่ทรงกระทำ แต่พอรับสั่งให้แกงถวายพระสมณโคดมก็รีบทำทีเดียว"

พระเจ้าอุเทน ทรงเฉยเสีย

ตามปรกติ พระราชาจะประทับที่ปราสาทของพระนางทั้งสามคือพระสามาวดี พระนางวาสุลทัตตา และพระนางมาคันทิยา แห่งละ ๗ วัน พระนางมาคันทิยาทราบว่าอีกวันสองวันพระราชาจักเสด็จไปปราสาทของพระนางสามาวดี จึงส่งข่าวให้อาว่าให้นำงูตัวหนึ่งมาให้และให้ถอดเขี้ยวออกให้หมดเสียก่อนพระนางได้งูมาแล้วเอางูใส่ไว้ในช่องหนึ่งในรางพิณ แล้วเอากลุ่มดอกไม้อุดเสีย งูนอนอยู่ในรางพิณนั้น ๒-๓ วัน

ในวันที่พระราชาจะเสด็จสู่ปราสาทของพระนางสามาวดี พระนางมาคันทิยาทูลว่า "มหาราช! หม่อมฉันสุบินร้าย พระองค์ไม่ควรเสด็จไปที่นั่น" แต่พระราชาไม่ทรงเชื่อ พระนางทูลถึง ๓ ครั้ง เมื่อพระราชาทรงยืนยันอยู่ พระนางก็ขอตามเสด็จด้วย พระเจ้าอุเทนรับสั่งให้กลับก็ไม่ยอมกลับ ทรงอ้างว่า ไม่ทราบจะมีเหตุร้ายอะไรเกิดขึ้น ที่ตามเสด็จมาก็เพราะทรงเป็นห่วง

พระราชาเสด็จไปไหนก็ทรงนำพิณคู่พระทัยไปด้วย ทรงวางไว้เบื้องบนพระเศียรแล้วบรรทม พระนางมาคันทิยาเสด็จกลับไปกลับมาอยู่ในห้องบรรทม เมื่อได้โอกาสก็นำเอากลุ่มดอกไม้ในรางพิณออก งูซึ่งอดอาหารมา ๒-๓ วันแล้วก็เลื้อยออกมา แผ่พังพานอยู่บนพระแท่นบรรทม พระนางมาคันทิยาจึงร้องขึ้นด้วยเสียงดังว่า "งู พระเจ้าข้า"

แลแล้วพระนางก็ด่าพระราชา และพระนางสามาวดีเสียมากมาย เป็นต้นว่า "พระราชาพระองค์นี้โง่นัก ไม่มีวาสนา ไม่ฟังคำพูดของเรา อีหญิงเหล่านี้ก็เป็นคนไม่มีสิริหัวดื้อ พวกมันไม่ได้รับการเลี้ยงดูหรืออย่างไร เมื่อพระเจ้าแผ่นดินสวรรคตแล้ว พวกมันจะอยู่กันสบายหรืออย่างไร เมื่อพระเจ้าแผ่นดินทรงพระชนม์อยู่ มันอยู่ลำบากกันนักหรือ วันนี้เองเราฝันร้าย พยายามเฝ้าวอนว่า

อย่าเสด็จปราสาทของอีหญิงถ่อยคนนี้ แต่พระราชาโง่เขลาก็หาฟังไม่”

พระราชาทรงพิโรธมาก เพราะหลายครั้งหลายคราวมาแล้ว แต่ไม่ประจักษ์ชัดเหมือนคราวนี้ ทรงโก่งธนูจะยิงพระนางสามาวดีและหญิงบริวารเสียให้สิ้น

พระนางสามาวดีให้โอวาทแก่บริวารของตนว่า “ที่พึ่งอย่างอื่นไม่มีอีกแล้ว ขอพวกเราจงแผ่เมตตาไปยังพระราชา พระเทวี และในตน ให้มีจิตสม่ำเสมอ อย่าได้โกรธใครเลย”

ธนูของพระเจ้าอุเทนนั้นร้ายแรงนัก ว่าสามารถทำลายแม้ศิลาแท่งทึบได้ ทรงปล่อยลูกศรอาบยาพิษพุ่งอุรประเทศของพระนางสามาวดี แต่ด้วยอำนาจแห่งเมตตานุภาพ ลูกศรได้หวนกลับมายังพระองค์ มีอาการประหนึ่งว่าจะเจาะหทัยของพระองค์แล้วตกลง

พระราชาทรงดำริว่า ลูกศรไม่มีจิตยังรู้คุณของพระนางสามาวดี ก็เราเป็นผู้มีจิตไฉนจึงไม่รู้คุณของพระนาง ดังนี้แล้วทรงทิ้งธนู ทรงนั่งกระโหย่ง ประคองอัญชลีอยู่แทบพระบาทของพระนางสามาวดี ขอให้พระนางสามาวดีทรงเป็นที่พึ่งของพระองค์

แต่พระนางทูลว่า ขออย่าให้ทรงถือพระนางเป็นที่พึ่งเลย, พระนางถือผู้ใดเป็นที่พึ่ง ขอพระองค์จงทรงถือผู้นั้นเป็นที่พึ่งด้วย ผู้นั้นคือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ยอดเยี่ยมไม่มีใครเสมอเหมือน

พระราชาได้ความเลื่อมใสพระศาสดาแล้ว ทรงนิมนต์พระพุทธองค์และภิกษุสงฆ์เสวยที่พระราชนิเวศน์ ๗ วัน ทรงขอร้องให้พระนางสามาวดีรับพร พระนางจึงทูลขอพรว่าขอให้อาราธนาพระศาสดาและภิกษุสงฆ์มาเสวยในพระราชวังเป็นเนืองนิตย์ พระนางไม่ต้องการพรอย่างอื่น พระราชาจึงทูลอาราธนาพระศาสดา แต่พระพุทธองค์ตรัสว่า

"มหาบพิตร! ธรรมดาพระพุทธเจ้าไม่ควรไปเสวยในที่เดียวเป็นประจำ เพราะประชาชนย่อมต้องการให้พระพุทธเจ้าเสด็จไปยังบ้านเรือนของเขาบ้าง"

"ถ้าอย่างนั้น ขอพระองค์จงทรงมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของภิกษุรูปใดรูปหนึ่งด้วยเถิด"

พระศาสดา ทรงมอบหมายหน้าที่นั้นให้พระอานนท์ตั้งแต่นั้นมา พระอานนท์ก็พาภิกษุประมาณ ๕๐๐ รูป ไปสู่ราชสกุลเป็นเนืองนิตย์ พระนางสามาวดีและบริวารก็ได้ถวายทานได้ฟังธรรมอยู่เนืองนิตย์เช่นเดียวกัน

ส่วนพระนางมาคันทิยา มีความคั่งแค้นเพิ่มพูนขึ้น เพราะตนได้ทำสิ่งใดลงไป คาดผลอย่างหนึ่ง แต่ผลอีกอย่างหนึ่งกลับเกิดขึ้น ยิ่งกว่านั้นพระราชายังไปเลื่อมใสในพระสมณโคดมเสียอีก พระนางทรงดำริว่า "คราวนี้ขอเป็นครั้งสุดท้าย สามาวดีเอ๋ย มึงต้องตายอย่างแน่นอน"

พระนางขอร้องให้อามาคันทิยะไปสู่ปราสาทของพระนางสามาวดี เปิดเรือนคลังเอาผ้าชุบน้ำมันแล้วพันเสาปราสาท ขังหญิงซึ่งมีพระนางสามาวดีเป็นประมุขไว้ในห้อง ลั่นดาลประตูภายนอกเสีย แล้วเผาปราสาท

ขณะนั้นพระเจ้าอุเทน เสด็จสู่พระราชอุทยานเพื่อทรงกีฬาบางอย่าง

พระนางสามาวดี ทอดพระเนตรเห็นนายมาคันทิยะทำเช่นนั้นจึงเสด็จมาถามว่า ทำอะไรกัน? เขาทูลตอบว่าพระราชารับสั่งให้ทำเพื่อให้ปราสาทมั่นคง ขอพระนางเสด็จเข้าประทับในห้องเสียเถิด

เมื่อพระนางสามาวดีและบริวารเสด็จเข้าห้องแล้ว เขาก็ลั่นดาลประตูภายนอกหมด แล้วจุดไฟเผาปราสาท พระนางสามาวดีทรงทราบว่าจะถูกเผาทั้งเป็น ดังนี้ จึงให้โอวาทแก่หญิงบริวารว่า

"เมื่อพวกเราท่องเที่ยวอยู่ในสังสารวัฏอันยาวนานนี้ เคยถูกไฟเผามาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน แม้พุทธญาณก็กำหนดได้ยาก ท่านทั้งหลายจงเป็นผู้ไม่ประมาทเถิด"

หญิงเหล่านั้น, ขณะที่พระตำหนักถูกไฟไหม้อยู่, ก็มนสิการเวทนาปริคคหกัมมฐาน (กำหนดเวทนา) บางพวกได้บรรลุโสดาบัน บางพวกเป็นสกทาคามี บางพวกเป็นอนาคามี

สมจริงดังที่พระธรรมสังคหกาจารย์กล่าวไว้ว่า

"ครั้งนั้นแล ภิกษุเป็นอันมาก กลับจากบิณฑบาต ฉันอาหารแล้วเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาค กราบทูลว่า "ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ! ภายในบุรีของพระเจ้าอุเทน ถูกไฟไหม้ หญิง ๕๐๐ มีพระนางสามาวดีเป็นประมุข ได้ทำกาลกิริยา (ตาย) แล้ว สัมปรายภพของอุบาสิกาเหล่านั้นเป็นอย่างไรหนอ? พระศาสดาตรัสว่า "อุบาสิกาเหล่านั้นที่เป็นโสดาบันก็มี เป็นสกทาคามีก็มี เป็นอนาคามีก็มี อุบาสิกาเหล่านั้น ทำกาละอย่างไม่ไร้ผล"

พระผู้มีพระภาคทรงเปล่งอุทานว่า

"โลกมีความหลงเป็นเครื่องผูกพัน จึงปรากฏให้เห็นเสมือนมีรูปควรแก่ความยึดมั่นถือมั่น คนพาลมีอุปธิคือกิเลสเป็นเครื่องผูกไว้ ถูกความมืดแวดล้อม จึงมอง

เห็นสิ่งต่าง ๆ ว่าเที่ยง แต่ความกังวลย่อมไม่มีแก่ผู้เห็นแจ้ง”

พระศาสดาทรงแสดงธรรมต่อไปว่า “สัตว์ที่ท่องเที่ยวอยู่ในสังสารที่ไม่ประมาท ทำบุญกรรมอยู่เป็นนิตย์ก็มี ที่ประมาททำบาปกรรมอยู่เนือง ๆ ก็มี เพราะฉะนั้น สัตว์ทั้งหลายจึงเสวยสุขบ้างทุกข์บ้าง”

พระราชาทรงทราบข่าวเรื่องพระตำหนักของพระนางสามาวดีถูกไฟไหม้จึงรีบเสด็จมา แต่ไม่ทันการณ์เสียแล้ว ทรงโทมนัสอย่างลึกซึ้ง ทรงระลึกถึงคุณงามความดีของพระนางสามาวดีแล้ว ความโศกสลดได้กินลึกลงไปในหทัยของพระองค์ ทรงพิจารณาเหตุผลแล้วแน่พระทัยว่า การครั้งนี้ต้องเป็นการกระทำของพระนางมาคันทิยา แต่หากจะถามตรง ๆ พระนางคงไม่รับ จำต้องออกอุบายถาม จึงตรัสกับอำมาตย์ซึ่งแวดล้อมอยู่ว่า

“เมื่อก่อนนี้เรานั่งนอนหาเป็นสุขไม่ คอยระแวงแต่พระนางสามาวดี เพราะเธอคอยหาช่องทำอันตรายเราอยู่เป็นนิตย์ บัดนี้พระนางนั้นสิ้นพระชนม์แล้ว เป็นความสุขของเราจริงหนอ ผู้ทำกรรมนี้คงจักมีความรักในเราอย่างหนักแน่น ใครหนอทำกรรมนี้”

ขณะนั้นพระนางมาคันทิยาเฝ้าอยู่ เห็นเป็นโอกาสเช่นนั้นจึงทูลขึ้น

"ข้าแต่พระองค์! คนอื่นใครเล่าจักจงรักภักดีต่อพระองค์เท่าหม่อมฉัน กรรมนี้อันหม่อมฉันทำแล้วโดยสั่งอาให้ทำ"

พระราชาทรงทำทีเป็นพอพระทัย รับสั่งว่าจะพระราชทานพรให้พระนางและหมู่ญาติ ขอให้พระนางสั่งหมู่ญาติเข้ามาเฝ้าด้วย พระนางมาคันทิยาได้สั่งหมู่ญาติเข้ามา พระราชาให้ทำการต้อนรับญาติเหล่านั้นด้วยการทำสักการะ พระราชทานของเป็นอันมาก ให้เป็นบำเหน็จความดีความชอบของพระนางมาคันทิยา

คราที่นั้น คนที่มิใช่ญาติก็ให้สินจ้างรางวัลแก่ญาติของพระนางมาคันทิยา ขอให้รับตนเข้าเป็นญาติด้วยพากันมามากมาย

พระราชารับสั่งให้จับคนเหล่านั้นมัดไว้ ให้ขุดหลุมลึกประมาณสะดือ ที่พระลานหลวง ให้ญาติของพระนางมาคันทิยายืนในหลุม เอาดินร่วนกลบ เกลี่ยฟางไว้ปากหลุม แล้วจุดไฟเผา พอไฟไหม้หนังแล้ว รับสั่งให้เอาไถเหล็กไถให้เป็นท่อนเล็กท่อนน้อย ส่วนพระนางมาคันทิยานั้นพระราชารับสั่งให้เอาลงหลุมฝังเหมือนญาติแต่ให้เชือดเฉือนเนื้อลำทอดในกระทะแล้วบังคับให้เสวยสิ้นพระชนม์ด้วยอาการอันน่าสังเวชยิ่ง

วันหนึ่งภิกษุทั้งหลายสนทนากันว่า พระนางสามาวดีและบริวารสิ้นพระชนม์ด้วยลักษณาการอันไม่สมควร เพราะพระนางเป็นผู้มีศรัทธา มีศีลเห็นปานนั้น ไม่ควรสิ้นพระชนม์อย่างนั้นเลย

พระศาสดาเสด็จมา ตรัสว่า พระนางสามาวดีสิ้นพระชนม์ ไม่สมควรแก่กรรมในบัดนี้ แต่สมควรแก่กรรมในอดีต ตรัสเล่าให้ภิกษุทั้งหลายฟังว่า ในอดีตกาลหญิง ๕๐๐ มีพระนางสามาวดีนี่แหละเป็นประมุข บำรุงพระปัจเจกพุทธเจ้า ๘ องค์อยู่ในวังของพระเจ้าพรหมทัตเมืองพาราณสี วันหนึ่งเมื่อฉันเสร็จแล้ว พระปัจเจกพุทธเจ้า ๗ องค์ไปสู่ป่าหิมพานต์ อีกองค์หนึ่งนั่งเข้าฌานอยู่ในที่อันรกด้วยหญ้าริมแม่น้ำ

พระราชาพาหญิงเหล่านั้นไปเล่นน้ำในแม่น้ำ หญิงเหล่านั้นเล่นน้ำอยู่แทบทั้งวัน เมื่อขึ้นจากน้ำก็รู้สึกหนาวต้องการก่อไฟผิง มองไปเห็นกอหญ้าจึงจุดไฟล้อมกอหญ้าผิงอยู่ พอหญ้ายุบ แลเห็นพระปัจเจกพุทธเจ้า จึงร้องขึ้นว่า "พวกเราแย่แล้ว ๆ พระปัจเจกพุทธเจ้าถูกไฟคลอก พระราชาทรงทราบ จักลงโทษพวกเราอย่างหนัก พวกเราจงเผาท่านให้ไหม้ให้หมด" ดังนี้แล้ว ช่วยกันหาฟืนมาสุม แล้วเผาพระปัจเจกพุทธเจ้า สำคัญว่าท่านต้องถูกไหม้หมดอย่างแน่นอน จึงชวนกันหลีกไป

พอวันที่ ๗ พระปัจเจกพุทธเจ้าก็ลุกไปอย่างสบาย เพราะธรรมดามีอยู่ว่า ขณะที่ท่านอยู่ในสมาบัตินั้น จะเอาฟืนสัก ๑๐๐๐ เล่มเกวียนมาเผา ก็ไม่สามารถทำให้สรีระของท่านอุ่นได้

หญิงเหล่านั้นหมกไหม้อยู่ในนรกหลายพันปี เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ก็ถูกไฟคลอกตายมานับจำนวนร้อยชาติแล้ว เพราะเศษกรรมที่เหลือ

ต่อมาอีกวันหนึ่ง ภิกษุทั้งหลายสนทนากันในธรรมสภา เกี่ยวกับเรื่องพระนางสามาวดี และเรื่องพระนางมาคันทิยาว่า หญิงสองพวกนี้ ใครชื่อว่าเป็นอยู่ ใครชื่อว่าตายแล้ว

พระศาสดาเสด็จมา ตรัสว่า "ผู้ประมาทชื่อว่าผู้ตาย ส่วนผู้ไม่ประมาทแม้ตายแล้วก็ชื่อว่าไม่ตาย เพราะฉะนั้น พระนางมาคันทิยาชื่อว่าเป็นผู้ตาย ส่วนพระนางสามาวดีเป็นผู้ไม่ตาย"

จะดูคนริษยา จงดูที่การหาเรื่อง
อย่าจุดไฟเผาตัวเองด้วยการริษยาผู้อื่น
ความริษยาทำตนเองและโลกให้พินาศ
อยากให้ความดีอยู่ที่ตน
ทำไมเล่าจึงชิงชังความดีในตัวคนอื่น

ขิญจมาณวิกา เธอเกิดมาสวย
แต่ความสวยของเธอห่อหุ้มเอาดวงจิต
ที่สกปรก หยาบช้า โง่เขลา มืดมน
เธออาศัยร่างกายนั้น
เป็นเครื่องมือใส่ความพระตถาคตเจ้า
จนตัวเองต้องพินาศลง
ทั้งในภพนี้และภพหน้า

ผู้ถ่มน้ำลายรดฟ้า ปาธุลีทวนลม

เมื่อพระพุทธศาสนารุ่งโรจน์โชตนาการปานประหนึ่งพระอาทิตย์ทอแสงขับรัศมีแห่งหิ่งห้อยคือพาหิรลัทธิอื่นๆ ให้ด้อยลงนั้น พวกเดียรถีย์นิครนถ์ทั้งหลายต่างก็เสื่อมจากลาภสักการะ และความนับถืออย่างไม่เคยเป็นมาก่อนเลย

นักบวชเหล่านั้นจึงเที่ยวประกาศตามทาง ๓ แพร่ง ๔ แพร่ง และตามถนนอันเป็นที่สัญจรต่างๆ ว่า "ท่านผู้มีนัยน์ตาทั้งหลาย พระสมณโคดมเป็นพระพุทธเจ้าอย่างไร เราทั้งหลายก็เป็นพระพุทธเจ้าเหมือนกัน ให้ทานทำบุญแก่พระสมณโคดมมีผลอย่างไร ให้แก่พวกเราก็มีผลมากอย่างนั้น ท่านทั้งหลายจงให้พวกเราเถิด"

เมื่อนักบวชเหล่านั้นเที่ยวประกาศอยู่อย่างนี้ ก็หาสามารถชักจูงคนให้เลื่อมใสตามต้องการไม่ ซ้ำร้ายคนที่เคยเลื่อมใสอยู่แล้วก็ถึงกับเกลียดชังเอาเลยทีเดียว เป็นอันว่าวิธีนี้ของพวกเดียรถีย์ไม่ได้ผล

พวกเขาประชุมกัน ปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรดี ขณะนั้นนักบวชความคิดเฉียบแหลมคนหนึ่งกล่าวขึ้นว่า "สหายทั้งหลาย อุบายนั้นมีมากหลาย เมื่อไม่ได้ด้วยวิธีหนึ่ง ก็ควรใช้วิธีอื่นต่อไป เป็นคนไม่ควรจนปัญญา ธรรมดามีอยู่ว่าเมื่อประตูหนึ่งปิดลง อาจจะมีประตูอื่นพอที่จะเปิดได้ ลองๆ ผลักดูก่อนเถิด คือข้าพเจ้าระลึกถึงสานุศิษย์คนหนึ่งของพวกเรา เธอเป็นสตรีงามมากประดุจเทพอัปสร ถ้าได้อาศัยนางช่วยเหลือ แผนการของพวกเราคงสำเร็จ หรือท่านทั้งหลายมีความเห็นอย่างไร

พูดจบนักบวชทุกคนก็เห็นด้วย พอดีในขณะที่เขาประชุมลับกันอยู่นั้น นางจิญจมาณวิกาก็เข้ามาเพื่อเยี่ยมเยียนตามปกติอย่างที่เคยมา นักบวชเหล่านั้นทำเป็นไม่สนใจเธอ และไม่ได้ถามอะไรๆ นางจึงรู้สึกประหลาด จึงกล่าวขึ้นว่า

"พระคุณเจ้า เมื่อข้าพเจ้ามาหาครั้งก่อนๆ พระคุณเจ้าเคยแสดงอาการยินดีและต้อนรับอย่างเต็มใจ แต่

คราวนี้เหตุใดพระคุณเจ้าจึงเมินเฉย เหมือนข้าพเจ้าเป็นคนแปลกหน้าและพึงรังเกียจ โปรดแจ้งข้อผิดของข้าพเจ้าให้ทราบด้วยเถิด ถ้าข้าพเจ้ารู้ความผิดของตัวแล้วจักทำคืนเสีย”

“น้องหญิง” นักบวชคนหนึ่งกล่าวขึ้น “เธอมัวไปเพลินเสียที่ใด จึงไม่ทราบความทุกข์ของพวกเรา พวกเราถูกพระสมณโคดมเบียดเบียนอยู่ ทำให้ถอยทั้งลาภสักการะและเกียรติคุณ เธอไม่เจ็บร้อนแทนพวกเราบ้างเลยหรือ”

“ข้าแต่พระคุณเจ้า โบราณกล่าวไว้ว่าเมื่อยามเดือดร้อน ย่อมได้เห็นใจมิตรและบริวาร บัดนี้พระคุณเจ้าทั้งหลายเดือดร้อนอยู่ ข้าพเจ้าเป็นทั้งมิตรและบริวารไฉนจะเฉยอยู่ได้ แต่ข้าพเจ้าเป็นหญิงจะทำอย่างไรเล่าจึงจะช่วยแก้ปัญหา บรรเทาความเดือดร้อนของพระคุณเจ้าทั้งหลายได้ จงบอกมาเถิด ข้าพเจ้ายินดีปฏิบัติเพื่อความสุขความปลอดโปร่งของพระคุณเจ้า”

เดียรถีย์เหล่านั้นพอใจในคำของนางปริพพาชิกายิ่งนัก คนหนึ่งกล่าวขึ้นว่า

“ดูก่อนน้องหญิง พวกเราไม่ลืมความดีของน้องหญิงในครั้งนี้เลย ถ้างานใหญ่ครั้งนี้สำเร็จ เธอย่อมมี

ความชอบอย่างสูง อนึ่ง เธอบอกว่าเธอเป็นผู้หญิงจะช่วยพวกเราได้อย่างไร น้องหญิง ก็เธอทราบมิใช่หรือว่าอะไรเล่าจะเป็นความเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงสำหรับนักพรต ยิ่งไปกว่าการคลุกคลีเกี่ยวข้องด้วยสตรีเพศเหมือนหนอนเป็นอันตรายอย่างยิ่งสำหรับเนื้อ จิญจมาณวิกาเอย! เธอจงอาศัยความเป็นหญิงของเธอนั่นแหละ ทำลายเกียรติยศอันรุ่งเรืองยิ่งของพระสมณโคดมให้ทลายลง"

นางจิญจมาณวิกากล่าวว่า "ข้าแต่พระคุณเจ้า ถ้าอย่างนั้น ไว้เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าเอง คงจะสำเร็จสมประสงค์" แล้วนางก็ลากลับไป

หลังจากนั้นสองสามวัน ชาวนครสาวัตถีผู้เลื่อมใสในพระผู้มีพระภาคเจ้า และไปฟังพระธรรมเทศนาทุก ๆ เย็น เมื่อกลับออกจากวัดเชตวันจะเห็นนางจิญจมาณวิกาปริพพาชิกาเดินสวนทางเข้าไปในอาราม เมื่อมีผู้ถามนางว่าจะไปไหน ก็ตอบเพียงว่า ธุระอะไรของพวกท่านที่จะต้องรู้ และแล้วก็เดินเข้าไปในวัดเชตวัน

ตอนเช้าเมื่อมหาชนเข้าสู่วัดเชตวัน เพื่อถวายยาคูและภัตตาหารแก่พระผู้มีพระภาคและพระสงฆ์ เธอจะเดินสวนออกมาจากวัดอีก เมื่อถูกถามว่านางมาจากไหน นางจะตอบอย่างเดียวกันว่า ธุระอะไรของท่านที่จะต้อง

รู้ว่าเรามาจากไหน และนอนที่ไหน

นางทำอยู่อย่างนี้ประมาณ ๒ เดือน และทำอย่างสม่ำเสมอทุกวัน ครานี้เองด้วยอาการดังว่าจะปลงใจทำบุญเพราะเหลือเอือมเสียที เมื่อมีผู้หนึ่งในมหาชนทักถามขึ้นอีกในหนหนึ่ง นางจึงกล่าวว่า

"ท่านทั้งหลายไปเฝ้าพระศาสดาทั้งเช้าและเย็นเคารพบูชาพระองค์อย่างสูง แม้พระราชาแห่งแคว้นโกศลผู้ทรงศักดิ์ ก็เทิดทูนพระองค์อย่างหาที่เสมอเหมือนมิได้ แต่ทั้งท่านทั้งหลายและทั้งพระราชาก็หาทราบไม่ว่า คนอันเป็นที่รักยิ่งของพระสมณโคดมนั้นคือใคร" นางพูดทิ้งไว้แค่นั้น แล้วก็ยิ้มอย่างเยาะโลก

"ก็ใครเล่าเป็นที่รักอย่างยิ่งของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ท่านรู้หรือ" ประชาชนซักถามต่อไปอีก

"ทำไมเราจะไม่รู้ พระสมณโคดมอภิรมย์ชมชื่นด้วยผู้ใดทุกคืน ผู้นั้นแหละเป็นที่รักอย่างยิ่งของพระองค์ท่านเอย ธรรมดาบุรุษที่จะว่างเว้นจากสตรีเพศสำหรับเชยชมนั้น จะทนอยู่ได้ไฉน อุปมาเหมือนกาสร ฤๅจะว่างเว้นจากปลัก คนที่รักกันย่อมไม่ว่างเว้นจากการเชยชมหรือเหมือนพญาหงส์ย่อมอภิรมย์ต่อสระโบกขรณี ดาบสดาบสินีย่อมไม่ว่างเว้นด้วยการเข้าฌานเป็นกีฬา ดูก่อน

ท่านผู้มืดบอดทั้งหลาย ก็พระสมณโคดมนั้นออกจากพระราชวังอันโอ่อ่า เคยแวดล้อมด้วยสตรีที่คอยแต่จะบำรุงบำเรอด้วยกามรส และบัดนี้พระองค์ได้ว่างเว้นจากสิ่งเช่นนั้นมาเป็นเวลานาน เมื่อได้มาพบสตรีที่มีรูปทรงสะคราญตาและลำเพาพักตร์ พระองค์น่ะหรือจะทนได้ พระองค์ย่อมจะถือโอกาสเชยชมให้สมกับที่ว่างเว้นมานาน เหมือนมัจฉาชาติซึ่งกระวนกระวายเพราะขาดน้ำในฤดูแล้ง เมื่อได้ยินเสียงฟ้าร้องมาจากทิศตะวันตกก็ย่อมจะไหวตัวและเมื่อพระพิรุณหลั่งลงมาห่าใหญ่หามรุ่งหามค่ำ ทำให้น้ำเจิ่งนองทุกบึงบาง มัจฉาชาติเหล่านั้นจะพึงชื่นชมถึงแก่โลดคะนองสักเพียงใด ดูก่อนท่านผู้มืดบอด ข้อนี้ฉันใด พระมหาสมณโคดมก็ฉันนั้น”

“ก็ท่านหรือเป็นที่รักยิ่งของพระสมณโคดม” ประชาชนยังถามอยู่

“ข้าพเจ้าบอกท่านไว้แล้วมิใช่หรือว่า พระสมณโคดมอภิรมย์ชมชื่นกับผู้ใดทุกคืน ผู้นั้นย่อมเป็นที่รักยิ่งของพระองค์ ก็ข้าพเจ้านี่แหละเป็นผู้ที่พระองค์รับสั่งหาและอภิรมย์ด้วย อย่าให้ข้าพเจ้าต้องแจงอยู่อีกเลย ท่านตรองเอาเองเถิดว่าควรจะเป็นอย่างไร” ว่าแล้วนางก็เดินเลยไปเพื่อให้น้ำคำดุจยาพิษที่วางไว้ออกฤทธิ์ของมันไปตามลำพัง ไม่รอคำซักถามของประชาชนอีก

แลก็เป็นเช่นนั้น คำพูดของนางก่อความสงสัยให้เกิดขึ้นในดวงจิตของพุทธบริษัทอย่างสุดที่จะห้ามได้ ประกอบกับมีข้อประจักษ์อยู่ทั่วกันให้น่าเชื่อคือ เมื่อประมาณ ๒ เดือนก่อนนี้นางได้เดินเข้าออกอยู่ในวัดเชตวันทั้งเช้าและเย็น พวกเดียรถีย์นิครนถ์ทั้งหลายเห็นได้ทีเช่นนั้นแล้ว ก็ช่วยกันกระพือข่าวให้ลุกลาม เหมือนไฟซึ่งมีเชื้อดีและได้แรงลม

แต่เหตุการณ์ในวัดเชตวันยังคงสงบเงียบ ภิกษุทั้งหลายยังคงบำเพ็ญสมณธรรมและสาธยายพระพุทธพจน์ตามปกติ มีบางครั้งที่ภิกษุบางรูปแสดงความจำนงจะแก้ข่าวนี้ แต่พระพุทธองค์ได้ห้ามเสีย สาวกผู้เชื่อมั่นในอนาคตังสญาณแห่งพระศาสดาตน จึงคงได้ยินข่าวลือนี้ด้วยดวงใจสงบ

พระอานนท์ พุทธอนุชาก็เดือดร้อน กระวนกระวายเกี่ยวกับเรื่องนี้มิใช่น้อย แต่ก็ระงับได้ด้วยพระพุทธพจน์ที่ตรัสปลอบว่า

“อานนท์อย่าเดือดร้อนไปเลย ผู้ที่จับคูถปามณฑลพระจันทร์ย่อมจะประสบความเดือดร้อนเอง ด้วยเหตุสองอย่างคือ มือของเขาย่อมสกปรกเปรอะเปื้อนและติดกลิ่นเหม็นประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งเขาจะ

โทมนัสมากขึ้น เมื่อคูถที่เขาปาขึ้นไปนั้นไม่สามารถทำให้มณฑลพระจันทร์แปดเปื้อนมัวหมองลงได้ แต่กลับตกลงมาทำให้ศีรษะและอวัยวะต่าง ๆ ของผู้ปาสกปรกเปรอะเปื้อนเสียเอง ข้อนี้ฉันใด ผู้ใดพยายามใส่ความตถาคตก็ฉันนั้น"

ในการนี้พระบรมศาสดาเป็นเหมือนนายตำรวจใหญ่ผู้ฉลาดในการจับผู้ร้าย เมื่อเห็นและรู้ลาดเลาว่าผู้ร้ายจะเข้าปล้นบ้านก็หาได้เข้าจับในทันทีไม่ คาดคะเนกำลังของผู้ร้าย แล้วก็เตรียมกำลังของตำรวจไว้ จับให้ได้คาหนังคาเขา ให้ผู้ร้ายไม่มีทางดิ้นรนหรือแก้ตัวประการใดเลย

อีก ๔ เดือนต่อมา นางจิญจมาณวิกาได้นำเอาผ้าเก่าๆ ทบเป็นหลายชั้นใส่ไว้หน้าท้อง แล้วค่อยเพิ่มขึ้นๆ แสดงอาการว่ามีท้องแก่ขึ้นตามลำดับ ๆ พอย่างเข้าเดือนที่ ๘ ที่ ๙ นางก็ใช้ไม้คางโคทุบตามหลังมือหลังเท้าให้บวมขึ้น เพื่อให้สมกับอาการของผู้มีครรภ์แก่เต็มที่ จวนจะคลอด

เรื่องนี้เกรียวกราวที่สุดในเมืองสาวัตถีในปีนั้น ยกเว้นพระอริยสาวกเสียแล้ว มหาชนนอกนี้เชื่อสนิทว่านางตั้งครรภ์กับพระศาสดา แต่พระพุทธองค์ก็ยังคง

เฉยอยู่ บังเอิญอริยสาวกมีอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้พุทธบริษัทในวัดเชตวันยังคงคับคั่ง

ทุกหนทุกแห่งโจษจันกันเกรียวกราวถึงเรื่องนี้ ตามทางสามแพร่ง สี่แพร่ง ในที่สาธารณสถานและสัณฐาคารที่ประชุมต่าง ๆ มีการถกเถียงและแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง ว่าจะเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ หรือเป็นไปไม่ได้ มนุษย์ทั้งหลายได้แยกออกเป็น ๒ พวก พวกที่เชื่อว่าเป็นไปได้จริง ก็ถอยศรัทธาในพระพุทธศาสนา พวกที่ไม่เชื่อก็ช่วยแก้แทนให้พระพุทธองค์

วันหนึ่งพระอานนท์รู้สึกกลุ้มใจ กระวนกระวายเพราะเรื่องนี้ขึ้นมาอีก หากจะกราบทูลพระศาสดา พระองค์ก็คงจะนิ่งเฉยอย่างเคย ท่านจึงเดินออกจากเชตวนารามมุ่งไปทางทิศทักษิณ ณ ที่นั้นเป็นดงไม้สีเสียดอันร่มรื่น ท่านต้องการอยู่ที่สงบเพื่อระงับเรื่องที่ฟุ้งซ่านอันเนื่องด้วยความห่วงใยพระศาสดาผู้เป็นที่เคารพรักยิ่ง ท่านเชื่อว่าพระศาสดามิได้ทำกรรมอันน่าบัดสีนั้น แต่จะห้ามปากคนมิให้พูดอย่างไร ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ใกล้ชิดอย่างยิ่งของพระองค์ และบางครั้งเมื่อท่านออกบิณฑบาตในเวลาเช้า จะมีพราหมณ์หนุ่มบางคนและนักบวชพาหิรลัทธิ เยาะเย้ยถากถางจะให้เจ็บอาย แต่ท่านก็พยายามอดกลั้น ไม่แสดงอาการโกรธเคือง

ตามพระดำรัสของพระศาสดา

คนในโลกนี้ส่วนใหญ่พอใจแต่ในความวิบัติล่มจมของคนอื่น ถือเป็นอาหารปากอันโอชะเพื่อจะได้ไว้เคี้ยวเล่นในวงสมาคมเวลาว่าง แม้เขาจะไม่ต้องการภาวะเช่นนั้น ถ้าเกิดกับตัวของเขาเอง

ในขณะที่ท่านพระอานนท์รำพึงอยู่นั้น มีเด็กหนุ่มตระกูลพราหมณ์สองคนเดินเข้ามาโดยไม่ทันเห็นท่านและแล้วก็นั่งพัก ณ ใต้ต้นไม้อีกต้นหนึ่งโดยหันหลังให้พระอานนท์

"วาเสฏฐะ" เด็กหนุ่มคนหนึ่งพูดขึ้น "อากาศร้อนอบอ้าวเหลือเกิน มาพักในป่าไม้สีเสียดนี่ค่อยสบายขึ้นหน่อย ถ้ารัตติยามาด้วยคงจะรื่นรมย์ขึ้นอีกมากทีเดียว" นามนั้นเขาคงหมายถึงคนรักของเขา

"คนกำลังมีคนรักใหม่ ๆ ก็เป็นอย่างนี้เอง" เด็กหนุ่มอีกคนหนึ่งเปรยขึ้น "เห็นอะไรไปที่ไหนก็คิดถึงแต่คนรัก หายใจเข้าหายใจออกเป็นคนรักไปหมด"

"ก็ฉันยังหนุ่มแน่นมีกำลังสมบูรณ์ และมีคู่รักน่ารักอย่างรัตติยา จะไม่ให้ฉันใฝ่ฝันและพร่ำเพ้ออย่างไร อย่าว่าแต่เรา ๆ เลย แม้แต่พระสมณโคดมบรมศาสดาก็ยังมีนางจิญจมาณวิกาไว้เชยชม เออ ความจริงมันไม่

น่าเป็นไปได้นะ ภารัทวาชะ แต่มันก็เป็นไปแล้ว"

พระอานนท์สะดุ้งขึ้นทั้งตัว อนิจจา ไม่ว่าจะหลบหลีกไปมุมใด เป็นได้ยินแต่ข่าวอันไม่น่าชื่นใจนี้ทั้งสิ้น แคว้นโกศลมหารัฐ และแคว้นใกล้เคียงเวลานั้นอบอวลไปด้วยควันไฟ คือข่าวลือเรื่องพระศาสดาและนางจิญจมาณวิกา ท่านพระอานนท์อึดอัดเป็นที่สุด อยากจะลุกขึ้นไปชี้แจงให้เด็กสองคนนั้นเข้าใจอย่างถูกต้องว่ากรรมอันน่าบัดสีนั้นพระศาสดามิได้ทำ ก็พอดีได้ยินเสียงเด็กหนุ่มอีกคนหนึ่งพูดขึ้นว่า

"วาเสฏฐะ เธอเชื่อหรือว่าพระสมณโคดมจะทรงกระทำอย่างนั้นจริง"

"พยานหลักฐานออกแน่นหนาชัดเจนอย่างนั้น เธอจะยังไม่เชื่ออีกหรือ ภารัทวาชะ ผู้หญิงเขาเป็นฝ่ายเสียหายและบอกออกมาโต้ง ๆ ว่าพ่อของเด็กในท้องคือใคร เหตุการณ์ที่เป็นมาตลอดระยะเวลาหกเจ็ดเดือนก่อนนี้ก็พอเป็นเครื่องพิสูจน์ได้ นางจิญจมาณวิกาเดินเข้าเดินออกอยู่ในวัดเชตวันไม่เท่าไรก็ตั้งท้อง ใคร ๆ ก็เห็น"

"แต่ฉันยังไม่เชื่อ เรื่องอย่างนี้เป็นเรื่องที่ใส่ร้ายกันได้ ผู้หญิงเป็นเครื่องมืออย่างดีที่สุดของผู้ใจบาปที่จะใช้เป็นเครื่องทำลายเกียรติยศของใครต่อใคร"

"ภารัทวาชะ สหายรัก เรื่องนี้ถ้าไม่มีพยานหลักฐาน ฉันจะไม่เชื่อเหมือนกัน แต่ที่ท้องของนางจิญจมาณวิกาเป็นพยานปากเอกที่จะไม่ยอมให้ใครเถียงได้เลยว่า พระสมณโคดมมิได้ทำกรรมอันน่าบัดสีนั้น"

"แต่ฉันจะยังไม่เชื่อ" ภารัทวาชะพูดอย่างหนักแน่น "จนกว่านางจิญจมาณวิกาจะคลอด พยานปากเอกจริง ๆ คือเด็กที่คลอดออกมา หาใช่นางจิญจมาณวิกาไม่ดอก และแม้เด็กคลอดแล้ว ถ้าไม่มีเค้าหน้าแห่งพระตถาคตเจ้าเลย ฉันก็จะยังเชื่อไม่สนิท ฉันเคยเห็นแม่ปริพพาชิกาคนนี้เทียวไปเทียวมาอยู่ตามวัดของพวกเดียรถีย์นิครนถ์บ่อยไป นางอาจจะตั้งครรภ์กับใครสักคนหนึ่งก็ได้ในจำพวกเดียรถีย์เหล่านั้น แล้วพวกนั้นก็เป็นศัตรูกับพระพุทธเจ้าอยู่ด้วย ทั้ง ๆ ที่พระองค์ไม่เคยเป็นศัตรูกับใคร เธอเคยได้ยินมิใช่หรือ พวกนั้นเที่ยวประกาศปาว ๆ เพื่อให้มหาชนเลื่อมใสตน แต่ก็หาสำเร็จไม่ พอพวกนั้นหยุดประกาศไม่เท่าไร เรื่องของนางจิญจมาณวิกาก็โผล่ขึ้นมา เพื่อนรัก อย่าเชื่ออะไรง่ายเกินไป คอยดูกันไปให้ถึงที่สุด คนในโลกนี้ชอบใส่ร้ายกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่มีผลประโยชน์ขัดกัน"

"ฉันไม่ใช่คนเชื่อง่าย เธอก็คงรู้ ฉันมั่นใจว่าคนเชื่อง่ายเป็นคนงมงาย แต่คนที่ไม่ยอมเชื่ออะไรเสียเลย

ก็เป็นคนงมงายเหมือนกัน และดูเหมือนจะงมงายกว่าคนเชื่อง่ายเสียอีก”

“ฉันไม่ได้ว่าอะไร” ภารัทวาชะพูดตัดบท “เป็นแต่ฉันบอกว่า ให้คอยดูกันไปจนถึงที่สุดเท่านั้น”

เด็กหนุ่มทั้งสองละดงไม้สีเสียดไว้เบื้องหลัง ปล่อยให้พระอานนท์จมอยู่ด้วยจินตนาการที่สับสนสุดพรรณนา

แลแล้ววันอันน่าตื่นเต้นที่สุดก็มาถึง มันเป็นประดุจวันตัดสินความคงอยู่หรือความดับสูญแห่งพระพุทธศาสนา ถ้าเรื่องของนางจิญจมาณวิกาเป็นเรื่องจริง ก็เป็นความดับสูญแห่งพระพุทธศาสนา ถ้าเรื่องของนางจิญจมาณวิกาเป็นเรื่องเท็จ ก็เป็นนิมิตว่าพระพุทธศาสนาจะรุ่งโรจน์ต่อไป ทั้งนี้ก็เสมือนคนโง่นำมูลค้างคาวไปสาดต้นข้าว ด้วยเจตนาที่จะให้ต้นข้าวตาย แต่บังเอิญมูลค้างคาวเป็นปุ๋ยอย่างดีของต้นข้าว ยิ่งทำให้ต้นข้าวเจริญงอกงามเขียวสดยิ่งขึ้น

วันนั้นพระตถาคตเจ้าประทับแสดงธรรมอยู่ ณ ธรรมสภา สง่าปานดวงจันทร์ในท้องฟ้าที่ปราศจากเมฆหมอก ขณะที่พุทธบริษัทกำลังทอดกระแสจิตไปตามพระธรรมเทศนาอยู่นั่นเอง นางจิญจมาณวิกาก็ปรากฏกายขึ้นท่ามกลางพุทธบริษัท นางยืนเท้าสะเอวด้วยมือ

ข้างหนึ่ง ส่วนอีกข้างหนึ่งชี้พระพักตร์พระตถาคตเจ้าด้วยอาการเกรี้ยวกราด

"แสดงธรรมไพเราะจริงนะพระโคดม เสียงของท่านกังวานซึ้งจับใจของมหาชน ฟันของท่านเรียบสนิท วาจาที่เปล่งออกล้วนแต่ให้คนทั้งหลายสละโลกียวิสัย แต่ตัวพระสมณโคดมเองเล่า สละได้หรือเปล่า บทบาทแสดงธรรม ช่างทำได้ไพเราะหวานชื่น ไม่แพ้บทประโลมนางในห้องนอน"

พระตถาคตเจ้าหยุดแสดงธรรม พุทธบริษัทเงียบกริบ บรรยากาศรอบ ๆ ช่างวิเวกวังเวงเสียสุดประมาณ ต้นไม้ทุกต้นในวัดเชตวันยืนต้นนิ่งเหมือนไม้ตายซาก

"ช่างดีแต่จะอภิรมย์" นางจิญจมาณวิกาพล่ามต่อไป "พระโคดมหันมาดูข้าพเจ้าให้ชัดเจนซิ ท้องของข้าพเจ้าบัดนี้ ๙ เดือนเศษแล้ว ตั้งแต่ตั้งท้องมาจะห่วงใยสักนิดหนึ่งก็มิได้มี ตอนแรก ๆ เมื่อเริ่มอภิรมย์ ช่างสรรมาเล่าแต่คำหวานให้เพลินใจ แต่พอท้องแก่แล้ว จะจัดหาหมอหายาเพื่อลูกของตนเองสักนิดหนึ่งก็มิได้มี เมื่อไม่ทำเองจะมอบภาระให้สานุศิษย์ผู้ศรัทธา เช่น นางวิสาขาหรืออนาถบิณฑิกะหรือพระเจ้าปเสนทิโกศลก็ได้ ช่วยจัด

เรือนคลอดและสวัสดิภาพอื่น ๆ มิใช่เพียงแต่เพื่อคนที่ตนเคยพร่ำว่ารักเท่านั้น แต่เพื่อเด็กอันเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของตนด้วย” ว่าจบลง นางกวาดสายตาไปทั่ว

“ดูก่อนน้องหญิง” พระตถาคตเจ้าตรัสด้วยพระสุรเสียงกังวาลซึ้งกว่าเดิม

“เรื่องนี้เราสองคนเท่านั้นที่รู้กัน ว่าจริงหรือไม่จริง”

พระจอมมุนีตรัสเพียงเท่านี้แล้วทรงดุษณีอยู่ แต่พระดำรัสสั้น ๆ กินความลึกซึ้งนี่เอง พุ่งเข้าเสียบความรู้สึกของนางอย่างรุนแรง เสมือนผู้ถูกยิงด้วยลูกศรอาบยาพิษโดยไม่รู้สึกตัว นางสะดุ้งอย่างแรง มือเท้าและปากเริ่มสั่นอยู่ครู่หนึ่ง พอรวบรวมสติให้มีความมั่นคงดังเดิมแล้ว นางก็โต้ตอบออกมาทันทีว่า

“แน่ละซิ พระโคดม ก็ในพระคันธกุฎีอันมิดชิดนั้นใครเล่าจะไปร่วมรู้เห็นด้วย นอกจากเราสองคน ช่างพูดได้อย่างไม่สะทกสะท้านเทียวนะว่า เราสองคนเท่านั้นที่รู้กัน” นางพูดไปเต้นไปด้วยอารมณ์โกรธ อันค่อย ๆ พลุ่งขึ้นมาทีละน้อย

“แน่นอนทีเดียวน้องหญิง ตถาคตขอยืนยันคำนั้น”

จะเป็นด้วยเหตุบังเอิญ หรือเป็นเพราะวิบากแห่งกรรมอันสุกรอบของนางก็สุดจะอนุมานได้ เมื่อนางร้องด่าพระตถาคตไปและเต้นไป เชือกซึ่งนางใช้ผูกท่อนไม้ซึ่งพันด้วยผ้าเก่าบาง ๆ ก็ขาดลง เรื่องทั้งหลายก็แจ่มแจ้งการมีท้องของนางปรากฏแก่ตามหาชนอย่างชัดเจนยิ่งกว่าคำบอกเล่าใด ๆ ทั้งหมด นางได้คลอดบุตรคือท่อนไม้และผ้าเก่า ๆ แล้ว ท่ามกลางมหาชนนั่นเอง คนทั้งหลายตะลึงพรึงเพริด แต่มีแววแห่งปีติปราโมทย์อย่างชัดเจน นางจิญจมาณวิกาตกใจสุดขีด หน้าซีดเผือดเหมือนคนตาย ประชาชนได้เห็นเหตุการณ์ประจักษ์ตาเช่นนั้นต่างก็โล่งใจที่พระตถาคตเจ้าเป็นผู้บริสุทธิ์โดยสิ้นเชิง แล้วอารมณ์ใหม่ก็พลุ่งขึ้นในดวงใจแทบจะทุกดวงนั่นคือความเคียดแค้นชิงชังนางจิญจมาณวิกา ต่างก็สาปแช่งให้นางประสบทุกข์ สมแก่กรรมชั่วร้ายของตนบางคนถือท่อนไม้และก้อนดิน ขับไล่ออกไปจากวัดเชตวันต่อมานางได้สิ้นชีพลงด้วยอาการที่น่าสังเวช อนิจจาเรือนร่างที่สวยงามแต่ห่อหุ้มใจที่โสมมไว้ ย่อมทำให้เจ้าของเรือนร่างใช้เป็นเครื่องมือประหารตนเองอย่างไม่มีใครช่วยได้

ลาภสักการะของเดียรถีย์ทั้งหลายเสื่อมลง และเกิดขึ้นแก่พระทศพลเจ้ามากหลาย

วันต่อมา ภิกษุสงฆ์ได้ประชุมกัน ณ ธรรมสภา กล่าวกถาว่าด้วยเรื่องนางจิญจมาณวิกา พระตถาคตเจ้าเสด็จมา ทรงทราบแล้วจึงตรัสว่า "ภิกษุทั้งหลายบุคคลเมื่อยังไม่พิจารณาหรือยังไม่เห็นโทษของผู้อื่นโดยชัดเจนแล้ว ก็ไม่พึงลงโทษผู้ใด อนึ่ง บุคคลผู้ละคำสัตย์เสียแล้ว และชอบพูดแต่มุสา ไม่สนใจในเรื่องปรโลก จะไม่ทำบาปนั้น เป็นอันไม่มี"

เหตุการณ์เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ยิ่งที่เกิดขึ้นแก่พระพุทธองค์ เป็นเรื่องที่รู้กันแพร่หลายในหมู่ชนทุกชั้น ผู้เฒ่าผู้แก่พยายามสั่งสอนลูกหลานว่าอย่าเอาอย่างนางจิญจมาณวิกา และผูกเป็นคำพังเพยว่า "อย่าปาอุจจาระขึ้นฟ้า"

เกี่ยวกับเรื่องทำนองนี้ พระตถาคตเจ้าเคยตรัสไว้เสมอมิใช่หรือว่า "คนที่เกิดมาแล้วทุกคนมีขวานติดปากมาด้วย สำหรับให้คนพาลผู้ชอบพูดชั่ว ๆ ไว้ฟาดฟันเชือดเฉือนตัวเอง อนึ่ง ผู้ใดติเตียนคนที่ควรสรรเสริญ หรือสรรเสริญคนที่ควรติเตียน ผู้นั้นชื่อว่าแส่หาโทษใส่ตัวเพราะปาก เขาย่อมหาความสุขไม่ได้เพราะโทษนั้น การแพ้การพนันสิ้นทรัพย์หมดเนื้อหมดตัว ยังถือว่าโทษน้อย เมื่อนำไปเทียบกับการทำใจให้คิดประทุษร้ายในพระสุคต การกล่าวใส่ร้ายพระพุทธเจ้านี้มีโทษมาก

อย่างยิ่ง”

“ผู้ประทุษร้ายต่อบุคคลผู้ไม่ประทุษร้าย ผู้บริสุทธิ์ไม่มีกิเลส ย่อมรับบาปเอง เหมือนคนปาผงธุลีขึ้นฟ้า หรือปาธุลีทวนลม”

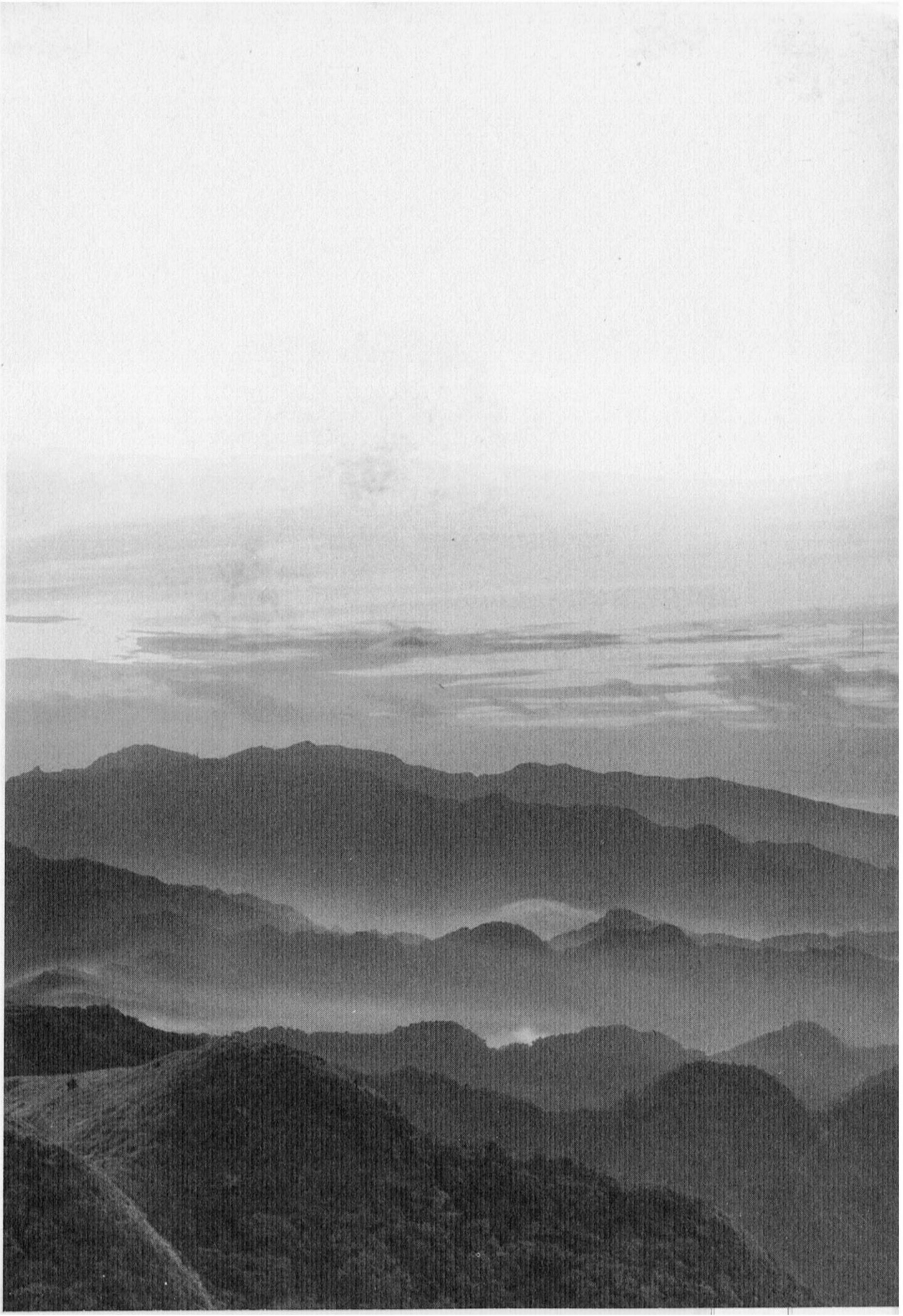
“ผู้โลภจัดไม่มีศรัทธา ตระหนี่ไม่เคยใส่ใจในคำขอร้องวิงวอนของผู้ทุกข์ยาก ชอบส่อเสียด มักจะชอบด่าผู้อื่นเสมอ ๆ”

เหตุการณ์ครั้งนั้นเป็นบทเรียนดีพอ สำหรับผู้ปองร้ายต่อพระพุทธเจ้าและพระพุทธศาสนา เรื่องใส่ร้ายป้ายสีต่าง ๆ จึงเงียบไปหลายปี ต่อมามีเรื่องเกิดขึ้นอีกคราวนี้เกี่ยวกับการฆาตกรรมพวกเดียรถีย์ตามเคย จ้างนักเลงสุราให้ฆ่าหญิงคนหนึ่งชื่อสุนทรี แล้วนำไปหมกไว้ที่กองดอกไม้แห้งใกล้พระคันธกุฎีของพระผู้มีพระภาค แล้วทำทีเป็นเที่ยวโฆษณาว่านางสุนทรีหายไป ไม่ทราบหายไปไหน มีการค้นหากันมาก ในที่สุดก็พบใกล้พระคันธกุฎี คราวนี้พวกเดียรถีย์ผู้ริษยาก็เที่ยวโฆษณาต่อมหาชนว่า พระผู้มีพระภาคร่วมหลับนอนกับนางสุนทรีแล้วฆ่านางเสียเพื่อปิดปาก แต่ในที่สุดเจ้าหน้าที่ตำรวจของพระเจ้าปเสนทิโกศล ก็จับผู้ร้ายฆ่านางสุนทรีได้ในร้านสุราแห่งหนึ่ง เพราะพวกนั้นเมาสุราแล้วทะเลาะกันเองและกล่าวถึงเรื่องที่ตนตีนางสุนทรีกี่ครั้ง

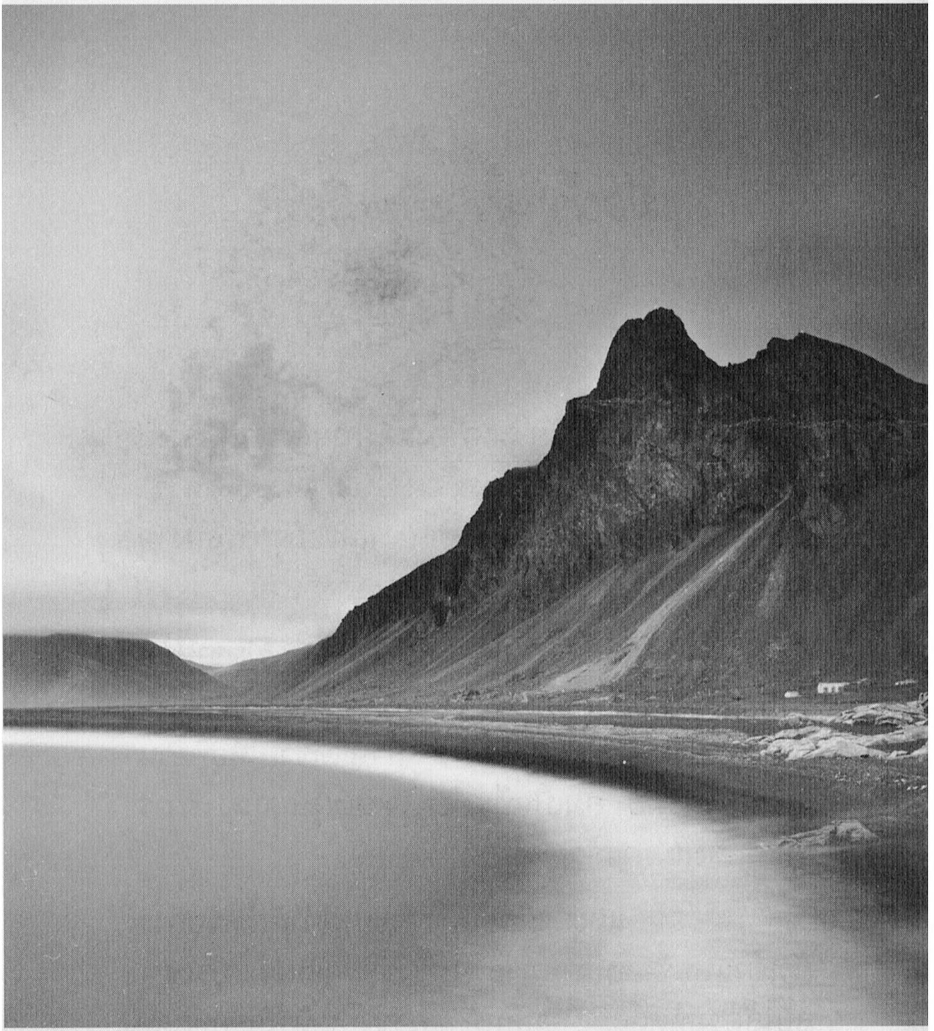
ความรู้เกิดขึ้นแก่คนพาล
เพื่อเป็นโทษแก่ตัวเขาเอง
ย่อมจำกัดความดีของคนพาลนั้น
และทำปัญญาของเขาให้ตกไป

พระพุทธภาษิต

ความทะนงตน (มานะ)
และการลบหลู่คุณของท่านผู้มีคุณ (มักขะ)
มีอยู่มากในคนใด ในสังคมใด
ย่อมนำบุคคลนั้น สังคมนั้น
ไปสู่ห้วงเหวแห่งหายนะ.....

เมื่อน้ำกลายเป็นเลือด

ชายปูนมัชฌิมวัย ในเครื่องแต่งกายสง่างามรุ่งเรือง มีบริวารทั้งบุรุษและสตรีแวดล้อม ประมาณ ๒๐ คน เขาเหล่านั้นล้วนอยู่ในเครื่องแต่งกาย และอลังการอันงาม แม้จะหย่อนกว่าบุรุษผู้เป็นหัวหน้าลงบ้างก็ตาม

เขามาหยุดยืนอยู่ ณ ที่หนึ่ง มองดูบุปผชาติอันบานสะพรั่งส่งกลิ่นหอมขจร มันมีหลากสี หลายสัณฐาน กำลังตูมบ้าง กำลังเบ่งบานบ้าง ล้วนแต่ช่วยให้อุทยานแห่งนั้นรื่นรมย์ สมเป็นที่หย่อนใจของผู้มีบุญญาธิการอันเคยสั่งสมมาแล้ว

ใบอ่อน และกิ่งน้อยแห่งรุกขชาติกำลังได้รับการยั่วเย้าแบบชื่นชมจากพระพายซึ่งรำเพยแผ่ว ประดุจลูบไล้ด้วยหัตถ์อันเปี่ยมล้นด้วยความปรานี ใบอ่อนและ

กิ่งน้อยจึงมิได้ชอกช้ำมันแกว่งไกวไปมาเสมือนดรุณน้อยรื่นเริง เมื่อได้รับการยั่วให้รื่นรมย์จากมารดาผู้มีใจระรื่นอยู่ด้วยความรักอันมิเคยโรยรา

กลุ่มภมรว่อนเวียนเชยเกษรอันสมบูรณ์ ด้วยความหอม และหวานของมวลมาลีที่เผยอกลีบรับแสงระวีซึ่งสาดส่องลงสู่สวนหลวงเป็นประจำทุกทิวาวารเสมือนหน้าที่ซึ่งมันมิเคยเว้น

ขณะที่บุรุษผู้สูงศักดิ์ และบริวารกำลังชื่นชม ซึ่งธรรมชาติอันสวยงามในบรรยากาศอันชวนให้รื่นรมย์อยู่นั้น สิ่งหนึ่งซึ่งชวนสังเวช หรือบางคนอาจถึงขยะแขยงก็ปรากฏในคลองจักษุแห่งบุรุษหนึ่งผู้เป็นบริวาร เขาสะดุ้งแล้วชี้ชวนให้เพื่อนดู ที่เป็นสตรีถึงกับวี๊ดว๊ายออกมาพลางปิดตาของตนเสียมิให้เห็นภาพอัปมงคลนั้น

ผู้เป็นหัวหน้าเหลียวเห็น จึงก้าวเท้าเข้าไปดู ทันใดนั้นเขารู้สึกว่าแขนของเขาถูกดึงอย่างแรง พร้อมกับเสียงห้าม

“อย่า! ราชัน อย่าทรงก้าวเข้าไป ถอยเถิด คนเป็นโรค...”

เขาใช้หางตามองผู้ดึงแขนอย่างตำหนิ พลางเปรย

"เขาอาจเป็นคนของฉัน" และก้าวเข้าไปอีก ๓-๔ ก้าว เมื่อมองเห็นภาพนั้นได้อย่างชัดเจน แม้จะเคยใจแข็งอย่างไรก็อดสะท้านมิได้ ต้องเอามือปิดหน้าอยู่ครู่หนึ่ง ถอนหายใจอย่างแรง

ภาพที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้า... ร่างหนึ่งเหยียดอยู่บนใบตอง เนื้อแตกออกเพราะรอยแผลเผยให้เห็นกระดูกขาวโดยทั่ว ตั้งแต่ ศีรษะ คอ ลำตัว มือ และเท้า อวัยวะบางส่วนหงิกงอ บางส่วนดำเป็นแผลเกรอะกรังไปทั่ว

ชายนั้นได้รับทุกข์ทรมาน ด้วยโรคเรื้อนมาเป็นเวลานานถึง ๗ ปี เขาได้ยินเสียงคนพูดกัน จึงเผยอเปลือกตาซึ่งเผยอได้โดยยากขึ้นดู เห็นผู้มายืนอยู่ใกล้สง่างามรุ่งเรือง แล้วพลิกตัวเอามือปิดหน้า

"เจ้าคือใคร เหตุไรจึงมานอนอยู่ที่นี้ โรคเรื้อนคงเบียดเบียนเจ้ามาเป็นเวลานาน ข้าอยากฟังเรื่องของเจ้า บางทีข้าอาจพอช่วยเจ้าได้" น้ำเสียงนุ่มนวล แต่แฝงไว้ซึ่งอำนาจ

น้ำตาไหลซึมออกจากเบ้าตาทั้งสองของบุรุษโรคเรื้อน เขามีอาการเสียใจอย่างสุดซึ้ง

"ข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องของข้าพเจ้าไว้" เขายกมือขึ้นประนม "มิใช่เพื่อให้ท่านช่วยข้าพเจ้า แต่เพื่อให้ผู้ที่ทราบแล้ว ไม่เอาอย่างข้าพเจ้า ไม่ประทุษร้ายมิตรผู้ช่วยเหลือตน"

แลแล้วบุรุษพิการด้วยโรคเรื้อนได้เล่าเรื่องของเขาดังนี้ :-

ข้าพเจ้าเป็นชาวนา เกิดในตระกูลพราหมณ์ ณ กาสิกคาม เมืองพาราณสี วันหนึ่งไถนาเสร็จแล้วปล่อยโคให้เที่ยวหากิน ข้าพเจ้าเอาจอบขุดหญ้าและพรวนดินให้เหมาะแก่การหว่านพืช ฝูงโคเที่ยวหากินเข้าป่าลึกไปโดยลำดับ ข้าพเจ้าขุดหญ้าและพรวนดินเพลินไป เมื่อเหลียวดูฝูงโคไม่เห็น จึงออกตามไปคนเดียว หลงทางล่วงเลยถิ่นมนุษย์เข้าไปในป่าหิมพานต์ อันเปล่าเปลี่ยวไร้ราชาครอง แสนจะกันดาร เงียบเหงา เป็นที่อาศัยของกุญชรชาตินานาชนิด

ข้าพเจ้าหลงทางเข้าไปในป่าทึบ เป็นที่สัญจรแห่งมฤตร้ายต้องทนหิวกระหายอยู่ในป่าถึง ๗ วัน ได้พบต้นไม้ต้นหนึ่งสะพรั่งด้วยพวงผลอันมีรสหวาน แต่ลำต้นเอนไปทางปากเหว ต้นไม้นั้นคือต้นมะพลับ

ทีแรก ข้าพเจ้าเก็บผลที่ลมพัดตกอยู่โคนต้นมากินก่อน รู้สึกพอใจ ไม่อิ่ม จึงปีนขึ้นไปบนต้น คิดจักกินอยู่บนต้นให้สบาย

ขณะที่กินลูกแล้วลูกเล่าอยู่นั่นเอง ข้าพเจ้าไต่ออกไปทางปลายกิ่งยิ่งขึ้นทุกที ไปถึงกิ่งหนึ่ง ทนน้ำหนักข้าพเจ้าไม่ได้ จึงหักสะบั้นลง

ข้าพเจ้าพร้อมด้วยกิ่งไม้ ตกลงไปในห้วงเหวอันขรุขระ ไม่มีที่ยึดเหนี่ยวเลย ต้องทนทุกข์ทรมานอยู่ในห้วงเหวนั้นถึงสิบราตรี

วานรตัวหนึ่ง ใหญ่มาก มีหางคล้ายหางโค เที่ยวหากินไปตามซอกเหว ไต่ไปตามกิ่งไม้ เห็นข้าพเจ้าเข้า เกิดความกรุณาร้องถามว่า ใครนั่นมาทนทุกข์ทรมานอยู่ ณ ที่นี้ เป็นมนุษย์หรืออมนุษย์

"ข้าพเจ้าประคองอัญชลี พลางตอบว่า ข้าพเจ้าเป็นมนุษย์ผู้ตกทุกข์ คงไม่มีทางรอด ถ้าพญาวานรพอเป็นที่พึ่งแก่ข้าพเจ้าได้ก็โปรดให้ที่พึ่งแก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด"

พญาวานรปลอบใจข้าพเจ้าว่าอย่ากลัวเลย เขาจะช่วย ว่าแล้วไปหาเชือกมาผูกเข้ากับศิลาก้อนใหญ่ที่ปากเหวหย่อนเชือกลงมาในเหว แต่ข้าพเจ้าไม่มีกำลังพอที่

จะปีนป่ายไปตามเชือกได้ พญาวานรจึงลงไปในเหวให้ข้าพเจ้ากอดคอขี่หลังเขาไว้ให้มั่น แล้วไต่ขึ้นจากเหวตามเส้นเชือก

เมื่อขึ้นจากเหวได้แล้ว เขาคงเหนื่อยมาก อยากจะนอนพักผ่อนสักครู่หนึ่งใต้ร่มพฤกษ์ใบหนา จึงสั่งข้าพเจ้าให้ช่วยระวังภัยให้เขาด้วย เพราะในป่าเช่นนี้ อาจมี ราชสีห์ (สิงโต) เสือโคร่ง เสือเหลือง หมี และเสือดาวเป็นต้นมารบกวนได้

พญาวานร ขอร้องให้ข้าพเจ้าช่วยดูแลป้องกันเขาแล้วล้มตัวลงนอน หลับไปครู่หนึ่ง แต่ข้าพเจ้าไม่หลับ กลับคิดลามกว่า ลิงนี้เป็นอาหารของมนุษย์ก็ได้ เหมือนกับเนื้ออื่น ๆ เช่นเนื้อหมู เนื้อวัวเป็นต้น เราควรฆ่าวานรตัวนี้กินแก้หิวไปก่อน เมื่ออิ่มแล้ว ก็จะถือเอาเนื้อส่วนที่เหลือเป็นเสบียงเดินทางข้ามแดนกันดารนี้ต่อไป เมื่อคิดดังนี้แล้วมิได้รั้งรอ หยิบก้อนหินใหญ่ทุ่มลงที่ศีรษะของวานรนั้น แต่เนื่องจากอดอาหารมานานจึงมีแรงน้อยไม่อาจทำให้วานรตายได้

มันลุกขึ้น ศีรษะอาบด้วยเลือด ร่ำให้มองดูข้าพเจ้าด้วยนัยน์ตาอันเต็มไปด้วยน้ำตา

ก้อนหินที่ข้าพเจ้าทุ่มลงไปนั้นทำให้หนังศีรษะของมันฉีกขาดเป็นแผลใหญ่ หนังห้อยลงมาทางหูทั้งสองข้าง เลือดไหลรินอยู่ตลอดเวลา มันต้องประสบทุกข์อย่างหนัก มันมองดูข้าพเจ้าด้วยสายตาตำหนิเห็นได้ชัด เอามือจับหนังศีรษะที่ขาดห้อยอยู่ไว้แล้วกระโดดขึ้นกิ่งไม้ มองลงมายังข้าพเจ้า พร้อมกล่าวว่า

"อย่าทำข้าพเจ้าอีกเลย ข้าพเจ้าช่วยท่านขึ้นมาจากเหวแล้ว ชื่อว่าได้ช่วยชีวิตท่านไว้ ท่านยังใจดำทำกับข้าพเจ้าถึงปานนี้ ท่านรอดชีวิตมาได้เพราะข้าพเจ้า ท่านควรห้ามปรามคนอื่นมิให้ทำเช่นนี้ แต่ท่านกลับทำเสียเอง ท่านใจบาปเหลือเกิน แต่ข้าพเจ้ายังหวังดีต่อท่าน ความทุกข์อันใดเกิดแก่ข้าพเจ้า ขอความทุกข์อันนั้น จงอย่าบังเกิดแก่ท่านเลย

ข้าพเข้าขอร้องวิงวอนพญาวานรว่า "ท่านช่วยข้าพเจ้ามาแล้ว ขอให้ช่วยตลอดไปเถิด อย่าทอดทิ้งข้าพเจ้าเสีย ข้าพเจ้าออกจากป่าไม่ได้ คงต้องตายอยู่ในป่านี้แน่แท้"

พญาวานรตอบว่า "เราไม่มีความคุ้นเคยในท่านอีกต่อไปแล้ว เราจะไม่เดินทางไปกับท่าน แต่เราจะช่วยเหลือท่านให้พ้นจากป่า มาเถิด ท่านจงเดินไป เราจะนำ

ท่านไป แต่เราขอไปตามกิ่งไม้ เราจะเว้นระยะให้ ท่านพอมองเห็นหลัง”

โดยวิธีนั้นข้าพเจ้าได้ออกปากทางสู่แดนมนุษย์ เมื่อเห็นว่า ข้าพเจ้าปลอดภัยแล้ว พญาวานรก็กลับสู่ถิ่นของตนก่อนจะลับสายตาของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเห็นมันล้างเลือดที่ศีรษะและเช็ดน้ำตา แล้วกระโดดขึ้นต้นไม้อย่างว่องไว

ข้าพเจ้ารู้สึกมีความกระวนกระวาย มีกายเร่าร้อนกระหายน้ำ คอแห้งผาก จึงเดินไปที่ห้วงน้ำแห่งหนึ่ง พอก้มลงดื่ม น้ำนั้นเดือดพล่านเหมือนต้มด้วยไฟ ค่อย ๆ กลายเป็นสีเลือด บาปที่ข้าพเจ้าทำปรากฏผลแก่ข้าพเจ้ารวดเร็วเหลือเกิน

ข้าพเจ้ายังแข็งใจวักน้ำขึ้นล้างตัวและดื่ม น้ำถูกต้องอวัยวะส่วนใดของข้าพเจ้า ฝีก็ผุดขึ้นร่างส่วนนั้น ใหญ่ขนาดมะตูมสุกครึ่งลูก ฝีแตกในวันนั้นเอง น้ำเลือดน้ำหนองไหลออก มีกลิ่นเหม็นดุจซากศพ นานเข้าแผลนั้นได้กลายเป็นแผลโรคเรื้อน

เมื่อเดินไปทางใด พวกมนุษย์เห็นเข้าก็ไล่ตีด้วยท่อนไม้ ซัดด้วยก้อนดิน ข้าพเจ้าเสวยทุกขเวทนาเช่นนั้นอยู่นานถึง ๗ ปี เป็นแผลแห่งกรรมชั่วของข้าพเจ้าที่

เห็นทันตา ทุกขเวทนาแสนสาหัสนี้เป็นโทษแห่งการประทุษร้ายมิตร ขอท่านทั้งหลายผู้ฟังเรื่องนี้แล้ว อย่าได้ประทุษร้ายมิตรผู้มีคุณแก่ตน

ชายพิการกล่าวดังนี้แล้ว เพ่งมองผู้ฟังอย่างพินิจ เห็นสง่างามรุ่งเรือง มีราศียิ่งกว่าสามัญชนทั่วไป จึงถามขึ้นว่า

"ท่านมีลักษณะสง่างาม มีราศีอันรุ่งเรือง ท่านคือใคร?"

ชายผู้เป็นหัวหน้าตอบว่า

"เราคือราชาแห่งแคว้นกาสี เจ้าเป็นราษฎรของข้า แต่เจ้าได้ทำกรรมหนักเหลือเกิน การประทุษร้ายท่านผู้มีคุณเป็นกรรมชั่วหยาบ ทำลายตัวเองเสียยังดีกว่า แต่ยังเป็นความดีของเจ้าอยู่อย่างหนึ่งที่พูดความสัตย์ต่อเรา บัณฑิตสรรเสริญการพูดคำสัตย์"

แผ่นดินซึ่งสามารถรับไว้ซึ่งของหนัก เช่น หิมาลัยบรรพตได้ แต่ไม่อาจรับคนใจชั่วเช่นนั้นได้ จึงแยกออกสูบเขาลงไปทีละน้อยจนมิด เขาจมอยู่ในดินนั่นเอง ยังความสังเวชให้แก่พระราชาและราชบริพารเป็นอันมาก

แสงแดดแผดกล้าขึ้น น้ำค้างบนยอดหญ้าใบไม้ได้เหือดแห้งไปแล้ว ลมยังคงโชยเบาๆ กลิ่นมาลีในสวนหลวงยังคงหอมกรุ่นลอยมาตาม กระแสลมเป็นครั้งคราว กระรอกน้อยหางเป็นพวงพู่สีน้ำตาลแซมขาวโลดอย่างร่าเริง จากต้นนั้นสู่ต้นโน้น ยูงตัวผู้ลำแพนหางเข้าเคียงตัวเมีย มีอาการเหมือนจะรับขวัญอยู่บนลานหญ้า น้ำในสระพริ้วเป็นระลอกมีอาการเหมือนต้อนรับแสงแดดที่สาดลงมาเพื่อให้ความอบอุ่น หลังจากเย็นยะเยือกมาตลอดราตรี ฝรั่งสองต้นโน้มกิ่งเข้าหากัน ใบกระทบกันอยู่ไปมาเหมือนจะกระซิบกระซาบบอกกันถึงเรื่องที่เกิดขึ้นในสวนหลวงเช้าวันนี้

ทุกอย่างดูร่าเริ่งแจ่มใส ไม่มีอะไรแสดงอาการเศร้าในการจากไปแห่งบุรุษผู้หนักแผ่นดินนั้นเลย

พระราชาตรัสแก่ราชบริพารผู้ติดตามว่า

“ความยุ่งยากของมวลมนุษย์ ความทุกข์ของโลกมีมูลฐานสำคัญอยู่ที่มนุษย์ไม่ประพฤติธรรม พากันละเลยต่อธรรม”

สนิมเหล็กเกิดจากเหล็ก
กัดเหล็กนั้นเองให้กร่อนไป
กรรมที่คนชั่วทำเอง นำเขาไปสู่ทุคติ
ส่วนคนดี ประพฤติกรรมดีอยู่เป็นนิตย์
ย่อมอยู่เป็นสุข

พระพุทธภาษิต

นิทานสำหรับเด็ก

โทษของการลบหลู่คุณท่าน

๑. ไม้ลอยน้ำ

นานมาแล้ว

ดาบสผู้หนึ่งตั้งอาศรมอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ ครั้งนั้นมีพระราชโอรสของพระราชาพระองค์หนึ่ง เป็นคนดุร้ายหยาบช้าทารุณ ไม่มีใครอยากพบเห็นหรือคบหาสมาคมด้วย เห็นแล้วปรากฏเหมือนผงเข้าตา เหมือนมารร้ายหรือปีศาจร้าย แม้จะมีกำเนิดดี แต่ความประพฤติไม่ดีก็เป็นคนดีไม่ได้

วันหนึ่ง พระราชกุมารชวนบริวารไปเล่นน้ำในแม่น้ำ ขอร้องให้พี่เลี้ยงนำไปเล่นไกล ๆ กลางแม่น้ำและขอให้ช่วยนำกลับมาด้วย พวกบริวารซึ่งเกลียดชังอยู่แล้วเห็นเป็นโอกาสดี จึงนำไปกลางแม่น้ำแล้วก็พากันหนี

พระราชกุมารว่ายน้ำไม่ถนัดจึงถูกน้ำพัดไป ๆ เห็นท่อนไม้ท่อนหนึ่งลอยมา จึงกอดท่อนไม้ไว้ ทรงกรรแสง (ร้องไห้) ลอยน้ำไป

วันนั้น น้ำขึ้นมาก หนูบ้าง งูบ้าง ซึ่งทำรูอยู่ริมน้ำ เมื่อน้ำท่วมรูจึงออกจากรู ลอยตามน้ำไป เห็นท่อนไม้ลอยมาก็เข้าอาศัยท่อนไม้นั้นเหมือนกัน ท่อนไม้ที่พระราชกุมารอาศัยลอยมานั่นเอง

ที่ริมฝั่งแม่น้ำ มีต้นงิ้วต้นหนึ่ง มีลูกนกแขกเต้าตัวหนึ่งอาศัยอยู่ ต้นงิ้วถูกน้ำเซาะล้มลง ลูกนกแขกเต้าก็ลอยไปตามน้ำ เห็นท่อนไม้นั้นจึงเข้าอาศัย

คนหนึ่งและสัตว์สามชนิด อาศัยท่อนไม้ลอยไปจนมืดค่ำจึงมาถึงอาศรมของดาบส ท่านดาบสได้ยินเสียงร้องจึงลงมาดู เห็นพระราชกุมารและสัตว์อีก ๓ ชนิด มีความเอ็นดูจึงยกขึ้นจากน้ำและยกไม้ท่อนนั้นขึ้นมาด้วย นำไปสู่อาศรม ติดไฟให้ผิง ให้ความอบอุ่นแก่สัตว์เล็กๆ ทั้ง ๓ ก่อน เพราะท่านคิดว่า “สัตว์พวกนี้มีกำลังน้อยกว่าจะตายเสียก่อน ถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือทันทีทันใด เสร็จแล้วจึงช่วยเหลือพระราชกุมาร

เมื่อถึงคราวให้อาหารก็ให้แก่สัตว์ทั้ง ๓ ก่อน พระราชกุมารยังเยาว์วัยและเยาว์ความคิดด้วย รู้เท่าไม่ถึงการณ์จึงมีจิตใจอาฆาตในท่านดาบสว่า "ดาบสโกงนี้ไม่นับถือเรา ไม่ให้เกียรติเรา แต่กลับนับถือสัตว์ดิรัจฉานยิ่งกว่าเรา"

พระราชกุมารพักอยู่กับดาบส ๒-๓ วัน เมื่อจะลาไปได้กล่าวกับดาบสว่า "เมื่อข้าพเจ้าได้ครองราชย์แล้วขอนิมนต์ไปยังราชสำนัก ข้าพเจ้าจะได้ถวายปัจจัย ๔ แก่ท่านเป็นการตอบแทน" แต่ใจจริงของพระราชกุมารต้องการจะฆ่าดาบส

งูและหนูได้กล่าวว่า "ท่านมีอุปการะคุณต่อข้าพเจ้ามาก ทรัพย์ของข้าพเจ้าพอมีอยู่บ้าง หากท่านต้องการทรัพย์เมื่อใด จงไปหาข้าพเจ้าเถิด"

นกแขกเต้ากล่าวว่า "ทรัพย์ของข้าพเจ้าไม่มี แต่ถ้าเมื่อใดท่านต้องการข้าวสาลีก็จงไปหาข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจักหามาถวาย"

สัตว์ทั้ง ๓ จากไปด้วยความสำนึกคุณ

ต่อมา พระราชกุมารได้ครองราชสมบัติ ท่านดาบสต้องการทดลองผู้ที่ท่านเคยช่วยเหลือจึงไปหางู หนู และนกแขกเต้า สัตว์พวกนั้นออกจากที่อยู่ของตนแล้ว

แสดงความเคารพ ต้อนรับเป็นอย่างดี

ท่านต้องการทดลองพระราชกุมาร จึงไปพักที่พระราชอุทยานคืนหนึ่ง วันรุ่งขึ้นจึงออกภิกขาจาร (ขออาหารจากชาวบ้าน)

พระราชกุมารซึ่งเวลานั้นเป็นพระราชาแล้วเสด็จเลียบพระนคร ประทับอยู่บนคอช้าง ทอดพระเนตรเห็นดาบสแต่ไกลก็จำได้ ทรงดำริว่า "ดาบสโกงผู้นี้มาแล้ว คงคิดว่าจะกินอยู่ให้เป็นสุขในราชสำนักกระมัง ดีแล้วเราจะตัดหัวมันเสีย ขืนปล่อยไว้มันจะประกาศคุณที่มันเคยทำแก่เราท่ามกลางบริวารของเรา คนทั้งหลายไม่รู้ว่าคนอย่างเราเป็นหนี้บุญคุณของคนต่ำต้อยเช่นนี้"

รับสั่งให้ราชบุตรจับดาบส แล้วลงหวายครั้งละ ๔ เส้น แล้วนำไปสู่ตะแลงแกง (สถานที่ฆ่าคน)

ท่านดาบสกล่าวอยู่อย่างเดียวว่า ที่เขากล่าวกันว่าไม้ลอยน้ำประเสริฐกว่า คนบางคนไม่ประเสริฐเลยนั้นนั้นเป็นความจริงอย่างยิ่ง

ท่านดาบสกล่าวอยู่เช่นนี้โดยตลอด ประชาชนฟังแล้วจึงถามว่า ท่านได้ทำคุณอันใดไว้แก่พระราชาของพวกเราหรือ

ท่านดาบสได้เล่าความจริงทั้งปวงให้คนทั้งหลายรู้

มนุษย์ทั้งหลายทราบแล้วโกรธเคืองว่า พระราชาพระองค์นี้ประทุษร้ายมิตร ไม่รู้แม้แต่คุณของผู้ให้ชีวิตแก่ตน พวกเราอาศัยพระราชาอย่างนี้อยู่ จักหาความสุขได้อย่างไร พวกเราทั้งหลายจงจับมันไว้ ดังนี้แล้วพากันลุกฮือขึ้นมาสำเร็จโทษพระราชานั้นเสีย ด้วยหลาวบ้างหอกบ้าง ก้อนดินบ้าง ก้อนหินบ้าง จับเท้าทั้งสองลากไปทิ้งไว้ที่คูน้ำ แล้วเชื้อเชิญพระดาบสให้เป็นพระราชา

ท่านดาบสครองราชย์โดยธรรม ให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่ประชาชนทั้งปวง และทรงอุปการะสัตว์ทั้งสาม คือ งู หนู และนกแขกเต้า ด้วยดีตลอดชีวิตของมัน

รู้คุณท่าน, สนองคุณท่าน
ตามความสามารถและโอกาส
มีแต่ความเจริญรุ่งเรืองและสบายใจ,
ไม่รู้คุณท่าน ไม่สนองคุณท่าน ลบหลู่คุณท่าน
มีแต่จะตกต่ำลำบากเป็นแน่แท้

๒. มนต์เสกมะม่วง

นานมาแล้ว พระโพธิสัตว์ (อดีตชาติของพระพุทธเจ้า) เกิดเป็นคนจัณฑาล (คนนอกวรรณะ ถือว่าต่ำที่สุดในอินเดีย) ในหมู่บ้านคนจัณฑาล ในเมืองอันตั้งอยู่ชายแดนแห่งหนึ่ง พระโพธิสัตว์เป็นบัณฑิต ฉลาดและมีศีลธรรมดี รู้มนต์สำหรับเสกมะม่วงให้มีผลและสุกได้ในเวลาแม้มิใช่ฤดูกาล

ในเวลาเช้าตรู่ พระโพธิสัตว์ไปป่า ยืนห่างต้นมะม่วงประมาณ ๗ ต้น ร่ายมนต์เอาน้ำสาดต้นมะม่วง ทันใดนั้นใบเก่าหล่นออกไปใบใหม่งอกออกมา ดอกบานแล้วหล่น ออกผลและสุกในเวลาไม่นาน มีรสอร่อย พระโพธิสัตว์กินจนอิ่มแล้วขาย ที่เหลือหาบไปเรือนเลี้ยงลูกและเมีย

มีพราหมณ์หนุ่มคนหนึ่งมาขอเรียนมนต์กับพระโพธิสัตว์ เมื่อเรียนเสร็จแล้ว พระโพธิสัตว์สั่งกำชับว่า "มนต์นี้สูงส่งศักดิ์สิทธิ์มากประมาณค่ามิได้ ท่านอาศัยมนต์นี้แล้วจักหาทรัพย์ได้มาก แต่ท่านต้องรักษาสัจจะ ใครถามต้องบอกความเป็นจริง ถ้าไม่บอกตามเป็นจริง มนต์จะเสื่อม

พราหมณ์นั้นรับปากอย่างมั่นคงว่าจะรักษาสัจจะ ไหว้พระโพธิสัตว์แล้วจากไป เขามุ่งหน้าไปเมืองพาราณสี อาศัยอยู่กับคนเฝ้าสวนในพระราชอุทยาน เขาแสดงการร่ายมนต์เสกมะม่วงให้คนเฝ้าสวนดู และสามารถนำมะม่วงที่สุกหอมอร่อยไปถวายพระราชาได้ แม้มิใช่ฤดูกาล ได้ทรัพย์เป็นรางวัลเป็นอันมากจากพระราชา

วันหนึ่ง พระราชาตรัสถามว่า เรียนมนต์มาจากสำนักใคร เมื่อจะทูลว่าเรียนมาจากจัณฑาลก็รู้สึกละอาย จึงได้ทูลมุสาว่าเรียนมาจากอาจารย์ทิศาปาโมกข์ เมืองตักกศิลา พอทูลอย่างนั้นมนต์ก็เสื่อมทันที แต่ตัวเขาหารู้ไม่

อีกวันหนึ่ง พระราชาเสด็จไปยังพระราชอุทยาน ตรัสสั่งให้พราหมณ์หนุ่มนำมะม่วงมาถวาย พราหมณ์ร่ายมนต์ แต่ไม่มีผลอะไรเลย เขารู้ว่ามนต์เสื่อม รู้สึก

ละอายใจ เมื่อพระราชาตรัสถามหนักเข้า จึงทูลตามความเป็นจริงว่ามนต์นั้นตนเรียนมาจากสำนักของจัณฑาล

พระราชาทรงกริ้วมากที่พราหมณ์นั้นทูลเท็จต่อพระองค์ และลบหลู่คุณของครูบาอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้ รับสั่งให้ออกไปจากพระราชอุทยานให้กลับไปหาอาจารย์ของตน ได้มนต์แล้วจึงค่อยกลับมา ถ้าไม่ได้อย่ากลับมา

พราหมณ์อกตัญญูกลับไปหาพระโพธิสัตว์อีก เล่าความจริงให้ฟังทุกประการ และขอเรียนมนต์ใหม่ แต่พระโพธิสัตว์ปฏิเสธ ไม่ยอมให้เรียนอีก รังเกียจพราหมณ์ผู้อกตัญญู

พราหมณ์นั้นเสียใจมาก เตลิดเข้าป่าและไปตายในป่า นี่คือโทษของการลบหลู่พระคุณของครูอาจารย์

เพชรและทองคำแม้อยู่ในโคลนตม
ก็ยังเป็นเพชรและทองคำอยู่นั่นเอง
ถ้านำขึ้นจากโคลนตมตั้งไว้ในที่เหมาะสม
ก็จะส่องแสงแวววาวมากขึ้น
ความรู้ดีแม้อยู่ในคนต่ำต้อยก็ไม่ควรดูหมิ่น
ถ้าได้รับการส่งเสริมก็จะประเสริฐยิ่งขึ้น

๓. พรานป่ากับงาช้าง

พรานคนหนึ่งเที่ยวหาของป่าอยู่ในป่าลึก บังเอิญหลงทางจึงเดินร้องไห้คร่ำครวญอยู่

ครั้งนั้น พระโพธิสัตว์ (ผู้ที่จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต) เกิดเป็นช้างเผือกปลอด ได้ยินเสียงคร่ำครวญของพรานป่า มีใจกรุณาจึงช่วยเหลือให้พรานนั่งบนหลังของตนนำออกจากป่าส่งถึงถิ่นของมนุษย์ แล้วกล่าวว่า “ท่านจงไปทางนี้ หากพบใครถามถึงที่อยู่ของเรา อย่าได้บอก”

แต่การหวังตอบแทนความดีจากคนชั่วนั้นหาได้ยาก พรานนั้นเป็นคนอกตัญญู เป็นคนประทุษร้ายมิตรในขณะนั่งลงบนหลังช้างเขาพยายามจำเครื่องหมายหนทางมีต้นไม้และภูเขาเป็นต้น เมื่อกลับมาถึงเมืองเขาพบพวก

ช่างงาจึงถามว่า

"ถ้าได้งาช้างเป็น จะเอาไหม ?"

พวกช่างงาตอบว่า "งาช้างเป็นราคาดีกว่างาช้างตาย"

พรานร้ายได้ฟังดังนั้น จึงจัดแจงเสบียงอาหารและเครื่องมือ มีเลื่อย เป็นต้น กลับเข้าไปยังป่าตามทิศทางที่ตนกำหนดไว้ เข้าไปหาช้างแล้วของา พระโพธิสัตว์ยอมให้พรานตัดงาท่อนปลายทั้งสองข้างของตน แล้วเอางวงจับงาทั้งสองข้างยกขึ้น กระทำความตั้งใจว่า "เราให้งานี้แก่พรานป่า เราไม่รักงาก็หามิได้ แต่เรารักพระสัพพัญญุตญาณ (ปัญญาอันเป็นเหตุให้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า) มากกว่าตั้งร้อยเท่า พันเท่า และแสนเท่า การให้งาของเราในครั้งนี้จงอุดหนุนให้เราได้บรรลุพระสัพพัญญุตญาณในอนาคตด้วยเถิด" ดังนี้แล้วจึงมอบงาให้พรานไป

พรานป่าได้งาไปขายเมื่อหมดเงินก็ไปของาจากช้างอีก ช้างพระโพธิสัตว์ก็ให้ไป แม้ในครั้งที่สามก็เหมือนกัน แต่งาเหลืออยู่เพียงเล็กน้อยช้างจึงคู้เท้าลงเหมือนโคหมอบ ฝ่ายพรานผู้อกตัญญูกระโดดขึ้นสู่กระพองช้าง เอาส้นเท้ายันปลายงาเพิกเนื้อหุ้มออกเลื่อยที่โคนงาสำเร็จแล้วจากไป

ขณะที่พรานป่าพอลับสายตาของช้างนั่นเอง แผ่นดินใหญ่ก็แหวกออกเป็นช่อง เพราะไม่อาจทรงคนอกตัญญูไว้ได้ เขาถูกแผ่นดินสูบ

ลำดับนั้นเทวดาที่สถิตอยู่ในราวป่าได้กล่าวขึ้นว่า

“แม้จะพึงให้แผ่นดินทั้งสิ้นแก่คนอกตัญญู ผู้คอยจ้องหรือแส่หาโทษของผู้มีคุณอยู่เป็นนิตย์ ก็ไม่อาจทำให้เขาพอใจได้เลย”

ประวัติย่อของอาจารย์วศิน อินทสระ

ชาติภูมิ

เกิดที่หมู่บ้านท่าศาลา อำเภอรัตตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ.๒๔๗๗ เมื่อจำความได้พ่อแม่ได้ย้ายไปอยู่ที่หมู่บ้านตากแดด ตำบลปากรอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

การบรรพชาอุปสมบท

บวชเป็นสามเณรเมื่ออายุ ๑๓ ปีที่วัดบุปผาราม เขตธนบุรี กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ.๒๔๙๐ และอุปสมบทเป็นภิกษุเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ ลาสิกขา (สึก) เมื่อ ๒๔ มกราคม ๒๕๐๗

การศึกษา

มัธยม ๘ (สมัครสอบ)
นกธรรมเอก
เปรียญ ๗ (ป.ธ.๗)
ศาสนศาสตร์บัณฑิต (มหามกุฏราชวิทยาลัย)
M.A.(ทางปรัชญา มหาวิทยาลัยบานารัส อินเดีย)

ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หน้าที่การงาน

สอนวิชาศีลธรรม

- ที่โรงเรียนราชินี
- ที่โรงเรียนพาณิชยการสีลม (อาจารย์ผู้ปกครอง)
- ที่โรงเรียนเตรียมทหาร และเป็นหัวหน้าแผนกสารบัญ มียศเป็นร้อยโท

สอนวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท - มหายาน ที่มหา วิทยาลัยรามคำแหง (ประมาณ ๑๒ ปี ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๑ ถึง พ.ศ.๒๕๓๓)

สอนวิชาพุทธศาสนาในประเทศไทยและวิชาจริยศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ประมาณ ๑๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๓ ถึง พ.ศ.๒๕๔๓

สอนที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญาตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๐๖ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๕๒)

สอนพิเศษประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับความรู้ทางพระพุทธศาสนาในวันอาทิตย์ที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏฯ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๕ มาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๕๒)

บรรยายพิเศษในที่ต่าง ๆ ตามที่ได้รับเชิญ

บรรยายธรรมทางวิทยุตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๙ จนถึงปัจจุบัน โดยออกเป็นรายการสดบ้าง ใช้เทปบ้าง ปัจจุบันใช้เทป

การประพันธ์

ได้เขียนหนังสือประเภทต่าง ๆ เช่น นวนิยายอิงหลักธรรม อธิบายหลักธรรม ฯลฯ ตั้งแต พ.ศ.๒๕๐๖ มาจนถึงปัจจุบัน มีประมาณ ๑๓๐ ชื่อเรื่อง บางชื่อเรื่อง ก็มีหลายเล่ม เช่น ทางแห่งความดี เป็นต้น

ทำนิตยสาร

เคยเป็นบรรณาธิการนิตยสารธรรมจักษุ ของมูลนิธิ มหามกุฏราชวิทยาลัย ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๙ ถึง ๒๕๓๙

เป็นบรรณาธิการนิตยสารศุภมิตร ของมูลนิธิส่งเสริมกิจการศาสนาและมนุษยธรรม(กศม.) ของวัดมกุฏกษัตริยาราม ตังแต่ปีพ.ศ.๒๕๓๔ ถึง พ.ศ.๒๕๕๑

รางวัลพิเศษ

ปี พ.ศ.๒๕๒๕ ได้รับพระราชทานเสาเสมาธรรมจักร เป็นรางวัลในฐานะผู้บำเพ็ญคุณประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา ประเภทวรรณกรรม เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี

ปี พ.ศ.๒๕๑๗ ได้รับโล่รางวัลชมเชยจากคณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประเภทสารคดี หนังสือเรื่อง "จริยาบถ" ปีพ.ศ.๒๕๑๘ หนังสือเรื่อง "จริยศาสตร์"

ปี พ.ศ.๒๕๓๓ ได้รับเกียรติคุณบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการในฐานะเป็นรางวัลชมเชยประเภทสร้างสรรค์ด้านศาสนา จากบทความเรื่อง "หลักกรรมกับการพึ่งตนเอง"

๒๒ เมษายน ๒๕๕๒ ได้รับโล่พุทธคุณูปการ กาญจนเกียรติคุณ และเกียรติบัตรในฐานะผู้บำเพ็ญคุณประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา จากคณะกรรมาธิการการศาสนาศิลปะและวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร

เรื่องพระอานนท์พุทธอนุชา

เรื่อง พระอานนท์ฯ นอกจากจะได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในสังคมไทยแล้ว สารานุกรมวรรณกรรมโลกในศตวรรษที่ ๒๐ (Encyclopedia of World Litterature in 20th Century) ได้นำเรื่องพระอานนท์พุทธอนุชาไปสดุดีไว้ในหนังสือดังกล่าวนั้น เป็นทำนองว่า ได้ชี้ทางออกให้แก่สังคมไทยที่สับสนวุ่นวายอยู่ด้วยปัญหานานัปการ

รายนามผู้ร่วมศรัทธาพิมพ์หนังสือเรื่อง "เหมือนภูเขา"

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๑	คุณสมสุข เศวตรัตนเสถียร	๑๓,๖๐๐
๒	พญ.จิรประภา นาที	๑๓,๕๒๐
๓	คุณวรนุช	๑๑,๕๐๐
๔	คุณธิดารัตน์ จันทรานิตย์	๑๐,๐๐๐
๕	คุณมินตรา ทองธรรมชาติ	๑๐,๐๐๐
๖	คุณเจริญจิต งามทิพย์พันธ์	๗,๐๐๐
๗	คุณซ่อนกลิ่น หนูณรงค์	๖,๐๐๐
๘	คุณวรัญญา แสงพิทักษ์	๕,๒๐๐
๙	คุณวรนุช สุภาพ	๔,๕๐๐
๑๐	คุณวัชรชัย วัชรธรรม	๔,๔๐๐
๑๑	คุณชาติชูชัย เกรียงยุทธชัย	๔,๑๔๐
๑๒	คุณปราณี ดวงธรรม	๔,๐๒๐
๑๓	คุณนรินทร์ คุณธีรปรภา เศวตประวิชกุล	๔,๐๐๐
๑๔	คุณพิรุณ จิตรยั่งยืน และครอบครัว	๔,๐๐๐
๑๕	สัตวแพทย์สว่าง จิตต์มั่น	๓,๘๐๐
๑๖	ตู้รับบริจาคสื่อธรรม รพ.สมิติเวช	๓,๖๒๕
๑๗	คุณอัจฉรา ไล่ศัตรูไกล	๓,๒๔๐
๑๘	คุณสกานต์ญาณี ดวงแก้วพิบูลย์ คุณมธุรส เตชะศรีสุขโข	๒,๕๐๐
๑๙	คุณนิรมล คงประยูร	๒,๑๐๐
๒๐	คุณผ่องศรี ชัยรักษา	๒,๐๐๐
๒๑	คุณเล็ก ดิสอน	๒,๐๐๐
๒๒	คุณวิทยา คุณโยธิน หวังกิตติกาล	๒,๐๐๐
๒๓	คุณศรีสวรรค์ สุภาภรณ์	๒,๐๐๐
๒๔	คุณศศิธร สุวรรณเสวตร	๒,๐๐๐
๒๕	โรงเรียนภาษาหรรษาสมุทรปราการ	๒,๐๐๐
๒๖	แว่นตาทองหล่อ (คุณจุ๋ม)	๑,๘๐๐
๒๗	แม่ชีภรทิพย์ รัตนภูพันธ์	๑,๖๐๐
๒๘	คุณอมรรัตน์ วิลาวรรณ	๑,๕๐๐
๒๙	คุณรสนา ปลอดดี	๑,๔๗๐
๓๐	คุณเสาวภา ศรศิลป์กิจ	๑,๔๐๐
๓๑	คุณคัทรีญา คุณสโรชา แก้วตระการ (ฮูแมร)	๑,๓๘๐
๓๒	คุณพิณณา เหล่าประดิษฐ์	๑,๒๑๐
๓๓	คุณธนู สุวรรณโณ	๑,๒๐๐
๓๔	คุณปณิชตรา พลัสสินทร์	๑,๒๐๐
๓๕	คุณวัลลภ ศรีภา	๑,๒๐๐
๓๖	คุณกนิษ พงค์นวล	๑,๑๔๐
๓๗	คุณนิลอุบล ดาวเรือง	๑,๐๐๐
๓๘	คุณปัญญา พรหมศรีสุข	๑,๐๐๐
๓๙	คุณอโยทัย งดงาม และครอบครัว	๑,๐๐๐
๔๐	คุณชญานันท์ รักรุ่งโรจน์	๙๕๐
๔๑	พระทินวัฒน์ จันทปัญโญ	๙๐๐
๔๒	คุณมลวิภา วงษ์สกุล	๘๘๐
๔๓	คุณอัญชลี จันเพ็ง	๘๘๐
๔๔	คุณณัฐชยา นิยมทอง	๘๖๐
๔๕	คุณพิพัฒน์ เรืองรองปัญญา	๘๕๐
๔๖	คุณพิพัฒน์ รุ่งพิริยะเดช	๘๔๐
๔๗	คุณกุลสรา เดชรัตนวรา	๘๐๐
๔๘	คุณณัฐพล ช่อโพธิ์ทอง	๘๐๐
๔๙	คุณวิเนก เลิศวีระศิริกุล	๘๐๐
๕๐	อาจารย์ทวี บุญศรี	๗๘๐
๕๑	คุณกุลนที แสงนภา	๗๗๐
๕๒	คุณกัลยา เพียรจิตเลิศขจร	๗๖๐
๕๓	คุณหัสยา ประจันคุม	๗๖๐
๕๔	คุณพีระชัย ไชยช่วย	๗๐๐
๕๕	คุณสุธามน เลิศมโนรัตน์	๖๔๐
๕๖	คุณธัญพร ภู่บังบอน และครอบครัว	๖๐๐
๕๗	คุณสุวิทย์ แซ่จิว	๕๗๐
๕๘	คุณสุเผือ แก่แก้ว	๕๕๐
๕๙	ผู้ประสงค์ไม่ออกนาม	๕๕๐
๖๐	คุณประยุทธ ปิยะกาโส	๕๒๐
๖๑	คุณวิรัตน์ วงศ์ศรีนันท์	๕๒๐
๖๒	คุณขนิษฐา คุณวีรวัฒน์ แจ้งอยู่	๕๐๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๖๓	คุณจันทนี อินทรสูต	๕๐๐
๖๔	คุณพรชนก โนกุล	๕๐๐
๖๕	คุณพัชนี เทียนวัฒนา	๕๐๐
๖๖	คุณมีเลี้ยง แซ่โง้ว	๕๐๐
๖๗	คุณยุพดี หวังเจริญมณี	๕๐๐
๖๘	คุณลัขณา อธิกิจ	๕๐๐
๖๙	คุณวีรวัฒน์ คุณขนิษฐา แจ้งอยู่	๕๐๐
๗๐	คุณสมเกียรติ	๕๐๐
๗๑	คุณสรรชัย ศรีพรสวรรค์	๕๐๐
๗๒	คุณริสา น้อยเต็ม	๕๐๐
๗๓	คุณรัฐชาติ พันธ์ภักดี	๔๗๐
๗๔	พระมหาสุกัณ สุชาโต	๔๗๐
๗๕	คุณประเสริฐ ฮวนบางยอ	๔๖๐
๗๖	คุณสุจิตตา เอกกวินสกุล	๔๖๐
๗๗	คุณอุมาพร คุณรัชนี เทพประดิษฐ์	๔๕๐
๗๘	คุณอำพล ทยาอังคาร	๔๔๐
๗๙	คุณพรทิพย์ อุดมสมุทรหิรัญ	๔๑๐
๘๐	ร้านธงชัยเวชภัณฑ์	๓๘๐
๘๑	คุณสุปรียา ทองเชื้อ	๓๗๐
๘๒	คุณวิชัย ส้มโอชา	๓๖๐
๘๓	คุณเกรียงไกร คงเมือง	๓๕๐
๘๔	คุณกรพรรณ คั่นเจริญ	๓๔๐
๘๕	คุณทิวาพร หลวงบำรุง	๓๒๐
๘๖	คุณพิมพิไลย์ นิมมานเหมินท์	๓๒๐
๘๗	คุณรำไพ แพนลิ้นฟ้า	๓๒๐
๘๘	พระมหาสุรศักดิ์ ธนปาโล	๓๒๐
๘๙	คุณปราโมทย์ ศศิราษฎร์อรรถกร	๓๑๐
๙๐	คุณจันทนา ฉ่วยสุข	๓๐๐
๙๑	คุณจำรัส พันธ์บุญ	๓๐๐
๙๒	คุณดวงรัตน์ ดีวาจา	๓๐๐
๙๓	คุณภรภพ จินตนาวุฒิ	๓๐๐
๙๔	คุณรัตนา สาคร	๓๐๐
๙๕	พ.ต.ท.หญิง วรวิภา วรินทร์เวช	๓๐๐
๙๖	คุณอำนาจ สมบูรณ์ทรัพย์	๒๙๐
๙๗	คุณสมศรี กิตติวรานนท์	๒๘๐
๙๘	คุณณภ วิวิชชานนท์	๒๗๐
๙๙	คุณไชยันต์ เลิศสัจจานันท์	๒๕๐
๑๐๐	คุณสิทธิชัย ปัญคิวจนาน	๒๕๐
๑๐๑	คุณสุชาดา ปิยะฉัจฉริยะ	๒๕๐
๑๐๒	คุณสุพัตรา กลิ่นระคนธ์	๒๕๐
๑๐๓	ร.ต.ต. ศิระกวิณต์ มีศรีผ่อง	๒๕๐
๑๐๔	คุณโก๊ว หมุ่ยเหลียง	๒๔๐
๑๐๕	คุณทิพย์นารี วงษ์ไทย และคุณทวีรัตน์ เยาว์ธานี	๒๔๐
๑๐๖	คุณมาลี ขุนนาค	๒๔๐
๑๐๗	คุณอรศา โฆคะวานนท์	๒๔๐
๑๐๘	คุณคิ้ม แซ่โค๊ว	๒๒๐
๑๐๙	คุณปุณณกา ลักษณรัตน์	๒๒๐
๑๑๐	คุณวิภาวี สง่าเพชร	๒๒๐
๑๑๑	คุณไชยพงษ์ เปี่ยมพงษ์สานต์	๒๒๐
๑๑๒	คุณกุลนที แสงปลอด	๒๑๐
๑๑๓	คุณสุพัตรา กาบตุ้ม	๒๑๐
๑๑๔	คุณสุภัทรา จุ๊ติอมรพันธ์	๒๑๐
๑๑๕	คุณโสภา ชุติมาเทวินทร์	๒๑๐
๑๑๖	มูลนิธิพระพุทธสันติธรรม	๒๑๐
๑๑๗	คุณจินนภา ชนะภัย	๒๐๐
๑๑๘	คุณทศพล ธรรมศรีมงคล	๒๐๐
๑๑๙	คุณนนทกร สักกะพลางกูร	๒๐๐
๑๒๐	คุณนพรัตน์ ปุณยางกูร	๒๐๐
๑๒๑	คุณภิญญดา วณิชภาคย์	๒๐๐
๑๒๒	คุณรัชนี รัตนมณีแก้ว	๒๐๐
๑๒๓	คุณวาสนา วัชรธรรม	๒๐๐
๑๒๔	คุณวาสินี สักกะพลางกูร	๒๐๐
๑๒๕	คุณวิชัย ตันตินิกุลชัย	๒๐๐
๑๒๖	คุณสมพงษ์ ช้อยชื่น	๒๐๐
๑๒๗	คุณสมโภชน์ เดชเรืองนาม	๒๐๐
๑๒๘	คุณสุริยา ศรีนวนแก้ว	๒๐๐
๑๒๙	คุณอธิกชญา อรธนากรรวิภา	๒๐๐
๑๓๐	คุณอำนวย แจ้งอักษร	๒๐๐
๑๓๑	ด.ญ.ปวีณ์กร สักกะพลางกูร	๒๐๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๑๓๒	คุณจำนง แจ้งอักษร	๒๐๐
๑๓๓	พ.ต.อ. สิงขร วิมลช่วย	๒๐๐
๑๓๔	คุณประเชิญ ฮวยบางยอ	๑๘๐
๑๓๕	คุณปราณี ศรีกัญหา	๑๘๐
๑๓๖	คุณพงศ์เดช มานะกุล	๑๘๐
๑๓๗	คุณพรปวีณ์ เกษมสวัสดิ์	๑๘๐
๑๓๘	คุณนรสิงห์ ชูฉัตร	๑๗๐
๑๓๙	คุณกัญญรัตน์ เทียนสุวรรณ	๑๖๐
๑๔๐	คุณมณีรัตน์ สุขศรี	๑๖๐
๑๔๑	คุณอัจพล โชติวิสุทธิ์	๑๖๐
๑๔๒	พ.ต.อ.สุเทพ มหาปราณ	๑๖๐
๑๔๓	คุณภารดี สมประเสริฐ	๑๕๐
๑๔๔	คุณสุแก้ว ศรีวิชัย	๑๕๐
๑๔๕	คุณอุบล ศรีประเสริฐ	๑๕๐
๑๔๖	คุณทิราภรณ์ ผาสีกาย	๑๔๐
๑๔๗	คุณน้ำริน แรมเมล	๑๔๐
๑๔๘	คุณพีระวรรตน์ ประจุสมัย	๑๔๐
๑๔๙	คุณโสภา ชุติมาเทวินทร์	๑๔๐
๑๕๐	คุณไพศาล เจริญชัยพิทักษ์	๑๓๐
๑๕๑	คุณอรสา โภควานิช	๑๓๐
๑๕๒	คุณเตือนใจ ศุภวิเศษ	๑๒๐
๑๕๓	คุณรัตนา สินธีรภาพ	๑๒๐
๑๕๔	คุณหทัยรัตน์ คงวิชญ์คุณ	๑๒๐
๑๕๕	คุณยุพิน จงเทพ	๑๒๐
๑๕๖	คุณพรชกร ไชยรงรัตน์	๑๑๐
๑๕๗	คุณกัญญวีร์ ติวงษา	๑๐๐
๑๕๘	คุณเกียรติสิน ลิ้มบุตร	๑๐๐
๑๕๙	คุณคนิตา สิริสรานนท์	๑๐๐
๑๖๐	คุณเง็กเจ็ง แซ่อึ้ง	๑๐๐
๑๖๑	คุณฉวี แก้วปะละ	๑๐๐
๑๖๒	คุณชนเธียร ภู่ทอง	๑๐๐
๑๖๓	คุณท้อ คุณสุนันทา แหลมไพศาล	๑๐๐
๑๖๔	คุณนพคุณ ดีสุคนธ์	๑๐๐
๑๖๕	คุณบุญส่ง นิลศรี	๑๐๐
๑๖๖	คุณพรรณนารา วงศ์วานิช	๑๐๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๑๖๗	คุณพิศ พูลสวัสดิ์	๑๐๐
๑๖๘	คุณไพลิน ศรีอรุโณทัย	๑๐๐
๑๖๙	คุณรุ่งโรจน์ ปล้องทอง	๑๐๐
๑๗๐	คุณวรรณภักดิ์ อุ่นเรือน	๑๐๐
๑๗๑	คุณวิสิฐ รพ.สมุทรปราการ	๑๐๐
๑๗๒	คุณศราวิศม์ ตติวรรณรัตน์	๑๐๐
๑๗๓	คุณอุมาวรรณ ศิริทรัพย์	๑๐๐
๑๗๔	คุณชัชชัย ทองชื่น	๑๐๐
๑๗๕	พ.ต.อ.บุญเสริม ศรีชมภู	๑๐๐
๑๗๖	คุณธัญวลัย ยงพฤกษา	๘๐
๑๗๗	คุณรจนันท์ วิเศษสินปู	๗๐
๑๗๘	คุณกรรณิกา เงินมงคล	๖๐
๑๗๙	คุณจันทราพรศิริ แย้มเงิน	๖๐
๑๘๐	คุณปาณิสรา สีดาหล้า	๖๐
๑๘๑	คุณจารุพรรณ นิชิสันถวะคุปต์	๕๐
๑๘๒	คุณธนาวุฒิ วิปันโน	๕๐
๑๘๓	คุณนิเวศ หมูยา	๕๐
๑๘๔	คุณวรรณา ลาภวัฒนกิจ	๕๐
๑๘๕	คุณเกศกนก โพธิกุล	๔๐
๑๘๖	คุณเกียว ปั้นเพชร	๔๐
๑๘๗	คุณธนกร คุณสุจินต์ สุวรรณกิจ	๔๐
๑๘๘	คุณบุญชู คงห้าว	๔๐
๑๘๙	คุณวิลาส ศรีพรหม	๔๐
๑๙๐	คุณษมิวัสต์ ภูมิภักดีพรรณ	๔๐
๑๙๑	คุณสุปราณี อรรคชาคลี	๔๐
๑๙๒	คุณวิไลลักษณ์ ประเสริฐกุล	๓๐
๑๙๓	คุณสุนีย์ เรียนมา	๓๐
๑๙๔	คุณกัณฐพงศ์ กุลพรไพศาล	๒๐
๑๙๕	คุณธนกร แสงเพชรวานิช	๒๐
๑๙๖	คุณนฤมล สิทธิราษฎร์	๒๐
๑๙๗	คุณพิชิต เนตตะพล	๒๐
๑๙๘	คุณพิเศษ วังคีรี	๒๐
๑๙๙	คุณวันเพ็ญ กันสวัสดิ์	๒๐
๒๐๐	คุณสมร กรพ่วง	๒๐
	รวม ๑๙๒,๐๕๕	

คนทั้งหลาย ทิ้งของสะอาดบ้างไม่สะอาดบ้าง
อุจจาระปัสสาวะ และของปฏิกูลอื่นๆ เป็นอันมากบ้าง
ลงบนแผ่นดิน แต่แผ่นดินก็คงรับสิ่งเหล่านั้นไว้
ด้วยอาการดุษณี ทำนองเดียวกับที่รับของหอมไว้
นอกจากรับไว้แล้ว ยังแปรสภาพของสิ่งปฏิกูลเหล่านั้น
ให้เป็นของดีมีประโยชน์แก่ผู้นำมาทิ้งนั่นเองอีกฉันใด
บัณฑิตก็ฉันนั้น เมื่อคนทั้งหลายนินทาท่านบ้าง
สรรเสริญท่านบ้าง เคารพบูชาสักการะท่านบ้าง
ท่านก็คงรับไว้ด้วยดวงจิตที่สงบมั่นคง
และแปรสภาพสิ่งเหล่านั้นให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไป
ตามอัธยาศัยอันมุ่งประโยชน์ของท่าน

ชมรมกัลยาณธรรม

www.kanlayanatam.com